

Kárpátaljai Hírmondó

XIV. évfolyam 2. (52.) szám, 2018. Nyár

Reichard Piroška

Vihar előtt

*(Beregszász, 1884
– Budapest, 1943)*

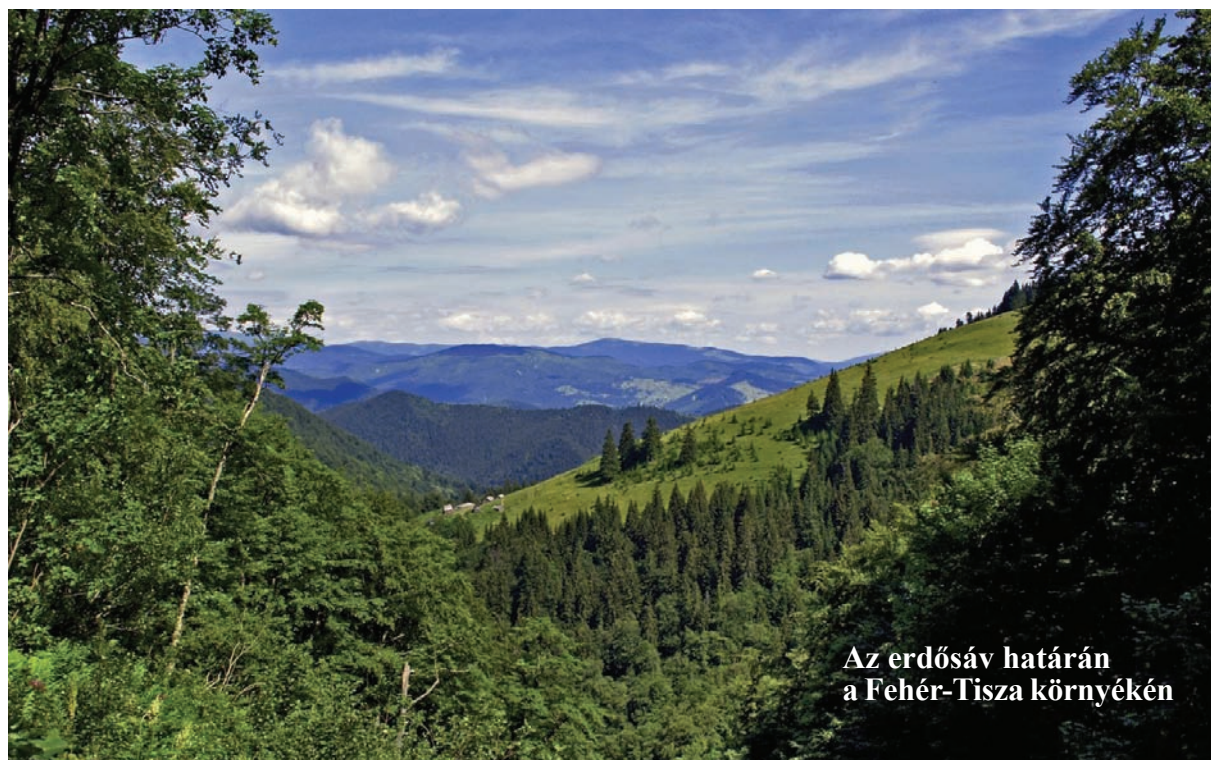
A hegyek mögött felébredt a szél,
a nap ijedten néz vissza az égen,
és viharvárón remeg a levél
a mezőt őrző komoly jegenyéken.

Fekete felhő füstje gomolyog,
árnya lehull a virágos mezőre,
fekete szélvész vad szárnya forog
és felkúszik az ezüst fatetőre.

A nap lebukik véresen, halón,
és meghajlik a jegenyék sudárja,
s az ágak között égig szárnyalón
fölszág és zeng a vihar orgonája.

A felújított
beregszászi
református
templom

Az erdősáv határán
a Fehér-Tisza környékén

KÁRPÁTALJAI Hírmondó

XIV. évfolyam, 2. (52.) szám
2018. Nyár

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség

1068 Budapest,
Városligeti fasor 44.
Telefon: 06-1-351-7770

E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Felelős kiadó:
Benza György,
a Kárpátaljai Szövetség
elnöke

Alapító főszerkesztő: Füzesi Magda
E-mail: magda.bereg@gmail.com

Főszerkesztő: Szemere Judit
E-mail: nagykica12@gmail.com

Szerkesztőbizottság:
Dr. Pomogáts Béla, dr. Dupka György,
Szöllősy Tibor, dr. Zubánics László,
Kovács Sándor, Schober Ottó.

Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006
HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:
11711034-20834951

Megjelenik negyedévente
1000 példányban.

E lapszám megjelenését támogatta
a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,

valamint a Kárpátaljai Szövetség
tagsága.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomból

Vers mindenkinek. Mezey Katalin: Mellékutcákon	3
Szervezeti élet. A Kárpátaljai Szövetség közgyűlésén	4
Kárpátaljai gyerekek táborozását segíti a Duna Aszfalt	5
Határok nélkül. Összetartozásunk jelképei	6
Jókor jött a segítség. Kukoricavetőmag Magyarországról	7
Közös dolgaink. Magyar Házakat adtak át Ungváron, illetve Rahón	8
Újabb magyar óvodák újultak meg Kárpátalján	9
Hitélet. A megszállottság természete. Radvánszky Ferenc prédikációja	10
„Zengedeztetek az Úrnak!”. XVII. Református Énekkarok Találkozója	11
Hírek események. Rendezvények a magyar költészet napján	12
Egyre több a fiatal tehetség	13
Örökségünk. Kölcsey Ferenc, az országgyűlési követ. Pomogáts Béla tanulmánya	14
Cserkésznap Munkácson	16
Kopogató. Interjú Botos Istvánnal, a Pulzus Rádió műsorvezetőjével	17
Hírünk a világban. Kárpátalja borai Budapesten	18
Beszélgetés Pákozdi Judit gasztroújságíróval	19
KVIT-kollázs. Fiatal alkotók írásai	20
Fiatalokról fiataloknak. Magyar autentikus népzene és néptánc a Sodrótól	23
Közelkép. Beszélgetés v. Kövér György kárpátaljai magyar érdekvéddel	24
Kultúrtáj. „Halljunk szót, uraim!”. A IX. Kárpátaljai Vőfélytalálkozó	28
A könyv ma is érték	28
A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház újabb bemutatója	29
Életképek. Május, a nyár kapuja. Weinrauch Katalin írása	30
Derékfájás. Szöllősy Tibor írása	32
Anno. Ujfalussy István visszaemlékezése édesapjára	33
Könyvbemutató csattanókkal	34
Szerkesztőségünk postájából	35
Szemelvények kárpátaljai eseményekből	36
Művészet. Kortárs kárpátaljai alkotók munkái a konzulátuson	39
Költészet, zene, Kistárkány	39
A Kárpátaljai Hírmondó galériája. Soltész István festőművész	40

Címlapfotók: Szemere Judit, Kovács Sándor

Kedves Olvasóink!

A Kárpátaljai Szövetség ez évben is meghívja tagjait és vendégeit a kárpátaljaiak hagyományos balatonföldvári találkozójára, amelynek ideje

2018. szeptember 7–9. ,

**helyszíne: Riviéra Park Hotel,
Balatonföldvár, Somogyi Béla u. 5–7.**

A Kárpátaljáról utazók részére ingyenes autóbust biztosítunk beregszászi indulással.

A részletes programot a honlapunkon, illetve facebook-oldalunkon olvashatják a későbbiekben.

Mindenkit szeretettel várunk!

**Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnöke
Zsók Enikő, a Riviéra Park Hotel igazgatója**

Cs. Szabó László

A felvidéki ember

(Részletek)

A Híd

A felvidék sziklaföldes Híd a dunántúli és az erdélyi bástya közt. Pozsonytól a Tisza forrásvidékéig ível, s széles hátán eloszlik a magyarságra nehezedő nyugati és keleti nyomás. A bűvár Kund Pozsonynál fürta meg a német császár hajóit, Szurmary bakái az uzsoki szorosban vívtak a cárral. Megóvott az idegentől, de szívesen befogadta a vendéget. Népek találkoztak e Hídon, s minthogy a hídnak az a dolga, hogy összekössön, a népek összeharagítottak a Felvidéken; ruhát, nyelvet s jelképeket cseréltek egymással. A magyar és szász közé szlovák és lengyel költözött, a szláv cseléd nyelve a magyar gazdára, s a szász céhmesterre ragadt, a szlovák és rutén nemesember görbe kardot kötött, a német művész magyar szenteket faragott, a lengyel magyar bort ivott, a magyar lengyel asszonyt szeretett.

Hítvallás és anyanyelv emberemlékezet óta faluról falura változik; Szepesben például legalább öt nép keveredik; a katolikus és református magyar, a lutheránus, katolikus és ortodox szláv gyakran házszomszéd egymással. Beleszédül-nénk ebbe a tarkaságba, ha nem lebegne fölötté két angyal a magyar címerpajzsral.

A Felvidék sík és dombos déli fele a Csalóköztől Ungig honfoglaláskori település és török kori várövezet; tája, népe és kultúrája még az alföldi táj, nép és kultúra folytatása. Petőfi Ungban szerelmetes Alföldjére ismert; képzelete Nagykikindáig ragadta. Nyitra, Gömör, Abauj, Ung ősi határvédő gyeplő volt s máig őriz pogánykori dallamokat. Ersekújvár, Léva, Losonc, Munkács vár volt ugyanebben az övben s máig emlékszik a végbeli katonákra. Török riasztotta és pusztította ezt a világot, kitakarodásuk után szerzetes kompasz gyógyította, ezért találunk a déli övben Komáromtól Szatmárig ugyanolyan újjászületett parlagi barokk városokat, mint a fő dűlőterületen.

Sötétebb északi fele összeolvad a kárpáti lánccal, mely keletre kanyarodva folyton öleli Erdélyt s az Aldunánál is csak Széchenyi iszonyú akaratának engedett. Völgykapuiba, teknőibe, írtásaira ereszkedett le a német vendég. Gyökeres, de darabos műveltségét az idevaló olasz és vallon telepesek latinizálták, s Szent László magyar lovageszméje csiszolta ki zománccfényűre.

Ebben az északi világban élnek a szlovák is. Némely helyen már a magyar előtt is hazájuk volt. De a haza többféle. Az anyanyelv csak az első haza; eszméinkkel egy hűvösebb, magasabbrendű hazába is költözhünk. Ilyen volt a régi Magyarország. Ezen az eszményi magyar hazán belül anyanyelv szerint a szlovák három hazáskán osztoznak; Pozsonytól Csorbáig a nyugati szlovákok, onnan Zemlénig a keletiek s Poprádtól a Felsőtiszaig a ruszinok. A Csorba nemcsak vizeket, hanem egy kicsit szíveket is választ; a magyaryülő szlovákok tudommal mind Északnyugat szülőttei. A Herdertől tanult nyelvi nacionalizmus Csorbáig ér el, de keletről is majdnem a Csorbáig ér a magyar-szlovák-rutén-lengyel kurucvilág, mely egyik könyökével a beregi Tiszának, a másikkal a sárosi Rákóczi-fészeknek támaszkodik. Ha az utolsó százötven

évben láttál szlovákokat, aki jénai vagy hallei diák volt, már sejtetted, hogy Liptó, Zólyom, Turóc, Trencsén vagy Pozsony a hazája. S ha Rákóczi felfűzött tallérjait láttad egy parasztlány nyakában, tudtad, hogy Verecke vidékén lakik.

Ahol annyi ember él együtt, összebékítő emberi eszme és jelképes főváros kell oda. Így volt ez Erdélyben is. És ahogy a soknyelvű Erdély Bethlen Gáborra és Kolozsvárra talált, a Felvidék megtalálta Rákóczit és Kassát. A fejedelem városánál végződik a nyugati magyar királyság és Erdély, az Alföld és Kárpátalja. A kassai ember áll a Híd közepén. Ha felvidéki emberről beszélünk, félszemünk a pozsonyiakon, félszemünk mindig rajta.

Az ember

Régóta tudunk a nyugati és keleti magyarról, néha történelmünket is a kettő váltógazdaságával magyarázzák. A nyugati megalkudott a bécsi királlyal, de békés lankáin és szelíd erdeiben az engedetlen, dölyfös Keletről álmódott, a keleti kiegyezett Kelettel, de kőszikláján térdelve Napnyugatra vágyott. Tapasztalat és vágy megfordult a két magyarban; a keletinek Kelet csak a züllött Bizánc, de Nyugat a műveltség háza, a nyugatinak Nyugat csak hatalmas szomszéd és veszedelmes barát, de Kelet a szent bölcső volt.

Az északi ember összeköti és kibékíti ezt a két magyart; vérévé vált a kismagyar-nagymagyar ambivalencia. Megerőltetés nélkül magyar és európai, nem kismagyar, mint a legtöbb dunántúli s nem görccsenes európai, mint az erdélyiek java. A keleti és nyugati magyar önemészto belső feszültsége a poézis magasfeszültségébe kívánczik, a közvetítő északi szellem a prózát szereti. A Felvidék adta a legkevesebb magyar költőt – (bár ő adta Balassát s ez magában elég!) – itt írták azonban a legpallérozottabb prózákat.

... A felvidéki ember városias hajlama, nyílt szelleme, kézműves finomsága mindig igényt tartott a magas életformára, szép otthonra, jó könyvre, nemes tárgyra. Született gyűjtők. Idősebb Andrássy Gyula, Semsey Andor Kassáról, Fejérváry Gábor Eperjesről való. S mivel a régészet is tulajdonképpen gyűjtés, úttörő régészeink: Henszlmann Imre, Rommer Flóris, Pulszky Ferenc is a Felvidék szülőttei.

A harang

... A felvidéki ember is tarka nyelvű és vegyes hitvallású, mint az erdélyi, de jóval kevertebb vérű. Ezt már jelleme is mutatja. A törzsi foglalók, királyi lándzsások, szász telepesek, szláv őslakók és bevándorlók vérkeveredése hajlékonyá tette a közös leszármazottat. Megértőbb és fogékonyabb, mint az átlag magyar. Ha civilizált magyarról beszélünk, róla beszélünk. Sohase lázadt fel szívesen, ő volt a leghűbb nép, ha hagyták. Bécsi ostromban és hitványság kellett a felpiszklálásához.

... Megállok a Híd közepén, fölöttem zúg a kassai dóm harangja. Az egyik templomajtó felett a kőből faragott Szent Erzsébet belpoklosokat fürdet. Nézek nyugat felé. Szent Márton felezi a köpenyét a pozsonyi domban. Nézek keletre. Szent Mihály öldöklő a sárkányt a kolozsvári templomkapuban. Egyikük kezében kard, a másikban lándzsa. Erzsébet kezében rózsza és tiszta víz. Szentek fegyvere és virága védi Magyarországot...

(1938)

Haza és nagyvilág.
Franklin-Társulat kiadása, 1942.

Mezey Katalin

Mellékutcákon

Mindig mellékutcákon jár a történelem, mindig mellékutcákban találkozott velem.

Biztos, nem számolgatta, hányszor keresztezett. Az övé a cselekvés, nem az emlékezet.

Nem udvarolt, nem kertelt, formákra nem ügyelt, odéblökött, ha útban voltam. Rám sem figyelt.

Nekem sosem mutatta mosolygós maszkjait, nyersen és elvadultan űzte hóbortjait.

Tudom, milyen, ha ordít, milyen, mikor eszik, ismerem véres, kormos, eldobott ingeit.

Ismerem keze mocskát, tetveinek marását, ismerem szőrös, tompa homloka ráncolását.

A zsúfolt főutcákon kopogó, illatos hölgyek szoknyája selymén ha félszegen tapos,

ha kézcsókkal búcsúzik, virággal üdvözöl, fekete frakkban hajlong, szemüveget töröl,

csak játszik, mint a színész, betanult szerepet, aztán sietve mossa le a festékeket.

És otthonosan dől el a börtön folyosóján, keze véletlen rándul meg a pisztoly fogóján.

Tulajdonképpen nem fél, csak nagyon óvatos, szándéka csupa rejtély, beszéde ájtatos.

Csizmát, cipőt lerúgva – a patáját török –, részeg félálomban is éberem örökösök.

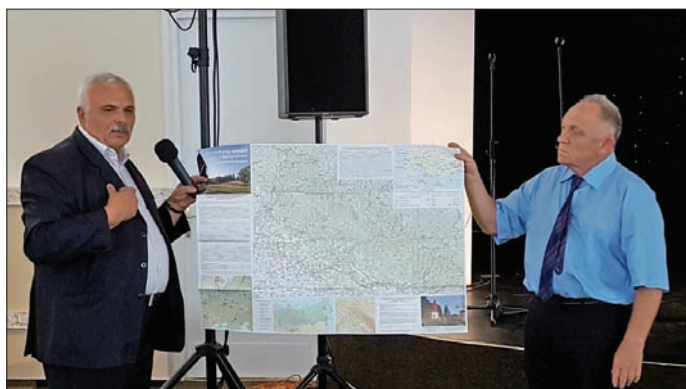
Díszes keretbe foglalt, cirkalmazott fotóról néz le porhüvelyére. S elégedetten horkol.

A Kárpátaljai Szövetség közgyűlésén

Május 25-én a Városligeti fasor 44. szám alatti székházában tartotta rendes évi közgyűlését a Kárpátaljai Szövetség. 10 órakor dr. Fülöp László, a közgyűlés levezető elnöke megállapította, hogy az egybegyűlteket számát tekintve a fórum nem határozatképes, mert nincs jelen a tagság 50 százaléka + 1 fő, így az Alapszabály IV. 5.1. pontja értelmében egy órával az eredetileg meghirdetett időpont után az eredeti napirenddel és helyen tartják azt meg. A szünetben kötetlen baráti beszélgetésekre került sor a küldöttek között.

A megismételt közgyűlésen a levezető elnök ismertette a programot. Ezután Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, és tájékoztatta a fórumot a közösség legközelebbi feladatairól. Ezek közé tartozik a gyermektáboroztatási program, amelynek keretében 250 kárpátaljai iskolás üdültetését biztosítják Balatonföldváron, a Riviéra Park Hotelben (azóta már megvalósult – a szerk.), illetve egy június 1-jén ugyancsak Balatonföldváron tartandó konferencia *Mi lesz veled, Kárpátalja?* címmel. Ez utóbbi tanácskozáson (amely időközben nagy érdeklődés mellett már lezajlott – a szerk.) szülőföldünk aktuális problémáinak megoldásáról esett szó.

Az elnöki köszöntő után Seremet Sándor, a Kárpátaljai Szövetség irodavezetője a fórum elé terjesztette a Kárpát-

aljai Szövetségnek a 2017-es évben végzett közhasznú tevékenységéről és gazdálkodásáról szóló jelentést, és ismertette a 2018-as évi munkatervet, változta a feladatokat.

A beszámoló meghallgatása után Finta Zenóbiusz, a Felügyelő Bizottság elnöke értékelte a Kárpátaljai Szövetség pénzügyi és számviteli tevékenységét. Kijelentette, a bizottság mindent rendben talált. Ezt követően a fórum levezető elnöke szavazásra bocsátotta a beszámolót és a Felügyelő Bizottság jelentését, amelyeket a közgyűlés résztvevői egyhangúlag elfogadtak.

Ezután dr. Fülöp László átadta a szót Benza Györgynek, a szövetség elnökének, aki többek között tájékoztatta az egybegyűlteket arról, milyen felbecsülhetetlen segítséget nyújtott a közösség célkitűzéseinek megvalósításához a Miniszterelnökség Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének és összehangolt feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztossága. Egyebek mellett így vált lehetővé a Kárpátaljai Hírmondó példányszámának növelése is, ennek köszönhetően jut el a folyóirat a kárpátaljai tanintézetekbe, művelődési intézményekbe, civil szervezetekhez. Nagyon fontos lépés volt ez, hiszen a szövetség fóruma a híd szerepét tölti be a Magyarországon élő kárpátaljaiak és az otthon maradtak között, a folyóirat tükrözi a Kárpátaljai Szövetség tevékenységének. Benza György felhívta a figyelmet a szövetség honlapján és facebook-oldalán lévő

■ tájékoztatásokra, amelyek élő kapcsolatot jelentenek a közösség tagjai között. Születésnapja alkalmából az elnök úr virággal köszöntötte Kövér Katalin alelnököt, Szabóné Badik Dolóresz elnökségi tagot, illetve Ortutay Mária újságírót, aki internetes fórumán népszerűsíti a szövetséget.

A közgyűlés befejező részében hozzászólások következtek. Építő jellegű javaslatokat, ötleteket fogalmazott meg Farkas Sándor, a TATJANA Onkológiai Betegekért Alapítvány létrehozásának kezdeményezője, Szöllősy Tibor író, a Kárpátaljai Hírmondó szerkesztőbizottságának tagja, Zólyomi Zoltánné, a Kárpátaljai Szövetség Bercsényi Miklós Alapítványának elnöke, dr. Husznai Katalin és Szilágyi Sándor budapesti, Dr. Fodor István gödöllői tagtársunk, illetve dr. Ljavinecz Marianna, a Fővárosi Ruszin Kisebbségi Önkormányzat elnöke.

Végezetül az egybegyűltek megtekintették Hajduk Márta Kárpátaljai tragédia c. dokumentumfilmjét, amelyet a fiatalon elhunyt Bornemissza Eszter kárpátaljai származású televíziós személyiség emlékének ajánlottak a film készítői. A vetítésen jelen volt és felszólalt dr. Dupka György történész, illetve Gál Emese televíziós szerkesztő-riporter, aki a filmben narrátor szerepet vállalt.

Tudósítónk

A képeken:

Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnöke köszönti a fórum résztvevőit, mellette dr. Fülöp László levezető elnök és dr. Seremet Sándor irodavezető; dr. Dupka György történész bevezetőt mond a Kárpátaljai tragédia című filmhez, mellette Pókos István tagtársunk; Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnöke virággal köszönti a születésnapját ünneplő Ortutay Mária újságírót, Szabóné Badik Dolóresz elnökségi tagot és Kövér Katalin alelnököt; a Kárpátaljai Szövetség Bercsényi Miklós Alapítványának „vezérkara”: Gortvay Gábor titkár, Zólyomi Zoltánné elnök, Zólyomi Mátyás, az alapítvány egyik tevékeny tagja; kárpátaljai születésű orvosok, ha találkozhatnak: Pajkosy László Nyíregyházán, Husznai Katalin Budapesten, Kövér László és Kövér Mária Debrecenben, Szöllősy Tibor Nyírmadán talált második otthonra.

Füzesi Magda és Tóth Antal József felvételei

Kárpátaljai gyerekek tábora segíti a Duna Aszfalt

A Duna Aszfalt 19 millió forinttal segíti a Kárpátaljai Szövetség hadiárvákna és művészeti iskolás gyerekeknek 12. alkalommal szervezett rehabilitációs és

főmérnöke azt hangoztatta, hogy a számos autópálya-építésen és külföldön is egyre többet tevékenykedő cég a társadalmi felelősségvállalás jegyében fontosnak tartja a külföldi magyar fiatalok segítségét.

– Számunkra mindig hangsúlyos volt a fiatal reménységek, tehetségek felkarolása, és a felhőtlen gyermekkor biztosítása, legyen szó sportverseny szponzorációjáról, kórházi gyerekosztály felújításáról vagy kikapcsolódást nyújtó táborról – fogalmazott.

Úgy vélte: a kelet-ukrajnai katonai konfliktussal összefüggésben idén is indokolt volt a Kárpátaljai Szövetség rehabilitációs táborának megszervezése, amit örömmel támogattak.

Greza István, a Miniszterelnökség Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének és összehangolt

alkotótáborát. A 250 résztvevő ellátását fedező támogatást jelképező csekket június 1-jén adták át Balatonföldváron, a tábor helyszínén.

Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnöke az eseményen az újságíróknak azt mondta: példátlanul nagy összeghez jutott az 1989 óta működő szervezet. Kiemelte, május végétől augusztus végéig több turnusban, képzőművészek és zenészek közreműködésével, 350–400 kárpátaljai gyermek európai színvonalú táboroztatására van mód. A foglalkozások segítenek a résztvevőknek identitásuk megőrzésében, a magyarul nem beszélő ruszinoknak vagy félig ruszinoknak pedig abban, hogy fontossá váljon számukra a magyar nyelv ismerete. Megjegyezte, Kárpátalján a magyar kormányhoz köszönhetően 14 ezer gyerek tanul magyarul, helyben nagyobb az érdeklődés a magyar, mint az angol nyelv iránt, ami egyedülálló jelenség. Ezt a folya-

fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos arra szolt, hogy Kárpátalja a magyar kormány részéről megkülönböztetett figyelemben részesült az elmúlt nyolc évben.

A figyelem középpontjába mára a gazdaságfejlesztési kérdések kerültek amellelt, hogy továbbra is fokozottan támogatjuk Kárpátalja magyar és nem magyar szociális, kulturális, társadalmi viszonyait, mert nem szeretnénk, ha nagy szakadék alakulna ki az egyre erősödő Magyarország és a gazdasági válsággal küszködő Ukrajna, illetve a Kárpátalján élő magyar közösség között – fogalmazott. Utalt rá, hogy a kárpátaljai gazdasági programra jövő év végéig 32 milliárd forintot költenek.

A kormánybiztos szavai szerint a cél kettős: a magyar közösség szülőföldön tartása és a kárpátaljai többségi nemzet szimpátiájának fokozása.

matot erősíteni kell, csatlakozva a kormány nemzetépítő programjához – szögezte le Benza György.

Lehel Zoltán, a Duna Aszfalt innovációs

Forrás: MTI

Magyar zászló és címer rajzpályázat

Összetartozásunk jelképei

Idén négyezer pályamű érkezett a Nemzetstratégiai Kutatóintézet (NSKI) által meghirdetett *A magyar zászló és címer* rajz-, valamint esszépályázatra. Mivel a kárpátaljai gyerekek számarányuknál jóval több rajzot küldtek be, ezért az intézmény vezetői úgy döntöttek, hogy díjátadó keretében külön is találkoznak a kárpátaljai nyertesekkel. Az együttlésre a beregszászi konzulátuson került

sor. A Mátyás király-emlékéhez kapcsolódóan a fiatalok *Mátyás, az igazságos* témakörben is benyújthatták pályaműveiket. Az egybegyűlteket először Beke Mihály András konzul köszöntötte, majd Szilágyi Mátyás főkonzul arról szólt, hogy a kiállított rajzokat nézve egyértelműnek látszik: a megyében igen sok tehetséges gyerek él, akik közül sokakat a mostani pályázaton elért eredmények remélhetően arra ösztönöznék majd, hogy még jobban elmélyüljenek ilyen irányú tanulmányaikban.

Szász Jenő, az NSKI elnöke beszédében rámutatott, hogy a zászló és a címer nemzeti összetartozásunk legfontosabb jelképei. Az immár negyedik alkalommal meghirdetett rajz- és esszépályázat

pedig kiváló lehetőség arra, hogy a gyerekek behatóbban megismerjék a magyar történelmet, példát merítsenek nagyjaink életéből.

Csáky Csongor, a Rákóczi Szövetség főtítkára elmondta, hogy örömmel csatlakoztak a Nemzetstratégiai Kutatóintézet kezdeményezéséhez, és elhatározták, hogy ösztöndíjjal jutalmazzák a pályázat nyertesait. A találkozót Bence Barbara és Juhász Fanni népdaléneklése tette még meghittebbé.

A zászló és címer rajzpályázat kárpátaljai győztesei. Óvodai korcsoport: Orosz Emília (Beregújfalú), 1–2. osztály: Mánik Veronika (Ungvár), 3–4. osztály: Kurmai Kornél (Beregszász), 5–6. osztály: Hrus Román (Ungvár), 7–8. osztály: Pércsi Lajos (Beregardó). A középiskolások körében Bohus Artur (Munkács) lett a nyertes.

Szépreményi Kristóf

Öt iskola kapott számítástechnikai eszközöket

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei vízügyi igazgatóság jóvoltából öt kárpátaljai magyar iskola gazdagodott jó állapotban lévő használt számítógépekkel és fénymásolókkal. Seszták Oszkártól, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közigyelés elnökétől megtudtuk: a vízügyi igazgatóság kereste meg a megyei önkormányzatot, hogy segítsenek adományuk eljuttatásában.

– Számítástechnikai eszközcsere történt a vízügyi igazgatóságnál, és ők úgy döntöttek, a még jól működő használt gépeket kárpátaljai iskoláknak ajánlják fel. A közvetítő szerepet a Kárpátaljai Református Egyházkerület Diakóniai Központja vállalta magára.

Biztos vagyok abban, hogy ezek az eszközök jó szolgálatot tesznek majd az iskolákban, hiszen úgy hiszem, minden segítségre szükség van – mondta Seszták Oszkár.

– Folyamatosan igyekszünk segíteni. Mivel nekünk nemzetközi engedélyünk van segélyek fogadására, könnyebben és hamarabb célhoz ért a szomszédos magyarországi megye felajánlása – mondta Nagy Béla, a Diakóniai Központ igazgatója. Hozzátette: összesen 36 számítógépet és 3 fénymásolót osztottak szét. A Kaszonyi Középiskolába nyolc számítógép került, a salánkiba hét és egy fénymásoló, Tiszaágtelekre ugyancsak hét számítógépet és egy fénymásolót vittek, a Derceni Középiskolába is hét komputer és egy fénymásoló került, míg a Técsői Középiskolába hét komputer.

Mielőtt átadták volna az ajándékokat a tanintézmények jelenlévő képviselőinek, Brenzovics László, a KMKSZ elnöke mondott köszönetet a nemes felajánlásért.

H. Cs.

Értékes könyvadomány a Krátertől

A Kráter Műhely Egyesület 500 000 forint értékben ajándékozott könyveket a kárpátaljai gyerekeknek. Az adományt Szutor Ágnes elnök asszony (középen) adta át május 30-án Balatonföldváron, a Kárpátaljai Szövetség által szervezett gyermektáborban.

Kárpátalján járt az amerikai nagykövet

Marie Yovanovitch, az USA rendkívüli és meghatalmazott ukrajnai nagykövete kétnapos munkalátogatáson járt Kárpátalján.

Az USA ukrajnai diplomáciai képviselőjének vezetője először Hennagyij Moszkaljijal, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal elnökével találkozott, és tájékozódott a megye gazdasági és társadalmi-politikai helyzetéről. Szó esett Kárpátalja sajátosságairól, arról, hogy a terület az Európai Unió négy tagállamával határos, valamint az ezzel kapcsolatos, nemzetiségek közötti, migrációs folyamatokról, az idénymunkásokról stb. A felek érintették az olyan aktuális témákat, mint a decentralizáció, az új oktatási törvény alkalmazása Kárpátalján, valamint az orosz titkosszolgálat próbálkozásai, amelyek nemzetiségi alapon kívánják destabilizálni a helyzetet.

Ezt követően Marie Yovanovitch a megyei tanács kistermében találkozott Barta Józseffel, a Kárpátaljai Megyei Tanács és a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ)

alelnökével, Orosz Il-dikóval, a Kárpátaljai Magyar Pedagógus-szövetség (KMPSZ) elnökével és Gulácsy Gézával, a KMKSZ alelnökével.

Barta József tájékoztatást tartott a kárpátaljai magyarság helyzetéről, az elhíresült oktatási törvény negatív hatásairól. A

találkozóon szó esett a kárpátaljai magyarokat ért atrocitásokról, amelyek nem csupán a helyieket érintették negatívan, de egész Ukrajnát és a szomszédos országokat is megrázták.

Az új oktatási törvényt illetően megyénk képviselői tájékoztatták az amerikai diplomatát mindazokról az intézkedésekről, tiltakozó nyilatkozatokról, javaslatokról, amelyeket a kárpátaljai magyarság megfogalmazott és eljuttatott az illetékes szervekhez. Átnyújtottak a vendégeknek egy-egy angol-magyar nyelvű példányt mindazokból az okmányokból, amelyek az oktatási törvény kapcsán íródtak. Szó volt az esetleges megoldási lehetőségekről is.

A tárgyalást követően az amerikai nagykövet újságírói kérdésre válaszolva elmondta: támogatják Ukrajnát az euroatlanti törekvéseiben, és figyelemmel kísérik az Európai Unióval határos nyugat-ukrajnai régió helyzetét. A megye vezetőinek véleménye különösen fontos számukra.

A nap második felében az Ungvári Nemzeti Egyetem tanáraival és diákjaival találkozott az amerikai nagykövet.

Marie Yovanovitch Beregszászra is ellátogatott, ahol találkozott a járás vezetőivel, a KMPSZ és a helyi magyar iskolák, illetve a magyar érdekvédelmi szervezetek képviselőivel. A megbeszélésnek köszönhetően a nagykövet így azoktól tájékozódhatott a kisebbségeket hátrányosan érintő új oktatási törvény hatásairól, akiket az valóban érint.

Tudósítónk

Jókor jött a segítség

Kukoricavetőmag Magyarországról

Tavaly Magyarország kormánya nyolcezer hektár bevetésére elegendő kukoricavetőmagot adományozott a Kárpátaljai Magyar Vállalkozók Szövetsége (KMVSZ) azon tagjainak, akik mezőgazdasági termeléssel foglalkoznak. Az idejében érkezett jó minőségű szaporítóanyag a legtöbb helyen kiváló termést adott.

A sikeren felbuzdulva idén majd' ötven százalékkal megnövelték a gazdáknak juttatott vetőmag mennyiségét azzal a céllal, hogy a program bevételéből a továbbiakban tartalékalapot képeznek, melynek köszönhetően önfenntartóvá válik a projekt. Az idei segítség azért is nagyon fontos, mivel tavaly ősszel a kedvezőtlen időjárási feltételek miatt ősziékből a kárpátaljai mezőgazdászok a betervezettnél jóval kevesebbet tudtak elvetni. Ezt pótolja most legfontosabb takarmánynövényünk, a kukorica.

A KMVSZ Beregardóban bérelt raktáránál tartott sajtótájékoztatót Virág László elnök arról beszélt, hogy a projekt immár az egész megyére kiterjedt, a vetőmagkészletből előreláthatólag

négyezeröttszáz gazda részesül. Megtudtuk, sok gazdálkodóban éppen a sikeres vetőmagakció láttán érlelődött meg az elhatározás, hogy csatlakozni szeretne, és kéri felvételét a szövetségbe. Az elnök beszámolt arról is, hogy ősszel a gabona-termesztőknek segítenek a termés értékesítésében. Az egyik nagy ukrán terményfeldolgozó vállalta,

hogy átveszi a termés jelentős részét.

Greza István kormánybiztos arról szólt, hogy a program révén remélhetőleg sikerül áttörést elérni: a javuló gazdálkodói feltételeknek köszönhetően várhatóan egyre több gazda – aki korábban bérbé adta a földjét – amellet dönt majd, hogy ő maga folytatja a földjeinek művelését. Ily módon remélhetőleg mind több nemzettársunkat sikerül itthon maradásra bírni.

Nagy Péter, a vetőmagszállítmánynak a határon való átjuttatását intéző LAC Holding kereskedelmi vezérigazgatóhelyettese

arról számolt be, hogy jövőre várhatóan még egy elemmel bővül a program: a kukoricavetőmag mellett már jó minőségű napraforgó szaporítóanyaghoz is hozzájuthatnak a kárpátaljai gazdák.

A sajtótájékoztató elhangzott: a szövetség a gazdáknak nem csupán vetőmagot, hanem folyékony műtrágyát és talajoltót is biztosít. Ily módon a már bevált technológia segítségével mezőgazdászainknak nagyobb esélyük lesz a bő termés elérésére.

-ardai-

Magyar centrum Ungváron

Nagyszerű, impozáns létesítménnyel gazdagodott Kárpátalja, ezen belül Ungvár magyarsága. A megyeszékhelyen a Munkácsi utca 54. szám alatt található, elismerésre méltó gyorsasággal és kiváló minőségben felújított kétszintes épületben kapott helyet az UMDSZ ungvári székháza, a Kárpátaljai magyar felsőoktatás fejlesztéséért Alapítvány, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet ungvári fiókja, valamint a legnagyobb múltú megyei magyar nyelvű sajtóorgánium, a Kárpáti Igaz Szó szerkesztősége.

Az avató ünnepségen Zubánics László, az UMDSZ elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, és háláját fejezte ki a magyar kormánynek az épület felújításához nyújtott támogatásért. Az elnök annak a reményének adott hangot, hogy az ungvári magyar centrum hamarosan étellel telik meg: nem csupán hivatalos tanácskozásoknak, de kisebb közösségi rendezvényeknek és baráti találkozóknak is otthont ad majd.

Grezsza István kormánybiztos a következőkre hívta fel a figyelmet: nem engedhető meg, hogy a legtöbbet szenvedett, és ma is nehéz körülmények között élő itteni magyar nem-

zettség még inkább leszakadjon. Az anyaország a kárpátaljai magyarságot támogató intézmények erősítésével az ott dolgozók munkakörülményeinek javításával kíván hozzájárulni ahhoz, hogy az itteni magyarok a siker reményében küzdjenek közösségünk fennmaradásáért. A koránybiztos szót arról is, hogy a feszült ukrán-magyar kapcsolatok ellenére Magyarország továbbra is megbízható partnere kíván lenni legnagyobb szomszédjának.

Spenik Sándor, az UMDSZ Országos Tanácsának elnöke arról szövegezte, hogy a centrum felújítása során sikerült a belső erőforrásokat maximálisan mozgósítani, így jöhetett létre ez a modern létesítmény, mely remélhetőleg nem csupán a kárpátaljai

magyarság kultúrájának, hagyományainak megőrzésében, de a többségi nemzet tagjaival meglévő jó viszony ápolásában és a kapcsolatrendszer bővítésében is kiemelkedő szerepet játszik majd. Mikulin Viktor, a megyei állami közigazgatás elnökhelyettese beszédében kiemelte: a kárpátaljai magyarok, akár csak a vidékünkön élő más nemzetiségek, a többségi nemzet tagjaival együtt a legfőbb értéket jelentik közös szülőföldünk számára. Nem feledhetjük, hogy csak közös erővel valósítható meg a hön vágyott cél: Kárpátalja felvirágoztatása.

Az épület felújításához a magyar kormány 50 millió forint támogatással járult hozzá.

Eszenyi Gábor

Átadták a Rahói Magyar Házat

Élettel betölteni

Rahón bensőséges ünnepség közepette adták át a helyi magyarok egyik legfontosabb közösségi terét, a Magyar Házat, amelyik a római katolikus templom mellett álló plébánia épületének ráépítésével, egy második szint megépítésével került kialakításra. Itt a 120 fő befogadására alkalmas díszterem mellett számítógépes szaktanterem, konyha és néhány vendégszoba is helyet kapott. A magyar kormány több mint 80 millió forinttal támogatta a terv megvalósítását.

Az átadási ünnepség a római katolikus templomban ökumenikus istentisztelettel vette kezdetét. Minden nép a saját fájdalmát

érzi a legnagyobbak, ezt viszi az Úristen elé, mondta Majnek Antal római katolikus püspök. Így cselekszünk mi, magyarok is, és bizony elég sok fájdalomunk van. Szerencsére nekünk olyan szerető

atyánk van, aki nemcsak úgy általában szereti a népét, így bennünket is, hanem külön-külön minden nemzetre és emberre gondja van. Ahogy Jézus Krisztus nem csupán az emberiség megváltója, de egyben mindenki személyes megváltója is. Amikor egy ilyen nagyszerű létesítmény kerül átadásra, hitünkben újból megerősödünk, hisz magunk mögött érezzük a Mindenható gondoskodó szeretetét. Ezért adjunk hálát – fejezte be a szentbeszédet a püspök.

Nem a szolgáltság lelkét kaptuk az Úristentől, hanem a bátorságot, mivel igazi örökösei vagyunk mindennek. Nekünk, kárpátaljai magyaroknak itt, szülőföldünkön van a jussunk, hangsúlyozta László Károly técsői református lelképásztor. Ez a föld több mint ezer éve ugyanúgy a miénk, mint az itt élő többi őshonos népé. Egyben arról sem szabad megfeledkezni, hogy minden egyes embernek küldetése van, és hogy egyszer majd az Úristen előtt számat kell adni az életünkért.

A szalag ünnepélyes átvágása és az épület megszentelése után az ünnepi alkalom a zsúfolásig megtelt nagyteremben folytatódott.

A felső-Tisza-vidéki magyarság életében történelmi nap a mai, kezdte beszédét Mikulják László rahói esperes-plébános, aki oroszlánrészt vállalt a terv megvalósításában. Ezután közösségi programok, találkozások, ünnepek megtartására ugyanúgy

lehetőség nyílik, mint kiállítások, koncertek megrendezésére. Hitünk, identitásunk erősítésére éppúgy lesz alkalmunk, mint a velünk együtt élő többségi nemzet tagjaival a barátság elmélyítésére.

Összefogással mindent el tudunk érni itt, a Kárpát-medencében, mutatott rá beszédében Grezsa István kormánybiztos. Nemzeti identitásunk megőrzésével és a keresztény hitünk megtartásával van esély arra, hogy a magyar szó megmaradjon a Tisza forrásvidékén. Ebben a legsanyarúbb sorsú magyar nemzetrészt, a kárpátaljai mostanság jó példát mutat.

Medvigy Viktor, Rahó polgármestere arról szólt, hogy az itteni magyar közösség igen értékes részét képezi a város társadalmának, a magyar kultúra jelentősen gazdagítja az egész itteni közösséget. Zubánics László, az UMDSZ elnöke arra figyelmeztetett, hogy a szórványvidék megmaradása nélkül veszélybe kerül a kárpátaljai tömbmagyarság is. Bár nehéz időköt élünk, ma is láthatjuk, tapasztalhatjuk, hogy ha megfelelő szinten működnek magyarságintézményeink, akkor pezsgő szellemi, kulturális élet jön létre a peremvidéken is, esélyt teremtve arra, hogy az asszimilációs és elvándorlási folyamatok jelentős mértékben lelassuljanak.

Köszöntötte a jelenlévőket a magyarországi testvérvárosok – Deszk és Budapest Lipótváros V. ker. – küldöttsége. Vajda Sándorné (Budapest) ünnepélyesen átadta adományát, a *Szent korona c. szobrot*, amely Józsa Judit erdélyi művész alkotása.

A köszöntőket követően került sor a nagyszabású koncertre. A színpadot először a rahói magyar óvoda növendékei foglalták el, utánuk következett a rahói magyar iskola, majd a vasárnapi iskola tanulóinak változatos műsora. A Retro asszonykórus fellépését a Havasi gyopár táncsoport követte. Végezetül a Laudate Dominium és az Ave Maria templomi kórusok énekszámai következtek.

Mindegyik produkció előtt ismertették a fellépő együtteseknek, illetve annak az intézménynek a történetét, amelyet azok képviselnek. A rahói magyar óvodáról például megtudhattuk, hogy jelenleg 50 gyerek jár ide, és maga mögött tudhatja a római katolikus egyház támogatását. Akárcsak a rahói magyar iskola, melynek 1–5. osztályába összesen 30 gyerek jár. A fiatalok körében igen csak népszerűek a vasárnapi iskolai, illetve a Petőfi Sándor program keretében ide kihelyezett ösztöndíjak által szervezett foglalkozások. Minden remény megvan arra, hogy az új létesítmény, a Rahói Magyar Ház élettel teljen meg. Az átadó alkalmából Titor László helyi festő alkotásait tekinthették meg az érdeklődők.

Kovács Elemér

Újabb magyar óvodák újultak meg Kárpátalján

A magyar kormány letette voksát a nemzetegyesítés mellett. Minden tőle telhetőt megtesz azért, hogy a határon túli magyarok a szülőföldön tudjanak boldogulni magyarként. Ehhez az is nélkülözhetetlen, hogy biztonságban tudják a gyerekeiket az óvodában, az iskolában, s az is

fontos, hogy azok megfelelő komfortérzetet biztosítsanak. Ezért döntött úgy, hogy a gazdaságfejlesztési program mellett a gyermekintézmények fejlesztésére, azok vonzóvá tételére is nagy hangsúlyt fektet. Ezzel azt szeretné elérni, hogy az elszakított nemzetrészek gyermekei is hasonló körülmények közt nevelkedjenek, mint az anyaországi településeken élő testvéreik.

Kárpátalján jó ütemben halad a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program. Erről tanúskodik, hogy az elmúlt időszakban számos megújult gyermekintézmény átadására került sor. A legtöbb óvodában teljes körű felújítást végeztek, megújultak a tetőszerkezetek, a homlokzatok, kicserélték a nyílászárókat, a padlózatot, megújultak az óvodák termei, megtörtént a konyhák felújítása és berendezésének cseréje, a vizesblokk korszerűsítése stb. De megújult a bútorzat, az udvar, a játszótér is.

A projekt keretében – amely a régió valamennyi magyarlakta települését érinti – Kárpátalján 4,5 milliárd forintot fordítanak összesen mintegy 130 gyermekintézmény felújítására, illetve építésére. Az óvodafejlesztési program megvalósítási határideje Kárpátalján 2019. december 31. A tervek szerint addig megépítik a még hiányzó új intézményeket, befejezik a

felújításokat, és egy magyar kisiskolai rendszer reformjához is hozzákezdnek.

Az első ütemben 44 megújult óvodát adtak/adnak át. A programot lebonyolító Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) a második ütem szerződéseit is megkötötte a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-vel, így zökkenőmentesen folytatódhat a munka.

A megújult intézmények átadási ünnepségein részt vett dr. Grezsa István, a Miniszterelnökség Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének és összehangolt fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztosa, valamint Orosz Ildikó, a KMPSZ elnöke.

A sajtótájékoztatóon Orosz Ildikó beszámolt arról, hogy a fejlesztési program hamarosan elkezdődő második szakaszában több magyarlakta községben is új gyermekintézmény épül, de ami nagyon fontos, olyan hegyvidéki településeken is épülnek magyar óvodák, mint Szerednye, Nagyberezna és Taracköz, ahol több mint 70 éve nem volt intézményes magyar nyelvű oktatás.

Dr. Grezsa István hangsúlyozta: már most tapasztalható a magyar gyermekintézmények népszerűségének jelentős növekedése nemcsak

a Felső-Tisza-vidéki szórványban, hanem a tömbmagyarság által lakott térségekben, köztük a Beregszászi és Nagyszőlősi járásokban is. Utalva a múlt év szeptemberében elfogadott, a kárpátaljai magyarságra nézve hátrányos ukrán oktatási törvényre, megjegyezte: „Magyarország építkezéssel válaszol a jogfosztó intézkedésekre”.

Az átadott óvodák növendékei mindenütt kedves műsorral köszönték meg a törődést.

Tudósítónk

A fotók a rendezvényeken készültek.

A megszállottság természete

„Egyszer aztán egy néma ördögöt űzött ki, és amikor kiment az ördög, megszólalt a néma. A sokaság pedig elcsodálkozott.”

Lk 11,14

Lukács evangélista, a maga empátiájával különös érzékenységgel ragadja meg azokat a részleteket, amelyek az ember kapcsolataira és változásaira vonatkoznak. Itt egy néma embernek Jézus általi meggyógyításáról van szó. Lukács megadja a diagnózist: ördögi megszállottság egy néma lélek által. Nem is mond többet, mert ez a megszállottság egy gyakori fajtája (amelyet szinte mindenki ismer, és nincs is szükség a részletezésre), amellyel találkozunk itt, és nagyon gyakori jelenséggé mutatkozott és mutatkozik meg. (Az ókori embernek még sokkal teljesebb és részletesebb volt a világleképe, ami az idők folyamán egyre primitívebb lett – ez a primitív felé haladás minden emberi megnyilvánulásra érvényes.) A teljesség igénye nélkül foglalkozunk ezzel az elterjedt fajtával (nem az egész demonológiát elemezzük ki).

1. Kontextus (az „azután” kötőszó fontossá teszi az előzményeket: Lk 11,1–13). A kérő imádkozás tanítása után van a néma lélekkel és a démonnal való foglalkozás.

A) Mert a démon lebénti a kérelmet, mint az isteni segítséggel való kapcsolattartást. Például a háborúban a győzelem egyik kulcsa az összekötés elvágása (akkor nincs parancs és van káosz, nincs muníció és van kimerülés, nincs biztonság és van bizonytalanság). Az ördög ezt a lelki utánpótlási-összekötést akarja megszüntetni az Istennel és a testvérekkel: feladjuk az imádkozást és a bibliaolvasást, a testvéri közösség untat és feszültségekkel terhelt.

B) Ahhoz, hogy az elméletet tudjuk kivitelezni (az imádkozás megvalósítását, a kérelmet) a gyakorlatban, a lebéntő akadályokat kell leküzdeni. Például egy jó elképzelés megvalósítása érdekében előbb fel kell tárnunk annak akadályait, és azokat el kell távolítani. Miért nem tudunk beszélgetni? Gazdaságilag, lelkileg, kapcsolatilag haladni? Döntéseket hozni?

2. „Néma ördög”.

A) Ördög – démon (nem kerülgetve a diagnózist, nekünk sem szabad elkenni azt), mely lázadó angyal, aki nem találja a helyét, mert kiűzetett (az égből és a földön van; létező valóság).

B) Néma – fajta. Sok fajtája van, amelyek valamilyen pusztító jelenségre specializálódtak. Ez a kibontakozást fojtja meg. Nem rafinált, csak az erő módszerével gúzsba köt (a démoni lelkeknel is van rangsor az értelem tekintetében). Nagyon elterjedt fajta (a primitív élőlények is sokkal szaporábbak, mint a fejlettebbek). Talán ezt az alacsony rangsorolást mutatja, hogy nincs is részletezve a kiűzés módja (más ördögűzési esetekkel szemben, ahol részletesen le van írva, hogy Jézus milyen módon tisztította meg az embert). **Az ördög egyik leprimitívebb munkája a normál emberi tevékenységek lebéntése.** Például **lebénti a szeretetet** (képtelen vagyok valakit szeretni: egy gyerek monda, hogy egy másikat kezdettől fogva utál az osztályban, s amikor kérdeztem az utálat okát, akkor nem tudott magyarázatot adni). **A megértést** (képtelen valamit felfogni: valaki valamit kérdezett – már eleve felháborodott volt –, nem engedi, hogy végigmondjam a választ, belekezd a maga elméletének az előadásába, meghallgatom, aztán

ismételten belekezek a magyarázatba, megint nem hallgat végig, hanem a maga elképzelését még nagyobb vehemenciával adja elő – még vagy két-három próbálkozásom volt, de teljesen reménytelen volt a megértés). **A belátást** (képtelen valamit belátni, mert mindig csak neki lesz igaz: a más helyes véleményének beismerése helyett a magaméval szemben van maximum a magyarázkodás – „azt úgy kellett érteni”, „én is úgy gondoltam” – ill. a „csak azért is” véghezviszem állapotok, amivel már tönkreteszem magamat és a környezetemet, mert valamit fel kell adni, ha nem megy, még akkor is, ha abba sokat fektettünk már be). **Az empátiát** (képtelen átélni, mi van a másikkal; az individualizmus, a másik, vagy a közösség érdekeinek a figyelembe nem vétele, teljesen elterjedt: egy rablót elkaptak, a bíróságon számon kértek, megbánás helyett csak azt mondta, hogy „miért nem ügyelt a kifosztott öregasszony jobban”). **Az erőt** (semmihez nincs ereje: mert már a nap kezdetén fáradt és a feladatot végiggondolva már elmegy a kedve mindentől, pedig még fiatal; minden kis veszteségtől összeroskad). **A megbocsátást** (képtelen bocsánatot adni és kérni: valaki elmondta, hogy neki az egyik legnagyobb gondja a haragtartás, évek múltán is emlékszik arra, aki megbántotta, és nem tud rá tisztán nézni). **Az örömet** (van, aki csak a szomorúságban és a kesergésben érzi jól magát, és amikor valaki körülötte örül, akkor megvész). S mindez azért, hogy az ördögi hatás zavartalan legyen (ha nincsenek ezek az isteni tulajdonságok, akkor zavartalanul terjedhet helyettük a gyűlölet, a harag, a bosszú, az önzőség, a szétesés), és az ember megfulladjon (adja fel, menjen el, hagyja abba, mert úgy sem megy).

3. „Űzött ki, és ... kiment az ördög”.

A) Űzni (erőt feltételező kifejezés, amely a kapcsolat megszakításának egy drasztikus módjára utal) – mert megragad az ördög a testben, és nem akar engedni. A démonok mindig megtestésülnek vágyunk. Mert már nincs helyük az égből (Jézus látta az ördögöt lehullani az égből), és még nincsenek a pokolban (mert az ugyan az ördögnek és az ő angyalainak készített, de még nem érkezett el az utolsó ítélet, amikor oda is kerülhetnének). Tehát a démonok helye itt van, közöttünk. A démonok nem rendelkeznek önálló személyiséggel, hanem felveszik valakinek az identitását. Például mint a parazita, amely nem tud megélni magától, ezért makacsul ragaszkodik a gazdaszervezethez. S így érhető meg, hogy a démonok helyhez kötöttek (később itt is Jézus a ház és a démonok kapcsolatáról beszél), és makacsoknak onnan elmenni. Például egy család, egy hely, egy kapcsolat fertőzött, mint a paraziták által egy ruha, egy ház, egy család.

B) De kimehet az ördög Jézus által. Egyedül csak Ő tud megszabadítani. Jézus „az erősebb fegyver”. Van esély a szabadulásra, de nem a mi erőnkkel, hanem a Jézus hatalmával.

4. A kiűzetés hatása.

A) „a néma megszólalt.” Mert beindultak az életfunkciók. Mert azok még nem haltak el. Ezért kell gyorsan az ördöggel szembenézni, hogy legyen még minek feléledni. Hogy még ne haljon el: a szeretet, az empátia, a kapcsolat,

az újrakezdesi szándék, a kitartás stb. Bizonyára sok mindent elmondhatott a korábbi néma. Ha még megmaradt az életfunkció lehetősége, akkor akármilyen is a késés az ördögi benítés miatt, azt Isten Lelkével be lehet hozni („de akik az Urban bízna, szárnyalnak, mint a saskeselyűk”). Például házaspárként és szülőként olyan sok mély beszélgetést és együttélést kihagyunk, most azt be lehet pótolni, és egy teljes kapcsolatot lehet kialakítani. Volt egy férfi. Szerette a gyereket, de sose tudta kimutatni. Nem tudott hozzá kedvesen szólni, valamiért megdicsérni, szeretetből megölelni. Türelme sem volt a gyerekekkel való foglalkozáshoz. A gyerek pedig látta, hogy a többi gyerekkel miként bánik az apja, és állandó, fájdalmas hiánya volt. A gyerek felnőtt, és csalágot alapított. Az apa idősödött, és szívinfarktust kapott (sok feldolgozatlan feszültséget hordozott ő is). A betegségében sokáig egyedül volt (valahogy így alakult). Aztán odakerült egy betegársa, aki presbiter volt. Sokat beszélgettek, és az apa Krisztushoz tért. A megtérése egy lelki gátszakadásban mutatkozott meg: a sok elrendezetlen és visszatartott indulat kijött belőle (egy teljes éjszakát végigsírt ez a nagyon kemény ember). Másnap reggel a fiát hívatta. A fiú nem értette a dolgot, de jött. Az apa úgy fogadta, hogy megölelte (ezt szinte sose tette), és „édes gyermekem”-nek nevezte a fiát. Aztán megint elkezdett sírni. A fiúban ez a megnyilvánulás szintén gátat szakított fel, és egész nap az apja mellett maradt, és mély régi dolgokat előhozva mindent kibeszéltek. Azóta, az apa-fiú kapcsolat nagyon harmonikus. Most mind a ketten egy gyülekezet presbiterei. Mert az ember képes behozni a kiesett fázisokat („akik az Urban bízna, azoknak erejük megújul...”): a szeretet megadása által a bizalom, az önértékelés, a jövőkép, a stabilitás, a megbízhatóság kialakul. Néhány tanács a hiányaink kitöltésére: házastársakkal és családtagokkal beszéljete arról, miben vagy sikeres és sikertelen, és mi ezeknek az oka. Valamint mi az a három dolog, amit egymástól kértek, hogy teljesebb legyen az életetek.

B) „A sokaság pedig elcsodálkozott” (nem elfogadta). A sokaság már megszokta a démoni állapotot. Együtt tud élni vele. Ez vált otthonossá a számára. Zavarja őket, ha megváltozik és egészséges lesz. Például egy mindig búskomor szülőpár Istenhez tért, és ismét egymásba szeretett. Tudtak egymással beszélni, és kedvesek voltak egymáshoz. A felnőtt gyerekek gyanakodva és gúnyosan fogadták a szülők változását. Egy gyülekezetben buta énekstílus volt. Ez megváltozott. S akik elleneztek ezt a korábbi énekstílust, most azok védtek. Egy munkahelyen rossz könyvelő volt éveken keresztül (mindenki szidta). Amikor elment, és jött egy jobb, akik szidták a korábbi, a régi mellé álltak, és megkeserítették az új munkáját. Mert a régít már megszokták, még akkor is, ha rossz. Legyünk nyitottak és rugalmasak az Isten munkáját befogadni. Valaki elkezd beszélni a „megrekedéseiről”, ami miatt eltorzult az élete. Azzal a reménnyel, hogy kezdenek majd vele valamit. Aztán mivel ezt nem szokta meg a környezet, letorkolják, és gúnyos megjegyzésekkel megszegényítik. Aztán már nem mondja tovább.

C) De meg akar a démon minket is köztöni, hogy ne fogadjuk el Isten munkáját, és ne tudjunk beszélni és őszintén befogadni. Isten fel akar oldani az életre, és teljes életet akar adni.

Radvánszky Ferenc
református lelkipásztor
(Mezőkaszony–Bótrágy)

XVII. Református Énekkarok Találkozója

„Zengedeztetek az Úrnak!”

A Szent Ágostonnak és Luthernek is tulajdonított mondás úgy tartja, hogy „aki énekel, kétszeresen imádkozik”. A több száz évvel ezelőtti

Aki énekel, az bízik, aki énekkarban énekel, az közösséget is épít – fogalmazott köszöntőjében Cseh Áron ungvári magyar konzul. Ennyi vidáman éneklő fiatal látán a diplomata hitet tett amellett, hogy van itt jövő, lesz itt boldogság, amihez a magyar kormány továbbra is segítő kezet nyújt.

Amikor a kárpátaljai magyarság ezer sebtől vérzik, még inkább szükség van a fohászra – kezdte köszöntőjét Balogh Lívia. A KMKSZ Ungvári Járási Középszintű Szervezetének elnöke felhívta a figyelmet, hogy a kárpátaljai

bölcs gondolat most, modern világunkban is igaz. Sokszor érezzük, milyen fontos életünkben az ének, a zene. Hogy milyen megfogalmazhatatlanul szépen tudjuk a zene nyelvén is Istenünket dicsőíteni, hálánkat felé kifejezni, esetleg kérni tőle, esedezni hozzá. És hogy milyen fontos közösségformáló szerepe van a közös éneklésnek, arról a tizenhetedik alkalommal megrendezett Református Énekkarok Találkozásán ismét meggyőződhattünk.

Az ungvári református templom zsúfolásig megtelt énekelni szerető emberekkel, akiket a helyi gyülekezet énekkarának csodásan zengő hangja fogadott, majd Héder János lelkész, a Kárpátaljai Református Egyház főjegyzője köszöntötte az egybegyűlteket. A 137. zsolttár alapján tartott nyitó áhítatában a babiloni foglyok példáján mutatott rá, hogyan lehet Istent dicsőíteni a fogságban is, amikor azt várják el tőlük, hogy elfelejtsék, honnan jöttek, s énekeljenek sanyargatóiknak örömeiket, amit ők megtagadtak. A magyar nép is makacsul ragaszkodik gyökereikhez, hagyományaihoz, mondta az igehirdető. A mi anyanyelvünket is el akarják hallgattatni, de nem adjuk fel, énekelünk új éneket az Istennek, mert ismerjük szabadítását. Van reményünk, mert ha győzött a halál fölött, nem tud győzni az életünkön, a megmaradásunkban?! Szóljon hát ma neki a dicséret! – zárta gondolatait Héder János.

magyarság megmaradásáért mindenkinek tenni kell. Nemcsak a vezetőknek, tanároknak, de a szülőknek, nagyszülőknek is feladatuk van abban, hogy megőrizzük anyanyelvünket, nemzeti kultúránkat gyermekeinknek is értéknek kell átadni. A KMKSZ a magyar kormány hathatós támogatásával azért dolgozik, hogy legyen itt, szülőföldünkön boldog jövő, mondta az elnök-asszony.

A köszöntéseket követően aztán szívet-lelket gyönyörködtető dicséreteket hallhattunk húsz énekkar előadásában. A sort a szernyeiek kezdték, majd a szalócai Nyitnikék és a Reménység folytatta igen-

csak színvonalas produkcióval. Idén az ungvári ukrán reformátusok is képviseltették magukat, akik számunkra is ismert dallamokat szólaltattak meg anyanyelvükön. Hogy mennyire szeretnek énekelni, s mennyire szívből jön az ének, bizonyították a beregszomi és a zápszonyi gyülekezetek képviselői. Igazi felüdülés volt látni és hallani a kisdobronyiakat, akik sorait nyolc férfi erősítette. A munkácsiak a hagyományos kórus képviselői, akik a hagyományos református énekeket preferálják. A kisgejőciek ifjúsági és felnőtt kórusa közösen is bemutatkozott, és igen nagy tetszést arattak, akárcsak a tisztaágtelekiek. „Dobbal és hárfával zengjétek néki...” – mondja a zoltáros. Nos, a Nagydobronyi Református Líceum diákjai ezt cselekedték: számtalan hangszert sorakoztattak fel kíséretül, a dobrosnyói asszonyok pedig bebizonyították, hogy zenei képzettség nélkül is lehet csodálatosan dicsérni az Urat, ha szívből szól az ének. Barkasó és Rafajnaújfalun arról tett tanúságot, hogy rossz utakat, távolságokat is lehet győzni, és együtt énekelni az Úrnak még felemelőbb. Isten gyermekei vagyunk felekezettől függetlenül – ezt bizonyították a fiatalok, amikor közösen énekeltek a falu református és baptista hívő népe. Csongor először vett részt az énekkarok találkozásán, és igencsak élvezetes előadásukkal rögtön belopták magukat a többiek szívébe.

Lehet idősen, fiatalon boldogan dicsérni az Urat – ezt tapasztalhattuk meg ezen a napon, s ezt példázta az összevont énekkar is, melyet Ivaskovics József és Györkéné Csákány Marianna vezényelt.

Az egész napos program oklevelek átadásával, a Himnusz el-

éneklésével, majd a templom előtti kopjafa megkoszorúzásával ért véget. Az emlékjel előtti táblán ez a biztatás olvasható: „Üldöztetünk, de el nem hagytunk, tiportartunk, de el nem veszünk...” (II.Kor 4,9)

Marton Erzsébet

Vers a téren – negyedszer

A magyar költészet napja alkalmából a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet IV. alkalommal szervezte meg *Vers a téren* című rendezvényét. A szervezők a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola előtti térre várták a diákokat, szülőket, nagyszülőket, szervezeteket, minden kedves érdeklődőt, hogy közösen olvassák fel Tompa Mihály: *A madár, fiaihoz* című versét.

A meghívásnak több mint ezren tettek eleget, többnyire diákok Kárpátalja minden szegletéből. Köszöntőjében Mónus Dóra elmondta, minden évben kiválasztanak egy magyar költőt, akinek

a versét közösen szavalják el a város főterén. Idén Tompa Mihályra esett a választás a költő halálának 150. évfordulója apropóján.

A rendezvényt megtisztelte jelenlétével többek között Mühl Beáta, az ungvári magyar külképviselet konzulja, Babják

Zoltán, Beregszász polgármestere, Simon Gyöngyi, a Beregszászi Járási Állami Közigazgatási Hivatal Oktatási Osztályának vezetője, Babják Edit, a Beregszászi Városi Oktatási Osztály vezetője, Nagyija Lóga alpolgármester, Szilágyi Mátyás, a beregszászi magyar külképviselet főkonzulja.

Szilágyi Mátyás kihangsúlyozta, a költészet napja a magyar nyelv legkifejezőbb rétegének, a magyar lírának az ünnepe. Ezen a napon a nagy klasszikusok mellett a kortárs költőket is méltatjuk. Örömmel konstatálta, hogy a versolvassás ismét nagyon népszerűvé vált Beregszászon is.

Király Katalin, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség elnökségi tagja, a Rákóczi-főiskola Felsőfokú Szakképzési Intézetének tanára kiemelte: a költészet összetartó ereje hozott ide bennünket Beregszász főterére, hogy egymást biztassuk a magyar szó erejével. Hiszen a magyar költészet a magyar nyelv ékköve. Mindannyiunk felelőssége, hogy megmarad-e a magyar szó itt, Kárpátalján. József Attila, akinek a születésnapját méltatjuk, azt üzeni számunkra: *Álljunk helyünkön emberül. – Ki küzd, megél, más elmerül.* A felszólaló arra hívta fel a megjelentek figyelmét, küzdjünk azért, hogy az őseink által ránk hagyott értékeket meg tudjuk őrizni, csiszoljuk azt és adjuk tovább a következő nemzedéknek.

A rendezvény bizonyította, hogy a felnövekvő nemzedék számára is fontosak e szavak, hiszen ezt követően több százan szavalták együtt Tompa Mihály versét. A közös versmondás után az érdeklődők kárpátaljai előadók közreműködésével megzenésített verseket hallgathattak, és szabad mikrofon várta azokat, akik másokkal is meg szeretnék volna osztani kedvenc versüket.

H. Cs.

A szép szó ünnepe

XVI. Bátyúi Költészeti Napok

A Bátyúi Középiskolában már az elmúlt rendszerben is szerveztek költészet napi rendezvényt. Nemzeti ünnepeinket akkoriban még nem méltathattuk, így hát ez lett az a magyar ünnep, ahol nem csupán a versszerető diákok, tanárok, szülők jöttek össze, de Kárpátalja magyar értelmisége is képviseltette magát, hiszen itt erősödhetett magyarságtudatunk. Idén immár tizenhatodik alkalommal szerveztek szavalóversenyt a tanintézményben (minden páros évben Bátyú, a páratlan években pedig Nagybereg ad otthont a költészet napi rendezvénynek).

És hogy mennyire fontos ez az esemény a nagyközség életében, arról az is tanúskodik, hogy a lakosok részt vállalnak nem csupán a szervezésben, de szerepelnek is. Idén a református gyülekezet Kosztyu Angéla vezette Sola fide vegyeskara alapozta meg a hangulatot gyönyörű énekekkel. A szabadon választott és a kötelező versek elmondása közötti szünetben pedig az Együtt nyugdíjasklub örökifjú szepkorú bizonyították, hogy nem csak a húszéveseké a világ... A KMKSZ támogatásának köszönhetően ezt a napot a Magyar Melódiák Kamaragyűttes igencsak színvonalas előadása is gazdagította, Nagy Anikóval a közönség is együtt énekelte a népszerű dallamokat.

A megjelenteket a házigazdák és a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség képviselőjében Szántó Edit köszöntötte, aki hangsúlyozta, hogy a versnek, a költészetnek minden korban óriási szerepe volt: ➤

Éltetett, buzdított, s ha kellett, nyugtatott vagy biztatott. És biztat ma is. Hitet meríthetünk nagy költőink soraiból mindenkor, amire napjainkban lelki igényünk van, mondta. A szép magyar szó és a költészet kedvelőit köszöntötte Nagy Sándor, a KMPSZ alelnöke is, aki kiemelte, hogy a kisebbségben élők számára különösen fontos a költészet, hisz segít megőrizni anyanyelvünket, amely identitásunk legerősebb pillére.

Ezen a napon 14 diák, a körzeti vetélkedők nyertesei mondták el szabadon választott verseiket. Nagyon színes volt a paletta. Elhangzott itt Arany-, Petőfi-, József Attila-, Radnóti-, Tóth Árpád-, Wass Albert-, Reményik Sándor-, Gyurkovics Tibor- és Szőke István Attila-vers is, illetve prózát is hallhattunk. Kötelezőnek idén Füzesi Magda: *Szöttes pirossal, feketével* című gyönyörű versét választották a szervezők, amelynek előadásával a versenyzők nagy része sikeresen megbirkózott. A vetélkedőn a szerző is jelen volt, irányította a zsűri munkáját, amelyben részt vett Fornosi D. Júlia, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színésze, Braun Éva, a Megyei Pedagógus-továbbképző Intézet munkatársa, Katona-Mironova Berta, a Nagydobronyi Középiskola igazgatóhelyettese és e sorok írója.

Az idei bátyúi költészet napi szavalóversenyt Séra Dániel (Bátyú) nyerte (felkészítője Séra Viktória). A második helyen holtverseny alakult ki a Beregszászi Magyar Gimnázium diákja, Radvánszky Zsófia (tanára Riskó Márta) és a Nagydobronyi Református Líceum tanulója, Kádas Krisztián (felkészítője Hidi Csilla) között. A harmadik helyen ezúttal Kiss Szabolcs (Mezővári Középiskola, felkészítő tanára Szilágyi Gizella) végzett. Minden résztvevő emléklapot és könyvecsomagot kapott a KMPSZ jóvoltából, illetve két diák – Séra Dániel és Radvánszky Zsófia – részt vehetett az osztrák fővárosban a bécsi magyarok költészet napi rendezvényén.

K. E.

Negyedszer szól a fülemüle

Egyre több a fiatal tehetség

Igencsak sikeres kezdeményezésnek könyvelhető el a Szól a fülemüle népzenei és néptánc tehetségkutató verseny, amelyet a Génius Jótékonyági Alapítvány hívott életre, s amelyet immár negyedik alkalommal rendeztek meg. Idén az elődöntő során 44 produkcióban összesen közel 500 tehetséges kárpátaljai fiatal láthatott a közönség. A zsűri határozata értelmében tizenöt produkció – összesen 108 versenyző – jutott a döntőbe.

A tehetségkutató projekt négy kategóriában hirdetett versenyt: bemutathatták tudásukat a hangszeres szólolisták, a népzenei együttesek, a táncos párok és a táncgyüttesek. A döntőbe jutott versenyzők a végső megmérettetés előtt kétnapos felkészítő táborban vehettek részt, ahol a magyarországi Garaboly népi zenekar tagjai és neves táncosok foglalkoztak velük.

A népzene egy nemzet szívének, lelkének egyik legfontosabb darabja, hangsúlyozta megnyitó beszédében Váradi Natália, a Génius Jótékonyági Alapítvány igazgatója. Számunkra, kisebbségben élők számára emellett fontos lelki táplálék, állandó, kifogyhatatlan erőforrás. Szilágyi Mátyas beregszászi magyar főkonzul, illetve Halász László, a Beregszászi Járási Kulturális Osztály vezetője és Molnár László, a KMKSZ kulturális titkára a hagyományok ápolásának fontosságát

hangsúlyozták. A Kárpátalja fejlesztési feladatainak ellátásáért felelős kormánybiztosság képviselőjében jelen lévő Kota György annak a meggyőződésének adott hangot, hogy jó helyre került az általuk nyújtott támogatás. Pál Katalin, a Hagyományok Háza hálózat kárpátaljai koordinátora pedig úgy fogalmazott, hogy ameddig a megyében ennyi sok tehetséges fiatal érdeklődik a magyar népzene és néptánc értéke iránt, addig nincs veszélyben ez a nemzetrészt. Fennmaradása hagyományain keresztül biztosított. Sikéntán Szilveszter, a Magyar Állami Népi Együttes néptáncosa a zsűri nevében szólott a versenyzőkhöz. Örömeinek adott hangot, hogy ilyen sok fiatal foglalkozik a magyar népi kultúrával, amit feladatunk megőrizni és továbbadni.

A döntő során a zsűri valamennyi fellépést követően értékelte a produkciót, hasznos tanácsokkal látta el a fiatal tehetségeinket. Hamar megfogalmazódott a közös, egyértelmű vélemény: évről évre egyre több és egyre magasabb szakmai színvonalon előadott produkcióval lépnek színpadra a versenyzők. Mind az előadásmód, mind a versenyzők öltözetete egyre hitelesebb. Aki látta a döntő számait, annak óriási élményben volt része.

Jutulomként a győztesek nyáron a Kárpátalja különböző részein megrendezett népzenei és néptánc táborokban mélyíthetik el szakmai ismereteiket. Néhányan közülük pedig meghívást kaptak a megyei székhelyen szervezett HungaryFesztre.

Alljon hát itt a legjobb neve! A néptáncgyüttesek kategóriájában az ungvári Napsugar végzett az első helyen, a táncos párok között a Péterfalváról érkezett Biki István – Lázár Meláni bizonyult a legügyesebbnek. Hangszeres szólólista kategóriában Egressy Alex péterfalvai klarinétos nyugozta le leginkább a zsűrit, míg a zenekarok/hangszeres együttesek között a viski citeragyüttes lett a legjobb.

Eszenyi Gábor

Kölcsey Ferenc, az országgyűlési követ

A reformok érdekében

Megpróbálom magam elé idézni azokat az esztendőket, amidőn Kölcsey Ferenc a tizenkilencedik század harmincas éveinek elején helyet keresett magának az országos politika színpadán – először Szatmár megye közgyűlésében, majd a pozsonyi országgyűlés követeként. A történelmi események: a hamarosan bekövetkező „reformkorszak” eseményei még csak éppen hogy mutatkozni kezdtek a látóhatáron, a magyar irodalom: Csokonai, Kazinczy, Berzsenyi viszont már régóta hallatta szavát, az országos politika fórumain mindazonáltal alig érkezett rájuk visszhang. Irodalmunknak ez a kezdeményező szerepe, gondolok 1848-ra, 1918-ra és 1956-ra, úgy tetszik, azóta is folyamatosan érvényesült: a költészet mintha mindig megelőzte volna a politikát és az állami életet. Kölcsey még követté választása előtt két hónappal, azaz 1832. szeptember 8-án a Magyar Tudományos Akadémia közgyűlésén elmondott emlékbeszédében, amely Kazinczy Ferenc hősi küzdelmeit és szomorú elhagyatottságát világította meg az egybegyűltek előtt, olvasom nem minden keserűség nélkül a következő mondatokat: „*Epések lesznek talán szavaim; de keserű, kínos emlékezetek támadnak lelkemben. Mert gondolkodom a népről, mely Zrínyit, az író, el tudta feledni; mely Faludit, míg élt, nem ismeré, mely Révairól hallani nem akart; mely Baróti Szabót és Virágot meg nem siratta; s melynek kebelében az ötvenhat évet szakadatlan munka közt eltöltött Kazinczy nyomorúsággal élt és holt.*”

Aki leginkább személyes ügyét, tudniillik a nemzeti irodalom sorsát szinte reménytelennek látta, annak valószínűleg még több keserűséggel és ennek következtében határozott morális elveket valló közéleti férfiként igen tudatos és megalkuvást nem ismerő elszántsággal kellett vállalnia azt az emberpróbáló feladatot, miszerint változtatnia kell egy jóformán csak a múltja iránt érdeklődő és a jövőjének alakítása ügyében a felelősséget és a cselekvést, kivált az áldozathozatalt szinte eleve elutasító ország és nemzet gondolkodásmódján. Hogy a nemzet a bőbeszédű retorikák és az önelégült szövegek helyett valóban tettekre kész lélekkel cselekedjék és vállalja a reformokat, és ha szükséges, az áldozatokat. Valljuk be, történelmünk igen régi dilemmája ez: leküzdeni a kényelmes tespedést és elszántságot mutatni a szükséges változtatások, a nélkülözhetetlen reformok érdekében. Ha a magyarság úgynevezett „sorskérdéseire”, a

nemzeti függetlenség ügyére, a társadalmi és kulturális megújulásra irányítjuk figyelmünket, szinte mindig találkozunk ezzel a dilemmával. Olyan stratégiai irányváltásokat szorgalmazó és szolgáló történelmi személyiségekre gondolok, mint Szent István, IV. Béla, Mátyás király, Bethlen Gábor, II. Rákóczi Ferenc, Széchenyi István, Kossuth Lajos, hogy csak a régebbieket említssem.

Az általuk képviselt nemzetpolitikai reformok szinte mindig kicsinyes magán- illetve csoportérdekeket szolgáló ellenállással találkoztak, igaz, hogy történetírásunk a maga heroizáló hagyományai következtében ezeket többnyire homályban hagyta, és csak ritkán világított rá azokra a szomorú eseményekre, amelyekkel a magyar közgondolkodás és az országos politikát általában meghatározó társadalmi csoportok többnyire gátolni szokták a történelmi értelemben szükséges átalakulásokat: a nagyobb szabású társadalmi és politikai reformokat.

A reformok bevezetésének történelmi szükségessége és a politikai környezet, illetve intézményrendszer mozdulatlansága, pontosabban a radikálisabb változtatásokkal szemben tanúsított bizalmatlansága és ellenállása, vagyis ennek a két történelmi tényezőnek az alapvető konfliktusa Kölcsey közéleti pályájának is tapasztalata és alakítója volt. Bizonyára ez a közéleti tapasztalat is hozzájárult ahhoz, hogy költészete meghatározó módon tragikus (vagy éppen elégikus) karaktert kapott, és közéleti munkásságát is nem ritkán az önként és áldozatosan vállalt feladatok szinte kilátástalanságának tudata hatotta át. Ha történelmünknek, ahogy erről az ímént beszéltem, szinte állandósult jelensége volt az országos érdekek és a partikuláris, illetve magánérdekek összeütközése, és ezeknek az utóbbiaknak az erőszakos vagy ravasz érvényesítése, akkor, Istennek hála, találkozhattunk azzal a felelősségtudattal, szolgálattal és áldozatkészséggel is, amely a személyes érdek vagy éppen a közéleti szerep: a befolyás, a hatalom megtartása érdekében ajánlatos megalkuvást elutasítva következetesen képviselte a felismert morális értéket és nemzeti érdeket. Nemzeti múltunk megint csak olyan erkölcsi kiválóságaira hivatkozom, mint II. Rákóczi Ferenc, Széchenyi István, Kossuth Lajos és az aradi tizenhárom tábornok (vagy hogy történelmünk közelebbi tragikus hősére hivatkozzam: Nagy Imre, aki, mint tudjuk, megtagadva a magyar forradalmat elkerülhetett volna a bitófát, mégsem tette, így csatlakozott nemzetünk vértanúihoz).

Kissé talán elkalandoztam választott té-

mámtól, azaz Kölcsey Ferenc országgyűlési beszédeitől, azonban azt szerettem volna hangsúlyozni, hogy nemzeti himnuszunk költője a magyar történelemnek azok közé az államférfijai közé tartozik, akik mindig és csakis a nemzet egyetemes érdekeit tartották szemük előtt, és ezek képviselőiben semmiféle személyes áldozattól sem riadtak vissza. Kölcseynek természetesen nem egy alkalommal kellett választania meggyőződése, és ami ebből következett: a teljes nemzet, vagyis a nemesség és a polgárság mellett a jobbágy nép szolgálata és a politikai érvényesülés, azaz a nemzet hatalmasainak tett erkölcsi engedmények között. Mindig következetesen és sohasem a saját érdekeit előtérbe helyezve döntött a sors és a közélet által felkínált lehetőségek között. Ez a döntési folyamat, a szolgáltatnak ez a következetes vállalása természetesen morális tényező és értékvilágot jelentett – következképp ezért tarthatjuk számon Kölcsey Ferencet nem csak nagyszerű költőnk között, hanem nemzetünk erkölcsi hősei között is.

Nem vállalkozhatom és nem is kívánok vállalkozni most arra, hogy tüzetesebben áttekintsem Kölcsey Ferenc országgyűlési tevékenységét, még kevésbé arra, hogy akár vázlatosan is képet adjak közéleti munkásságáról. Monográfiák és tanulmányok egész sora tette meg ezt, talán elegendő, ha olyan régebbi összefoglalásokra hivatkozom, mint a jóformán elfelejtett erdélyi történetíró Jancsó Benedek 1885-ben közre adott *Kölcsey Ferenc élete és művei*, Angyal Dávid 1903-as *Kölcsey Ferenc*, Kornis Gyula 1938-as *Kölcsey Ferenc világnézete*, Riedl Frigyes 1939-es *Kölcsey Ferenc*, Kerecsényi Dezső 1940-es *Kölcsey Ferenc*, Szauder József 1955-ös *Kölcsey Ferenc*, Taxner-Tóth Ernő 1992-es *Kölcsey és a magyar világ* vagy Szabó G. Zoltán 2011-es *Kölcsey Ferenc* című munkái, mellettük felsorolhatnánk egész sor szakmai és irodalmi folyóiratokban közre adott fontos tanulmányt is.

A magyar irodalom és a történetírás emlékezete, állíthatom, méltó módon tartotta és tartja életben a *Himnusz* költőjének és természetesen a reformkor közéletét alakító személyiségnek az emlékeztét, mindezek mellett igen sok szövegkiadás, közöttük nyilvánvalóan a neves költő műveinek Szabó G. Zoltán munkája nyomán megindult kritikai kiadásra említendő meg. Ebből a sorozatból 1998-ban a *Szépprózai művek*, 2000-ben az *Országgyűlési írások* első kötete, 2001-ben a *Verseik és versfordítások* című kötetek kerültek az olvasó elé. Reményeim szerint ez a kötet sorozat nem csak a filológusok érdeklődését ragadhatja meg, a szélesebb körű olvasóközönség figyelmét is felhívhatja Kölcsey Ferencnek a magyar irodalomban és a nemzeti történelemben betöltött igen jelentékeny szerepére. Hasonlóképpen tartom fontosnak azt a könyvsorozatot, amely több ismert irodalomtörténész (így Csorba Sándor, akivel annak idején évfolyamtársak voltunk a budapesti bölcsészkaron, Lukácsy

◀ Sándor, egykori kollégám az Akadémia Irodalomtudományi Intézetében, Hamar Péter és mások szerkesztésében), korábban a Petőfi Irodalmi Múzeum, később a Fehérgyarmaton tevékenykedő Kölcsey Társaság gondozásában igen gazdag ismeretanyaggal járult hozzá a korszerű Kölcsey-kép és -receptió kialakításához.

Az országgyűlés munkájában

De beszéljek végre Kölcsey Ferenc országgyűlési tevékenységéről. Miként ez közismert, a költő 1810-ben kezdett Pest-Budán jogi tanulmányaihoz, 1829-ben Szatmár vármegye aljegyzője, 1832 és 1834 között, mint a megye két követe közül az egyik (a másik követ jó barátja és hozzá hasonlóan a reformok kivívásának elkötelezett, országos jelentőségű politikus, Kende Zsigmond volt) részt vett a pozsonyi országgyűléseken, ott kötött barátságot Wesselényi Miklóssal, akinek védőügyvédjeként is tevékenykedett. Két esztendei fáradhatatlan munka után azért mondott le mandátumáról, mert az őt küldő megyének vezetése időközben megváltozott, és az új tisztségviselőktől olyan utasításokat kapott, amelyeket nem tudott összeegyeztetni lelkiismeretével, illetve liberális és néparát meggyőződésével. Mindazonáltal kétségtelen, hogy Kölcsey két esztendőn át tartó országgyűlési szerepvállalása maradandó módon hozzájárult ahhoz, hogy a pozsonyi diéta az országos reformpolitika stratégiai műhelye legyen.

Érdemes felidézni azt a két (különbözőn ugyanazon a napon: 1832. november 6-án) tartott beszédét, amelyet követté választása előtt, majd megválasztása után tartott a nagykárolyi megyegyűlésben. *„Mi lehet – hangzik az első beszéd – tiszteletre méltóbb, mint az egész hazát egy testben előterjesztve szemlélni? Mi lehet elragadóbb tekintet, mint midőn király és nemzet kölcsönös frigyben lépnek fel; s egyesített jogokkal hozzák a törvényt, mely szabad embereket kötelez? E jelenet érdeke nem veszthet semmit, bár gyakran, bár naponként előforduljon. Mert a nagynek, a felségesnek behatása győzedelmes erővel kapja meg lelkeinket. Nagy pedig és felséges a gondolat, mely e törvényhozási egyesületben fekszik; az egyesületben, hol közügy és magányos jogok, királyi hatalom és népszabadság egymást testvériesen méréseklik: ki e gondolatot teljes kiterjedésében felfogta, az érzi: mi különbség van a föld közt, melyhez valakit történet ragaszt; s a haza közt, mely a szívben él, s míg az el nem romlott, bármi ég alatt, bármi folyók partjain élni fog.”*

Követté választása után pedig a következő beszéddel köszönte meg azt a bizalmat, amellyel a megyegyűlés az országgyűlésbe delegálta: *„Követté lett választásomban, a köz bizodalom e nyilvános kijelentésében bírom a legszebb koszorút, melyet szabad férfiak magok polgártársának nyújthatnak. Ily megtiszteltetés kétség kívül legforróbb hálám*

érdemi. De köszönet, mely szóval mondatik, nem egyéb, mint üres hang. Való köszönet csak tett által mutatatik meg, csak teljesítés által bizonyíttatik be. Ha majd a pályán, melyre lépendő vagyok, tiszta hazafiúsággal járandok; ha a közjó szerelme, a haza szent ügye mellől sem remény, sem félelem nem vonhat el; ha visszatértemkor a Tekintetes Rendek arcain megelégedés vonásait fogom olvashatni: akkor, és csak akkor leszen köszönetem lefizetve. Addig engedjék meg a Tekintetes Rendek, hogy némán rejtsem a hálát szívembe, e szívbe, mely hazámé volt és marad mindenkor.”

A két most idézett beszéd, mondhatni, az új országgyűlési követ eszmei és erkölcsi stratégiáját öntötte szavakba, kitetszik belőlük, hogy aki előadta, nem pusztán politikusi tennivalók sorának tekintette a rá váró feladatokat, hanem lelkiismereti és közösségi küldetésnek. Aki fellapozza Kölcsey országgyűlési megszólalásait, meggyőződhet arról, hogy ezt a nagy felelősségtudattal ellátott küldetést mindig a nemzet (és ezen belül az akkor még általánosságban nem a nemzet teljes jogú részének tekintett népi, tehát paraszti, kézművesi társadalmi csoportok) érdekében vállalta magára. Országgyűlési tevékenységéről az imént említett irodalomtörténeti művek igen részletes beszámolót adnak, ezért csak utalok arra, hogy az előbb jelzett morális elkötelezettség milyen diétai felszólalásokban kapott hangot. A magyar nyelv ügyében elhangzott 1833. január 8-i felszólalás a magyar nyelv hivatalossá tétele érdekében emelt szót, tekintettel arra, hogy a főrendi tábla még mindig ragaszkodott ahhoz, miszerint az alsótábla latinul küldje meg számára a hozott határozatokat. Ebben a tekintetben erős vita alakult ki az alsó és a felső tábla között, amelynek során (többszöri üzenetváltás folyamatában) Kölcsey Ferenc a következőket tett hitet az anyanyelvű törvénykezés szükségése volta mellett: *„Hazai nyelvvel szabad, meg nem korlátolt élhetés, és így a természeti jogok egyik legfontosabbika forog fenn; s erre törekedni, ezt szüntelen el nem fordított tekintettel kísérni, a hazafiúságnak, a nemzetiségnek elengedhetetlen kívánata; mert régi lakjaiból s földéről ki lehet űzni a nemzetet, s egy más földön megtelepedve mégis nemzet maradhat: de a nyelvtől megfosztott nép többé nem él. A mi őseink elébbi hazájokat elhagyván, itt alkottak újat magoknak, mert nyelveket ide hozván, ide hozták a hazát is, és a nemzetet.”*

Hasonló határozottsággal állott ki amellett, hogy Erdélyt és a Részeket (a Partiumot) a sok évszázados külön igazgatás és törvénykezés után végre egyesíteni kell a Magyar Királysággal, ennek közigazgatásával és jogrendjével. Az 1833 márciusában az erdélyi kérdéstről tartott országgyűlési vitában egyértelműen a közjogi tekintetben két részből álló ország alkotmányos és kormányzati egyesítése mellett érvelt. Bíráló szavakkal beszélt arról, hogy az országgyűlés mindig előzékenységet tanúsított a királyi hatalom kívánságainak

teljesítésében, ezért is elvárható, hogy a hatalom ne gördítsen akadályokat a két ország rész alkotmányos egyesítése elé. *„A törvény – érvelt – egyformán kötelez kormányt és nemzetet; s ami minket illet. Mikor nem teljesítők azt, amire magunkat országgyűlési cikkelyeink által ajánlottuk? Határozottat katonaság? Megadtuk. Kivettett az adó? Behajtottuk. Igértünk segédelmet? Megfizettük. De íme század óta kívánjuk Erdélyt egyesíteni; s Erdély mind e mai napiglan egyesítve nincs. Kérjük az országot kiegészíttetni, s az ország mind e napiglan kiegészítve nincs.”*

Az ország megújítása

A pozsonyi reformországgyűlések a magyar állam működésének jelöltek ki új és korszerű irányvonalat. Ezek közé tartozott a vallásszabadság ügye is, amely úgyszólván nemzedékről nemzedékre újra és újra tárgyalóasztalra került. Az országgyűlés 1833. július 4-i ülésén *A vallás ügyében* címmel előadott beszéd ismét szóvá tette a vallásfeleletek egyenlő jogállásának kívánását, és ennek során nagy hangsúllyal követelte a már korábban (kompromisszumok nyomán) megalkotott vallási törvények következetes érvényesítését. Kölcsey felszólalásában a következőket olvasom: *„Nemzet hozta a törvényt, s köteleessége is azt oltalmazni; vér ömlött a békekötésekért, s azokat elődeink iránti hálátlanság s merném mondani, véráralás vétke nélkül semmivé tétetni nem hagyhatjuk; s midőn a törvényhatóságok hasonlatlan többsége az ügyet kivívanni kívánja, mi leszen, ha a nemzeti óhajítás kevesek ellenkezése által sikeretlenné tétetik? De mi leszen ez úton országgyűlési tanácskozásainkból is?”*

Kölcsey Ferenc, mondhatjuk, minden fontos ügyben hallatta szavát, és mindig az igazságosság, a méltányosság, az ország előjuttatása mellett érvelt. Hivatkozhatom továbbá 1833–1834-es felszólalásaira, amelyek az országgyűlés Pestre történő áthelyezését, a királyi udvar magyarországi székhelyének létrehozását, a lengyel nemzet orosz elnyomása ellen kibontakozó tiltakozást, a papi dézsma ügyének rendezését, az örökös váltság lehetőségét (tudniillik azt, hogy a jobbágyi sorban élők megválthassák szabadságukat), az úriszék jogállásának korlátozását és külön kiemelve a szólásszabadság biztosítását szorgalmazták. *A szólásszabadság ügyében* címet viselő szónoki remeklést külön is megemlíteném: *„A szólásszabadság – olvasom Kölcsey beszédének szövegét –, Tekintetes Rendek, egyike a tiszteletre legméltóbb jogoknak oly nemzetnél, mely századok óta megyéenként s országosan gyülekezik, s a maga sérelmei és kívánságai felett élő szóval szokott értekezni. S nálunk annál tiszteletre méltóbb, mivel itt a sajtószabadság eltapodva van, s érzelmeinket és gondolatainkat egymással megszorítás és akadály nélkül közölni, csak gyűlési beszédek által lehetséges.”*

Kölcsey Ferenc, az országgyűlési követ

Sorolhatnám tovább a Kölcsey Ferenc által az országgyűlésen megszólaltatott országos kérdéseket és kívánságokat, de úgy gondolom, hogy az imént érintettek is azt igazolják, hogy a Szatmár megyei követ valóban országos feladatok megoldását sürgette, egy európai Magyarország felépítése előtt egyengette az utat, és nem csak nagy szakismerettel, hanem mindig férfias eltökéltséggel szorgalmazta az ország megújítását. Ugyanez az intellektuális és erkölcsi erő nyilvánult meg Kölcsey egyik legfontosabb, eszmei tekintetben mindig korrekt, ráadásul ma is „olvasmányosnak” bizonyuló beszámoló-sorozatában, tudniillik az 1832. december 11-től 1833. augusztus 19-ig, tehát valamivel több mint kilenc hónapon keresztül vezetett *Országgyűlési Napló* című művében nem csupán a magyar parlamentarizmus és közélet aligha túlbecsülhető eseménytörténete bontakozik ki előttünk, hanem a költő és politikus személyes és vallomások önéletrajza is. Ebben a művében Kölcsey nem csak az országgyűlési munka köznapi eseményeiről, nem csak azokról a családásairól, amelyeket az ország javát szolgáló javaslatok elgáncsolása miatt kellett átélnie, és nem csak a nem túlságos gyakorisággal elkönnyvelhető sikerekről számol be, hanem a maga személyes életéről: lelki vívódásairól is. A *Napló* úgy is olvasható, mint egy nehéz küzdelmeket vállaló és megvívó államférfi regénye: mint egy igazi politikai regény.

Ebben az értelemben elbeszélő irodalmunknak egy igen ritka tüneménye, amely érdekességében, elemző készségében és persze személyességében méltó társa lehetne Kemény Zsigmond, Eötvös József és Jókai Mór politikával nemegyszer átszőtt reformkori szépprózai műveinek. Az *Országgyűlési Napló* arra figyelmeztet, hogy régebbi irodalmunknak és publicisztikánknak számos olyan (kellő mértékben talán még nem méltatott) alkotása van, amely felfedezésre és méltánylásra vár. Kölcsey Ferenc életműve ilyen megfontolást érdemlő kihívásokkal ostromol bennünket. Amíg szükségére és értelme van annak, hogy fontolóra vegyük múltunk tanulságait, Kölcsey politikai írásai nem veszítik el időszerűségüket.

Pomogáts Béla

Cserkésznap Munkácson

– Jó munkát! Légy résen! – hangzott a cserkészköszöntés és a cserkészjelszó az idei Szövetségi Cserkésznap helyszínén, a Munkácsi II. Rákóczi Ferenc Középiskola udvarán. Zászlófelvonással vette kezdetét az igencsak sűrű és érdekes programokkal fűszerezett találkozó, amelyre a házigazdák mellett eljöttek többek között a beregrákosi, a beregszászi, a benei, a dédai, a nagyszőlősi cserkészek is.

A sorakozón Popovics Pál, a Kárpátaljai

meg a városban zajlottak a versenyek, az öregcserkészek a hatalmas bogrács körül szorgoskodtak, hogy finom egytáléttel csillapítsák a harcokban megfáradt sokaság éhét. Mi pedig közben Popovics Pált kérdeztük, milyen rendszer szerint is zajlanak ezek a cserkésznapok.

– Azt szeretném, hogy a cserkészek mind szélesebb körben megismerjék egymást, illetve azokat a településeket is, ahol működnek cserkészcsapatok. E célból – meg hogy mindenki ki is próbálhassa magát egy ilyen nagyszabású, ember- és csapatpróbáló program szervezésében – vándoroltatjuk a cserkésznapot. Ezen az alkalmon nem csupán próbák, feladatok várják a fiatalokat, de a találkozás öröme is.

– Akárcsak az évközi programokon...

– Igen, azokból sincs hiány. A szakági programokon is összejönnek cserké-

Magyar Cserkészszövetség (KáMCSSZ) elnöke fogadta a csapatparancsnokok jelentését, majd elmondta, hogy az idei Szövetségi Cserkésznap két jubileumi eseményhez is kötődik: 25 éve alakult meg a Munkácsi Zrínyi Ilona Cserkészcsapat, és 375 évvel ezelőtt született névadó nagyasszonyuk. Így aztán amellet, hogy ajándékkal készülhettek erre az alkalomra, néhány feladat is várta a versengő fiatalokat Zrínyi Ilonával kapcsolatosan. Többek között a kétórás városismereti csapatversenyen, illetve a szabadulósobában is. Ez utóbbiban egyébként igen nagy izgalommal vettek részt a fiatalok, de hatalmas harcokat vívtak a beregszásziai szervezésében rendezett lézercsataban is. És ezzel nem merült ki a harci játékok tárháza, hisz volt itt még szivacsarc, nyakkendőharc, céllövölde, íjászat is, és erőpróbaként kötélhúzás. Természetesen ezúttal sem maradtak el a kézműves-foglalkozások: ki-ki kipróbálhatta ügyességét az agyagozásban, fonalbaba-készítésben, mézeskalács-diszítésben, vagy éppen Tibi bá' útmutatásával (Zemkó Tibor, az öregcserkészek csapatkapitánya) ismerkedhetett a villanymotor revers kapcsolásával, az utcai éjjel-nappali villanykapcsolás gyakorlatával, fotók segítségével betekintést nyerhettek a kárpátaljai cserkészet történetébe, valamint megtekinthették Vladimir Gominjuknak a cserkészzel kapcsolatos díjnyertes bélyeggyűjteményét is. Emellett volt itt különböző cserkésztáncok, karaoke, arcfestés, de még nyelvi tesztben is kipróbálhatták magukat a résztvevők. A nap folyamán legtöbb pontot begyűjtők ajándékot kaptak.

Miközben az iskolában, az udvaron, no

szeink, meg a bálokon, kézművesnapokon, de fontosnak tartjuk részvételünket a betlehemi láng fogadásán és továbbadásában is. A legvártabb időszak természetesen a nyár, amikor táborozunk, s ahol mindenki élesben kipróbálhatja az év közben tanultakat.

– Mennyire érinti a cserkészetet az elvándorlás?

– Mint minden egyéb területen, mi is érezzük az emberhiányt: nincs elég cserkészvezetőnk. Ezért is szervezünk nem cserkészek számára is felnőtt vezetőképzőket, megpróbálunk felnőtt cserkészeket megnyerni.

– Miért tartja fontosnak, hogy tovább vigyék a cserkészetet, ennek hagyományait?

– Mert az élet bebizonyította, hogy a százhusz éves hagyományjal bíró cserkészet jó – mondja mosolyogva, de határozottan a parancsnok. – A negyven milliós cserkészet erős közösséget alkot, törvényiszteelő polgárokat ad az országnak, ahol élnek és működnek.

– Tanárként hogy látja, jólneveltebbek, aktívabbak a cserkészfiatalok?

– A jólneveltséget a gyerekek általában otthonról hozza vagy nem. Viszont azt tapasztaljuk, hogy ezek a fiatalok aktívabbak, közösséget alkotnak. A közösségi életnek és főként a táboroknak köszönhetően hatalmas élményekkel vannak tele, erősebbek, hitűk, tartásuk van, megtanulnak bízni egymásban, tudnak együtt dolgozni, önzetlenül is tenni másokért...

– És ennek bizony a mai világban ritka nagy értéke van! További eredményes munkát kívánunk, és Isten áldását kérjük tevékenységükre!

Kovács Erzsébet

„Én határozott embernek tartom magam...”

Tevékenységéből adódóan beszélő, közvetlen és barátságos. Bátran néz szembe a kihívásokkal, munkáját igyekszik maximálisan elvégezni, magánéletében is maximalista. Szabadidejét családjával tölti vagy a barátaival futballozik. Ő Botos István nagyvőfély, a Pulzus Rádió műsorvezetője. Veled beszélgettünk.

– *Mind vőfélyként, mind műsorvezetőként beszélőnek és könnyen barátkozónak kell lennie. Már kiskorában is ilyen volt? Hogyan emlékszik vissza gyermekéveire?*

– Falusi ember vagyok, Badalóban születtem, itt is nevelkedtem. Egy falusi gyerek pedig igyekszik minden csintalan-ság végét elkapni, én is elég sokat rosszal-kodtam, főleg ovis koromban. Egy nálam nyolc évvel idősebb nővérem van, tehát nem vele zajlott a rosszalkodás, inkább az unokatestvéreimmel, akik mindannyian fiúk. Az iskolában már egy kicsit megjuhá-szodtam, ha fogalmazhatok így, elkezdett benőni a fejem lágya, rájöttem, hogy nagy butaságokra kár gondolni.

– *Mint például?*

– Kiskoromban két dologról álmodoztam: vagy szívsebész leszek, vagy pedig híres futballista. No, egyik se lettem, bár a sportot mindmáig nagyon szeretem, amatőr szinten focizgatók.

– *Hol járt iskolába?*

– Helyben kezdtem a tanulmányaimat, aztán nyolcadikos koromban a szüleim átírtattak a Beregszászi 3. Számú Zrínyi Ilona Középsiskolába, de a be-, illetve hazautazás megoldatlansága miatt visszakerültem a badalói iskolába. Kilencedik osztály után a beregszászi szakközépiskolában tanultam festő-mázolóként. Kis ideig próbálgattam is a szárnyaimat ebben a szakmában, de hamar rájöttem, hogy az nem az én világom.

– *Mikor és hogyan jött az ötlet, hogy vőfélykedéssel foglalkozzon?*

– Mindössze tizenhét éves voltam, amikor az unokatestvéremék lakodalmában először kipróbáltam magam mint vőfély. Később már a szomszédok is hívtak, majd egyre többen távolabbról is, sajtóról sajtóra terjedt a hír, megismerték a nevem, s nagyvőfély lettem. Eleinte nagyon sokat segített Tóth Győző, aki szintén vőfély, sok lakodalmat „átadott” nekem, emlékszem, az első évben pontosan 17-et.

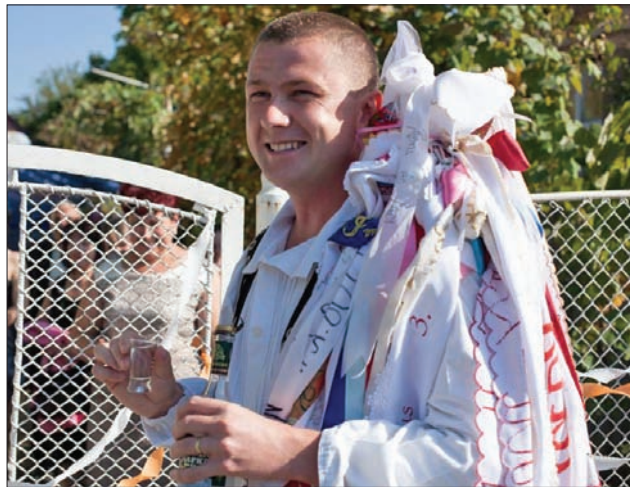
– *Tizenhét évesen már tudta a megfelelő verseket, a lakodalom menetét?*

– Nagypapám is vőfély volt, sajnos ő nagyon korán elment, de nagymamám sok verset megőrzött, amiket átadott nekem, s azokból készültem. A versek nagypapám gondolatai alapján születtek, így egyediek. De az évek során rengeteg minden megváltozott a lakodalmak terén, mára azok szinte üzletké alakultak át. Ma már egy vőfélynek

nem csak az a feladata, hogy elbúcsúztassa a menyasszonyt, felkonferálja a vacsorát és levezesse a menyasszonyi táncot. Manapság ezeken kívül számos más esemény is történik, amit a vőfélynek kell koordinálnia, rengeteg plusz kérés van. Arra azonban vigyázni kell, akármennyit is szerepelünk, hogy nem a vőfély a főszereplő, hanem az ifjú pár, őket kell a középpontba állítani, őket kell hangsúlyozni.

– *A munkája során szerzett barátokat?*

– Bizony, nem is keveset. Rengeteg

olyan pár is van közöttük, akikkel a mai napig tartjuk a kapcsolatot, bár a lakodal-muk óta már 10–15 év is eltelt. Emellett ott vannak a videós, fotós, zenész kollégák, ők mind-mind a barátaim, akik büszkeséggel és örömmel tölt el.

– *Lehet mondani, hogy ehhez a szakmához határozottságra is szükség van?*

– Igen. Én határozott embernek tartom magam, amit eldöntök, azt véghez is viszem, ugyanis azt vallom, a mai világban csak így lehet érvényesülni.

– Adott tehát a határozottság, a jó kommunikációs készség. Talán innen adódott, hogy megpróbálkozott a Pulzus Rádió műsorvezetői állásával?

– Talán. Mindig is vonzott a szereplés, persze a rádiózás egészen más tészta. Egy lakodalmában jobban elő tudom magam adni, mert az emberek szemébe nézek, ott vagyok személyesen. A rádióban csak a hangomat hallani, ezért sokkal nehezebb dolgom van, lehet, hogy ez egy kicsit furcsa, de én így érzem. Egy lakodalmában már nincs bennem drukk, de egy-egy műsor alkalmával nagyon tudok izgulni, főleg, ha élő adásról van szó, amit több ezren hallgatnak. De a feleségem is közrejártszott abban, hogy belevágtam a rádiózásba, ő biztatott. Jó ideje én szerkesztem a Slágerműzeum című műsort, és a reggeli műsorokban is részt veszek.

– *Hol ismerkedett meg a párjával, mióta vannak együtt?*

– Gyermekkori szerelem a mienk. Azt szoktam mondani viccesen, hogy én a neje-met még az óvodából vettem ki, mert szinte még gyerek volt, amikor már legyeskedtem körülötte. Több mint hét év udvarlás után 2014. szeptember 20-án fogadtunk egymásnak örök hűséget, egy csodálatos kisfiunk született, Olivér, aki most két éves, ő a legnagyobb boldogságunk.

– *Ha Olivér odanő, szeretné, ha ő is vőfélykedne?*

– Nem várnám el tőle, de ha szeretné, ha lesz hozzá tehetsége és akaratereje, természetesen segíteni fogom.

– *Addig még lesz bőven ideje foglalkozni a gyerekekkel. Kiveszi a részét a házimunkából is?*

– A szüleimmel egy portán, de külön háztartásban élünk. Őszintén bevallom, nem túl sokat ténykedek otthon, hiszen eléggé leköt a rádiózás, a hétvégékről nem is beszélve, hiszen a lakodal-mak szombatban vannak, vasárnap meg pihenek. De ha van egy kis időm, azt a

családommal töltöm, igyekszem segíteni a ház körüli munkákban és a gyermek-nevelésben. Hiszen a gyermek nem csak az anyjára, az apjára is, akinek ugyanúgy megvan a felelőssége, a maga feladata a gyerekevelésben.

– *Türelmes?*

– Minden tekintetben igyekszem az lenni. Szülőnek türelmes vagyok, sőt, sokszor talán többet is megengedek a gyerekeknek, mint szabad lenne. A feleségem sokszor meg is szid, hogy amit ő nem enged meg a kisfiunknak, azt én megengedem, és ha sír, én megvigasztalom. A rádióban már több türelemre van szükségem, főleg amikor a kívánságműsorban ugyanaz a személy tízszer is betelefonál és tízszer is ugyanazt a zeneszámot kéri, bizony nem egyszerű higgadtnak maradni.

– *Van hobbija?*

– Mint már említettem, szeretek focizni. A rádióban is van egy sportműsor, amit Barna György kollégámmal együtt vezetünk lassan fél éve. Tehát a futball az, amiben jól érzem magam, nem vagyok nagy játékos, de szakmailag kicsit konyítok hozzá. Nemrégén adták át a faluban a műfüves pályát, azt a baráti körrel elég gyakran igénybe vesszük.

– *Köszönöm a beszélgetést!*

Hegedűs Csilla

Terítéken a Kárpát-medence borvidékei

Már a fiatalok körében is egyre népszerűbb a borokhoz érteni. Soha rosszabb divatot, hangzott el azon a borkóstoló bemutatón, mely a KMKSZ ISZ beregszászi szervezete, a Peregium társadalmi szervezet kezdeményezésére a Magyar BOR Intézet támogatásával jött létre. A Rákóczi Főiskolán tartott találkozón Horváth Zoltán, a KMKSZ ISZ helyettes elnöke szövegezte a kulturált borfogyasztás fontosságáról, s arról, hogy a Kárpát-medence szellemi-tárgyi örökségének felfedezése igencsak nagy kihívás mindenki számára. Ugyan-

csak izgalmas feladat a magyar borászok törekvéseinek a megismerése.

Krizmanits József, a Magyar BOR Intézet alapítója azokról az egységesítő kezdeményezésekről szövegezte, amelyek számos magyarországi borvidéket jellemeznek manapság. Jakab Sándor, a Beregszászi Szent Vencel Borrend pohárnoka a borkóstolás alapjait ismertette. Az est során bemutatkozott Benéből a Varga és a Parászka, valamint Kígyósról a Sass és Dercenből az Orosz Családi Pincészet.

A rendezvényt megtisztelte jelenlétével Beke Mihály András beregszászi konzul, Babják Zoltán, Beregszász polgármestere, Molnár D. István, a KMKSZ Beregszászi Szervezetének elnöke.

-ardai-

Kárpátalja borai Budapesten

Mindig nagy érdeklődésre tart számot Közép-Európa legnagyobb éves borszakmai rendezvénye és borvására, a VinCE Budapest Wine Show, amelyen idén első alkalommal Kárpátalja kiváló boraival is megismerkedhetett e találkozó magyar és a nemzetközi szakmai közönsége – számolt be lapunk munkatársának Krizmanits József, a Magyar BOR Intézet alapítója.

A Magyar BOR Intézet közreműködésével megvalósuló standon a gazdag kárpátaljai borvilág kiváló nedűit, a hagyományos magyar fajták mellett grúz/ukrán szőlők és világfajták borait is kóstolhatta a nagyerdemű. A derceni Orosz Ruszlán, a kígyósi Sass Krisztián és a benei Varga István borait is-

merhették meg ez alkalommal a borvásárra kilátogatók, elsősorban is azon borokat, amelyek az idén a beregszászi borverseny díjnyertes borai voltak.

Öröm volt tapasztalni, hogy az anyaországi, sőt, nemzetközi kiállítók között nagyon

szépen megállták helyüket a kóstoltatott kárpátaljai borok. Ha egy-egy különösen népszerű bort kellene kiemelni a kiállító borászoktól, akkor azok talán Orosz Ruszlán 2017-es furmint száraz fehér bora, Sass Krisztián Karlot fantázianevű 2016-os Cabernet Sauvignon-Merlot vörös házasítása, illetve a Varga István 2016-os Illatos Kárpátalja nevű édes, ürmös vörösbora lennének. A kiállított tételeken túl Sass Krisztián Riolit cuvée nevű 2016-os bakator-furmint száraz fehér bora a VinCE nyitónapjának egyik kiemelkedő angol nyelvű, neves nemzetközi előadók által (is) tartott mesterkurzusának, a teljes Kárpát-medencei magyar borkultúrát bemutató, *A magyar bor titkai és legendái* elnevezésű előadás-kóstoló szintén nagy sikerű nyitó tétele lett.

A kárpátaljai standnál a borvilág nagynevű, nemzetközi mesterei is tiszteletüket tették, a bemutatott borokat értékelték, olykor kritikai észrevételekkel látták el, előremutató javaslatokkal próbálták segíteni a borászok munkáját is. Közöttük volt John Szabo – magyar származású

– kanadai Master Sommelier (mester sommelier), Elizabeth Gabay, angol Master of Wine („a bor mestere”), illetve Darrel Joseph, Bécsben élő amerikai borszakíró, Közép- és Kelet-Európa szakértő. Felmerült annak a lehetősége is, hogy e nemzetközi szakértők a későbbiekben eleget tegyenek a helyi borászok meghívásának, és egy kárpátaljai tanulmányút keretében felmérjék a jelen helyzetet és lehetőségeket, illetve szakmai tanácsokkal, javaslatokkal segítség a régió borászati hagyományainak helyreállítását, a kárpátaljai borászok munkáját.

– Hatalmas megtiszteltetés volt kiállítani Közép-Európa legnagyobb borszakmai rendezvényén a borainkat – mondta Sass Krisztián fiatal kigyósi borász. – Köszönettel tartozunk ezért Krizmanits Józsefnek, a Magyar BOR Intézet alapítójának, hogy szervezett számunkra egy külön kárpátaljai standot, ahol három beregvidéki borászat is bemutathatta tételeiket. Nagyon hasznos volt, sok tapasztalatot szereztem, rengeteg pozitív visszajelzést kaptunk, ami mutatja, hogy a helyi borászok jó úton haladnak, hogy még magasabb

minőségű, világszínvonalú borokat készítsenek. Természetesen nem ülhetünk a babérjainkon, van hová fejlődnünk, de az irányvonal nagyon jónak tűnik, hogy visszakapja a beregvidéki szőlő- és bortermeles méltó hírnevét. Az anyaországi borszakma jeles képviselőin kívül külföldi szakembereknek is volt lehetőségünk bemutatni tételeinket, ezzel is segítve a helyi nedűk szélesebb körben történő megismerését. Több gasztronómiával foglalkozó vendég jelezte, hogy szívesen forgalmazná borainkat, mert jó minőségűek, izgalmasak és a hiányoznak a Kárpát-medencei borpalettáról, hisz a legjobb borbárokban, éttermekben, vinotékákban stb. több külhoni magyar termelő boraival is találkozhatunk. Erre egyelőre nincs lehetőség a jelenleg hatályban lévő ukrainai törvények miatt, de reménykedünk benne, hogy hamarosan változni fog a helyzet.

-csele-

Nagyanyáink receptjei életre kelnek

Beszélgetés Pákozdi Judit gasztroújságíróval

A gyakorló háziasszonyok gyakran teszik fel a kérdést: mit főztek ma? Persze a világhálón számtalan recept kínálja magát, és ma már a hozzávalók beszerzése sem okoz gondot – legfeljebb az ára –, de kereshetünk a múltból is, hisz nagy- és dédszüleink szinte a semmiből is finom ételeket tudtak varázsolni. Nem

előszedni az ő receptjeiket. A kilencvenes évek elején egyik kedves barátomtól kaptam egy könyvet. Az volt a címe: *Kárpátaljai kóstoló*. Abban találtam meg azokat az ételeket, amelyeket még nagymamám is készített. Többek között az oltott tejet, a gőzön főtt gombócot, a sárgatúrót ma is annak alapján készítem.

A *Kárpátaljai magyar konyha hete* megnyitóján sikerült találkoznom az említett könyv szerzőjével, Pákozdi Judittal, a *Magyar Konyha* korábbi főszerkesztőjével, aki gasztronómiai újságíróként több évtizede a magyar konyha hagyományainak megőrzéséért, értékeinek elismertetéséért, családösszefogó, nemzet-megtartó erejének tudatosításáért dolgozik, gyűjti és publikálja a határokon kívül és belül fellelhető, feledésre ítélt magyar recepteket. Őt kérdeztem a könyv születéséről, s arról, lesz-e folytatás.

– Huszonöt éve, amikor ez a könyv készült, végigjártam faluról falura Kárpátalját, és összegyűjtöttem azokat az ételeket, amelyeket az idős asszonyok még ismertek és főztek, ami jellemezte az akkori Kárpátalját. Én tősgyökeres budapesti vagyok, tehát egy kicsit az idegen szemével néztem ezt az egészet, s azt kell mondanom, a kárpátaljai magyar konyha alapvetően magyar konyha, mégis nagyon sok eltérő ízt is tartalmaz. Van egy sereg olyan dolog, amiről csak hallottunk, vagy csak itt készítik. Ezért is gondoltam úgy, hogy ezeket meg kell őrizni. És sajnos az idő is igazolta félelmemet, hogy ez a megnyíló világ elviszi az emberek egy részét, új szokásokat hoz be, úgyhogy az utolsó percekben vagyunk, hogy Kárpátaljának a valódi, autentikus ízeit megőrizzük.

– Budapestiként hogyan került vidé-

künkre, miért éppen Kárpátalja gasztronómiája érdekelte?

– Mint újságíró a rendszerváltás évenként jöttem ide egy riportot készíteni, hogy mi újság van Kárpátalján. És mivel én gasztronómiai újságíró vagyok, érthető, hogy az ételek után érdeklődtem. Akkor láttam, hogy ez a konyha nagyon speciális és nagyon gazdag. S amiben elsősorban eltér a hazai konyhától, az a nagyon sok tej, tejtermék használata, amiből itt bőségesen van és nagyon jó minőségű.

– Lesz-e folytatás?

– Most a *Magyar Konyha* egy olyan ötlettel állt elő, hogy csináljunk egy olyan gasztronómiai útikalauzt, amelyikben végigjáránk Kárpátalja vendéglátóhelyeit, az előkelő étteremtől egy kis falusi vendégfogadóig, büféig, halsütőig, piacig stb. De akár egy olyan háziasszonyhoz is ellátogatnánk, aki alkalmanként hajlandó elkészíteni egy-egy autentikus ételt, vagy aki lekvárt főz, mézzel, gyógy növényekkel foglalkozik. Tehát mindent bemutatnánk, ami érték, amit érdemes megismerni, ami kiegészíthetné, mondjuk egy kárpátaljai turistaút élményeit.

– Mikor kerül az olvasóhoz ez a könyv?

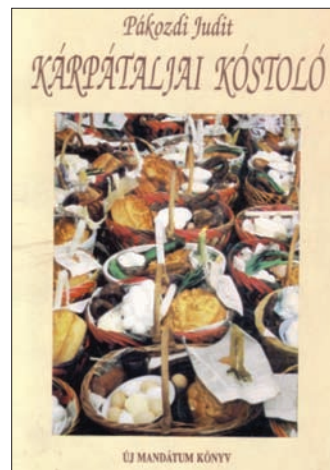
– Nos, ha ezt a munkát el bírjuk végezni, akkor nyár végére megjelenik egy ilyen kiadvány, és reméljük, mindenkinek a hasznára lesz.

– Így azt is feltérképezhetik, hogy készítik-e még azokat az ételeket, amelyeket az említett könyvben bemutatott...

– Ez a kérdés bennem is felmerült. De úgy gondolom, hogy igen, mert ahol él még egy idős nagymama, vagy a falusi környezetben, ahol a családi összetartás még megvan, és a családi hagyományokat őrzik, ott egész biztosan készítik.

Ha tehát olyan szerencsés helyzetben vagyunk, hogy még közöttünk él a dédi, a nagymama, jegyezzük le tőlük receptjeiket, s próbáljuk ki azokat!

Marton Erzsébet

KVIT-hírek

* 2018. március 6-án Csordás László A *Műút a könyvtárba* vezet elnevezésű rendezvényt sorozat vendége volt Miskolcon.

* 2018. március 22-én Kassán, az Erdélyi Magyar Írók Ligája (EMIL) által szervezett *Könyvek, vidékek. A szélrózsa 10 iránya* c. esemény résztvevője volt Csordás László.

* 2018. március 30-án zajlott a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság soron következő műhelymunkája. A *Változat egy hétköznapra. Beszélgetés az irodalomterápiáról* c. eszmecsere Varga Nikolett moderálta. A tanácskozás során hangsúlyossá vált, hogy az adott vers olvasása és értelmezése miképpen befolyásolja az egyén pillanatnyi lelkiállapotát, milyen asszociációkat ébreszt benne az adott sor vagy költői kép.

* 2018. április 11-én a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) szervezésében az Együtt szerzői közül néhányan Makkosjánosiban találkozhattak az Erdélyi Magyar Írók Ligájának (EMIL) képviselőivel. Az eseményen a KVIT-tagok közül részt vett Csordás László, Csornyij Dávid, Kertész Dávid, Shrek Tímea.

* 2018. április 12-én a KVIT a Kárpátaljai Magyar Diákok és Fiatal Kutatók Szövetsége (KMDFKSZ) *Ihletés* c. programsorozatának vendége volt. Az Ungváron tanuló magyar fiatalokat tömörítő szervezet tevékenységéről a szervezet elnöke, Bence Norbert beszélt. A KVIT létrejöttéről és működéséről Kovács Eleonóra mesélt. Később Csornyij Dávid, Nagy Tamás és Varga Nikolett folytatta az eszmecsere, majd felolvastak írásaikból.

* 2018. április 16–19. között a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet (VMMI) által vezényelt felolvasókört zajlott Topolya, Szabadka, Újvidék, Zenta érintésével. A KVIT-tagok közül a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézetet (KMMI) Csornyij Dávid, Kertész Dávid, Marcsák Gergely, Shrek Tímea képviselte.

* 2018. április 18–21. között a KMMI irányításával valósult meg az *Irodalmi Karaván 2018* c. eseménysorozat. Ennek keretein belül a Szlovákiai Magyar Írók Társaságának (SzMÍT) képviselői, Hodossy Gyula, a társaság elnöke, valamint Hizsnyai Zoltán érkezett Makkosjánosiba szakmai egyeztetés és a kárpátaljai magyar tannyelvű oktatási intézményekben megvalósuló felolvasókört céljából. A vendégek Makkosjánosiban az Együtt szerzőivel beszélgettek, ezen az

alkalmon a KVIT-tagok közül részt vett Csordás László.

* 2018. április 20 – május 20. között tagunk, Shrek Tímea a Pécsi Íróprogram vendége volt. Az egyhónapos alkotói ösztöndíjat a Hármashalom Alapítvány támogatta, ez idő alatt április 25-én a pécsi Nagy Lajos Gimnáziumban tartott előadást a kárpátaljai irodalomról.

* 2018. május 9–11. között valósult meg a Szlovákiai Magyar Írók Társasága által szervezett Irodalmi Karaván, amelyen részt vett Csordás László.

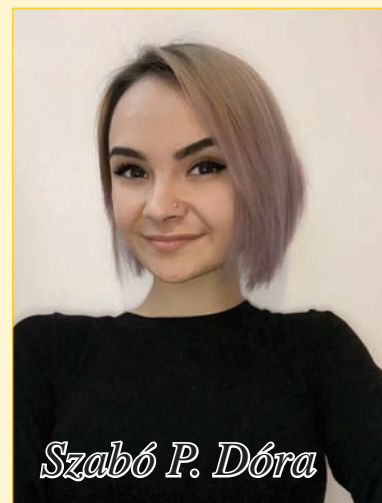
* 2018. május 11-én rendezték meg a *Bor és költészet dallamosan* című zenés irodalmi estet Budapesten a Magyarság Házában. A bor- és sajtóköstölővel egybekötött felolvasáson Csornyij Dávid, Shrek Tímea és Kertész Dávid képviselte társaságunkat.

* 2018. május 14–17. között Ungváron zajlott a Kárpátaljai Magyar Diákok és Fiatal Kutatók Szövetsége (KMDFKSZ) által szervezett *IV. KMDFKSZ-UNE Diáknapiak* elnevezésű programsorozat. A rendezvényt sorozat keretein belül 2018. május 17-én tartották a IV. KMDFKSZ-UNE Diákfesztivált, amelyen a KVIT is képviseltette magát.

* 2018. május 24–26. között a társaság az Ungváron zajló hUNGary Fest vendége volt, és itt tartotta május 26-án a soros műhelymunkáját, amelyhez bárki csatlakozhatott.

Debüt

Szabó P. Dóra

2000. május 20-án született Tiszakeresztúrban. Tanulmányait 2006-ban kezdte a Tiszakeresztúri Oktatási-Nevelési Központban, majd 2015-ben a Karáczfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceumban folytatta. 2017-ben felvételt nyert az ungvári Humán- és Természettudományi Koledzsbe, ahol szoftverfejlesztést tanult. Jelenleg felvételi előtt áll, a cél pedig az UNE matematika szakja. Emellett újságíróként és riporterként dolgozik a kidsnews.hu internetes tinimagazinnál, illetve a Nomis Medical kft-nél mint marketing igazgató.

Novellákat és verseket ír.

Tizenhét

Megint keserű szájjal eszméltem föl a nem-alvásból. Első utam a konyhába vezetett, legalábbis, ami megmaradt belőle. A napi koffeinadagom dupláját fogyasztottam el. Éreztem, ahogy az endorfin végigáramlik bennem, az agysejtjeim pedig eltompultak. A pupillám kitágult, a szívverésem felgyorsult. Közledett a pánikroham.

Ehes voltam. Keresnem kellett valami ehetőt. Kinyitottam az összes szekrényt, de csak egy felbontott halkonzervet találtam. Előkerestem a kedvenc tányéromat, ami hófehér volt, rajta kacifántos betűkkel a te neved; apró falatokra vágtam a halat, majd minden egyes falatot leöblítettem egy korty vízzel. Hálás voltam, mert tudtam, hogy a mai napot túl fogom élni. ➡

■ Miután befejeztem a lakomát, a ráadás kedvéért megittam még egy pohár vizet. Fölálltam. Körülnéztem. Tekintetem megakadt a földön heverő apró tárgyakon, melyek emlékképeket idéztek.

Hallottam, ahogy sírtál. Mindent félretéve odaszaladtam hozzád; próbáltalak megnyugtatni. Vagy inkább magamat.

Kiskoromban, amikor féltem, nagymamám mindig egy történetet olvasott föl nekem. Itt volt az ideje, hogy te is halld.

Egy időben az a hír járta, hogy létezik egy végtelen kert, melynek se eleje, se vége. Minél több szeretet volt valakiben, annál több virág nőtt a kertben. Akiben a szeretet leghalványabb jele sem volt, előtte rejtve maradt a titokzatos kert.

Egyik nap egy idős néni költözött a szomszédba. Csak reggelente találkoztam vele, amikor iskolába kellett mennem. A nap többi részén nem láttam, soha nem tartózkodott otthon. Egy hónap elteltével, korán reggel már a háza előtt álltam. Őt vártam. Nagyon meglepődött, amikor meglátott.

– Hogy lehetsz mindig ilyen boldog, néni? Mondd el a titkodat!

Az idős hölgy ekkor hatalmas nevetésben tört ki, megveregette a vállam, majd csak annyit mondott:

– A szeretet rózsát terem – mondta, miközben belépett az ajtón.

Másnap felvettem a bordó színű, fodros ruhámat, amit édesanyám varrt a saját kezével. A néni azt mondta, hogy mehetek vele. Én menni akartam. Elvitt a város végére, ahol kiszáradt fák sorakoztak mellettünk. A madarak mélabús énekét időnként még az ég is megkőnyezte. De engem nem zavart. Tudtam, hogy mellette biztonságban vagyok; letértünk egy pici ösvényen, nagyon sokat mentünk, amikor megláttam...

– Néni! Mondd csak, ez az a varázskert, amiről mindenki beszél?

– Ha szeretnéd, akkor az is lehet.

Kinyitotta nekem az ajtót, én pedig beszaladtam. Egyből a rózsákhoz vettem az irányt. Gyönyörűek voltak: az orgona épp virított, a gyöngyvirág, a lilium és a tulipán a szívárvány színeiben pompázott. A rózsza halk dúdolással kecsgetett. Leszakítottam a legpirosabbat és a hátizsákomba rejtettem. A nap végén nagyon elfáradtam, mert egész nap sétáltam. Este hazamentünk, gyorsan a szobámba mentem, kivettem a rózsát a táskámból és a párnám alá tettem. Lefeküdtem aludni. Alig vártam a reggelt. Édesanyám hat órákor jött kelteni, mert iskolába kellett mennem. Felöltöztem, majd egy pillantást vetettem a virágomra... Az én rózsám volt

a legszebb a kertben. Az enyém lett az egyetlen, melyet magába kebelezett a halál.

– Alszol, pici Szofi? Szeretlek.

Elindultam a konyhába, innom kellett egy pohár vizet. A halacska felalá úszkált a gyomromban, próbáltam elfojtani a hányingert. Megittam még egy pohár vizet.

Automatikusan felkaptam a földön heverő plüssök egyikét, majd a napaliba vettem az irányt.

Túl nagy volt a csönd. Újabb pánikroham tört rám. Futni kezdtem. Majd, amikor megláttalak téged, lelassítottam, mert nem akartalak megijeszteni. Olyan békésen tudsz aludni, mintha csak te léteznél és Tobias, a nagy, kövér barna plüssmedve, amit tavaly karácsonyra kaptál tőlem.

– Te adsz nekem reményt, kicsi Szofi – suttoztam.

Odasétáltam hozzád, még levegőt sem mertem venni, nehogy fölébresszelek. Óráig tudnád nézni. Beta-kargattalak, köréd raktam az összes pihe-puha dolgot, amit csak találtam. Most el kell mennem. Kérlek, ne haragudj rám. Ígérem, visszajövök.

Amint kiléptem az ajtón, érzem, valami rossz fog történni, de megígértem, hogy visszajövök érted, kicsi Szofi, szóval reménykedtem.

Egy, kettő, három, négy...

Apró léptekkel elindultam a lépcső felé. Őt emelet. Sietnem kellett. Minden perc számított. Másodpercek alatt lent voltam.

Őt, hat, hét, nyolc...

Gyors léptekkel a legközelebbi pékséghez vettem az irányt, ami csak egy saroknyira volt a lakásunktól. Túl csendes volt minden. A szívverésem felgyorsult, éreztem, hogy egy újabb pánikroham közeledik. Sietnem kellett.

Kilenc, tíz, tizenegy...

Sikerült vennem egy kenyeret, nem fogsz éhen halni, kicsi Szofi. Sietek vissza hozzád. Futni kezdtem.

A szál rekedt hangon üvöltött fel, minden egyes porcikám beleborzongott.

Felszaladtam az ötödikre, gondosan belakatoltam magam mögött az ajtót. Odamentem hozzád. A karjaimba vettelek. Percekkel később kopogtatást hallottam.

Ne félj, pici Szofi, minden rendben lesz, ígérem.

El kellett bújnom. Az ajtó elé tettem az egyetlen bútort, ami a szobában volt. Ennyi reményünk maradt. Egy gyerekágy. A kezemben tartottalak. Beszéltem hozzád. Olyan értelmesen néztél rám. Éreztem, hogy amíg velem vagy, nem érhet semmi baj.

Tizenkettő, tizenhárom, tizen-négy...

Betörték az ajtót.

– Szeretlek, Szofi. Kérlek, ne félj.

– Asszonyom, tegye le mindent, ami magánál van.

– Szeretlek, Szofi.

– Hölgyem, tegye le a gyereket. Nem bántunk senkit.

– Pici Szofi... kérlek, ne haragudj rám.

Tizenöt, tizenhat, tizenhét...

– Asszonyom, a gyermek halott. Kérem, tegye a gyerekágyba, és senkinek nem esik bántódása – mondta a rendőr kissé rekedt hangon.

– Ne higgy nekik, Szofi.

– Ön megölte a gyermekét. Hetek teltek el azóta. A gyerek teste már rothadni kezdett.

– Sajnálom. Szeretlek, Szofi. Kérlek, ne haragudj rám.

Csornyij Dávid

Nosztalgia

Vissza sem néznek. Perceket cseréltek, emléket, jövőt. Az elektriskákra nincs szükség, már nem viszik a küszködőt. A száztornyú városba menettaxi indul, – fizetett kényszermunkára ítélve – a melós most három hónapra elvonul. Képmásként élő cseh nosztalgia ez a húszas évekbeli ideológia, s hogy megint mi építjük Prágát, elviselni ravaszágát, huzatos arany város, – jó, rendben – löni nem, de enni kell, senki nem békült ki a donyecki mezőkkel. A bárányok hallgatnak, a fejesek bégetnek: – Dicsőség Kijevnek –
– Dicsőség Kijevnek –

Kopogtat a kozák baka, kezében povesztka, – indulni kell, itt a háború, katona! – A „Ruszkik haza!” itt már elavult, inkább rubel, mint hrivnya, komikus dilemma, megtébolyult szegény népnek nincs hazája.

Szipog az asszony, üres az asztalfő, helyén a tablet(t), Skype-on vacsorázik együtt a család és a digitális bennszülött, majd életfonalat kötnek együtt, elbírja a megabájt, kilobájt, hiánysejt, világfájdalomra tör a lélek, nehéz megsíratni a percet, de a korona minden könnyet felszárít.

Néhány henyélő proletár a részeg éjszakában vágyik vissza otthonába. Nem áll meg a fröccsfilozófia, zaklat önmagunk honvágya, hiába boldogság, aztán sorscsapás, ha száj szól, az már istenkáromlás, – de – hívó a népképzet, észderűség – sugallat: a második málenkij robotért már fizetnek. A lelketlen dolgozó csak lenyomatokat tapogat.

Marcus Gergely

Fekete-Tisza

Hajam még őrzi, tartja híven
az éj fejemre hullt színét,
és vért szivattyúz gyöngé szívem.
Ne tartsatok hát gyászmisét,

mert élünk. És ahol az úton
a két folyónak násza vár,
a Mármaros engem s a húgom
sziklái börtönébe zár.

S ha elhagynak a szenvedések,
a vén hucul tutajra tesz.
Terít egy inget szemfedélnek
fölém, s az Úrhoz átevez.

Hasamban hordom szégyenem
oláh zsványok gyermekét.
Üt-rúg, amint az apja tette,
és gyűlölet feszíti szét.

A magzatvízben úszva érzi,
hogyan verni, ölni kell.
A vére bűnre így vezérli
csöpp karját, mellyel más ölel.

S ha elhagynak a szenvedések,
a vén hucul tutajra tesz.
Terít egy inget szemfedélnek
fölém, s az Úrhoz átevez.

Ezért, hogy könnyem árja lassan
folyóvá duzzadó kis ér,
mit vészes örvénylő alakban
halál és gyász együtt kísér.

Ha sodra falvatokra téved,
s habján a házatok lebeg,
ha benne ér egy élet véget,
bocsássatok meg, emberek.

Mert elhagynak a szenvedések,
s a vén hucul tutajra tesz.
Terít egy inget szemfedélnek
fölém, s az Úrhoz átevez.

Jó vándor, kérlek, hogyha egyszer
Királyházára visz utad,
a régi várhegyet keresd fel,
mert ott alusszák álmukat,

kik engem holtig visszavártak,
megtévelyt apám s anyám.
Sírjukhoz éjjel lépni bátrak,
súgjátok nekik: él a lány.

De elhagynak a szenvedések,
s a vén hucul tutajra tesz.
Terít egy inget szemfedélnek
fölém, s hozzájuk átevez.

Shrek Tímea

Maugli

Hűvös októberi reggel volt. A gyerekek szállingóztak az iskola ajtaja felé, akárcsak a hópelyhek, amikor először hullnak a földre november végén. Már megkezdődött a második óra, mikor egy alacsony, piszkos cigányasszony lépett be az ajtón. Kezét egy csöppnyi leányzó fogta, és a nő mögé bújva kémlelte a meleg, családi környezetét.

– Kit keres? – kérdeztem az asszonytól.

– Az igazgatóasszonyhoz jöttem. Az orvos küldött. Azt mondta, a lányt be kell adni iskolába, mert elveszik.

– Most órán van. Várja meg. Az iratok megvannak? Keresztlevél és az anyuka személyije?

– A jányak van, de az anyja elhagyta a paszportját.¹

– Orvosi igazolás?

– Ad a doktornő.

Ezzel hátat fordítottam, s elindultam a konyhára, leadni a létszámot, mert néhány perc múlva az elsőskö reggelizni mentek. Nem is kellett sokat várnom, gyors kézművészet után a mindannyian ott sorakoztak az ablak alatt, ahol az ételt osztják. Hangos imádkozás után jó étvágyat kívántam, s ezzel kezdetét vette az első étkezés.

Az idegen kislány az ajtó mögé bújott, s onnan leste, mit esznek a többiek. Teste minden porcikája remegett, szája szélét nyalagatta, látszott rajta, hogy éhes. Megfogtam a kezét, az asztalhoz veztettem, tányért és kanalat adtam neki a makarónihoz. Kézzel vett az ételből, mohón tömte magába a maréknyi falatokat.

– Kanállal egyél! – nyújtottam neki az evőeszközt.

Nem tudta megfogni. Ujjait a kanál vége köré csavartam, s mint mikor először eszik a szülő a gyermekkel, megmutattam neki, hogyan kell enni.

Közben figyeltem. Ahhoz, hogy a gyerek piszkos, már hozzászóltam, cigányiskolában nem tehetek másként. De ez a gyerek más volt, mint a többiek. Koromfekete haja apró fürtökben kunkorodott a feje tetejére, nagy barna szeméi csillogtak, pisze orra és ívelt ajkai voltak. A kislány a kosz alatt meghökkentően szép volt. Odaszóltam a kísérő nőhöz:

– Mikor evett a gyerek utoljára?

– Reggel, otthon!

– Ne hazudjon! Ez a kislány éhes. Látszik, hogy éhez.

– Nem tudom, nem velem volt. Az anyjával.

– Hol az anyja? Miért nem ő jött veled?

– Az anyja beteg. Ágyban fekszik. Már nem sok van neki hátra. Én a nagyanyja vagyok.

– És az apja?

– Hát az anyuka leányanya. Máté odénecska.² Tudja maga, hogy van ez nálunk. A fiam iszik.

Te sem vagy külön – gondoltam magamban –, hiszen ismerlek. A városban koldulsz, a pénzt meg piára költöd.

– Értem. Hagyja itt a gyereket. Próbáld. Mindennap itt kell lennie, különben nem vesszük fel iskolába. (Ezt bátran mondhattam, mert előzőleg már egyeztettem a főnökösszónnyal.)

A napok teltek-múltak, a gyerek mindennap iskolában volt. De hiába. Nem beszélt, nem tanult, nem érintkezett a többiekkel. Beteg volt. Értelmi fogyatékos. Olyan, mint Maugli. Nem értette a többieket, nem ismerte a tollat, a fűzetet, a ceruzát. Időközben kiderítettem, hogy egy kartondobozban alszik, vagy a csilagos ég alatt. A délutáni ételmezt meg a közeli kukákból gyűjti be. Nem törődött vele senki. Az anyja haldoklott, apja még papíron sem volt.

Alig telt el egy hónap, az anyja meghalt. Lépnit kellett. Jelentettük a hatóságoknak. Mivel hivatalosan nem maradt senkije a kócos kislánynak, tudtuk, mi fog következni. Az árvaház. Megrágtuk százszor a gondolatot, mielőtt döntöttünk volna. Hogyan is lenne jobb ennek a gyermeknek? De tudtuk, hogy nem érné meg a következő tavaszt, ha ott marad, ahol eddig.

Furcsamód a gyámhatóság gyorsan járt el. Az orvosnő szintén erősködött, hogy a gyermek ne maradjon a nagyszülővel.

Szerda reggel volt. A fagyos eső hangosan koppant az ablakon. Meredten bámultam kifelé. Egy fehér mikrobuszt vártam. Az jött el a kislányért. Pontban kilenc órakor két fiatal hölgy szállt ki az ajtaján. Eléjük mentem.

– A kislányért jöttünk, itt van?

– Igen, rögtön, ebben az osztályban. Mi fog most történni vele?

– Igyekszünk minél hamarabb nevelőszülőket keresni, sok olyan család van, ahol nem születhet gyermek. Nagy az érdeklődés. Nem lesz gond. Ő az?

– Igen.

Ekkor a fiatal nő odalépett és megfogta a kezét:

– Gyere velem. Megyünk sétálni.

A kislány csak nézett, letette a ceruzát és elindult az ajtó felé.

– Ne félj. Most megyünk egy olyan helyre, ahol sok gyerekkel fogsz lakni. Megfürödsz, megfűződsz, tiszta ruhát kapsz.

Megszólint a lány. Még eddig nem hallottam a hangját sohasem:

– Hercegnőset?

– Akár olyat is. Megyünk?

– Menjünk.

A kislány még visszafordult a busz előtt, intett is egyet, mosolyogva ugrott fel az ülésre. Az arcomon egy könnycsepp folyt végig. Kis kócosból hercegnő.

1 - személyi igazolvány

2 - leányanya

Magyar autentikus népzene és néptánc a Sodrótól

Rohanó világunkban egyre fontosabb, hogy megőrizzük és ápoljuk hagyományainkat, az őseinktől ránk maradt kultúrát, legyen az zene, tánc vagy bármi más. A Sodró népzenei együttes éppen ezzel a céllal alakult meg 2014-ben. Arra törekednek, hogy tovább örökítsék Kárpátalján a magyar autentikus népzene és néptáncot. Az együttes működéséről, terveikről Váradai Enikő művészeti vezetőt kérdeztük.

– Az együttes ötlete még egyetemista korunkban fogalmazódott meg bennünk. Több taggal – Halász Bertalannal, Jakab Istvánnal és Galgóczy Martinnal – egy kávézóban beszélgettünk erről Ungváron. Gyermekkorom óta foglalkozom néptáncal. Kezdetben csak zártkörű tánc házi alkalmakat szerveztünk egyetemisták számára. Aztán a cserkészek arra kértek minket, hogy tartsunk tánc házat. Ezt követően mind több felkérést kaptunk hasonló rendezvényekre, aminek következtében egyre többen figyeltek fel ránk. Ekkor eljött az ideje, hogy nevet adjunk formációnknak. Sokat gondolkodtunk, végül a Sodró mellett döntöttünk, hiszen a sodrófa fontos része a népi kultúrának. A fa szócska elhagyásával sodró lendülettel indulunk neki a hódításnak.

– Azóta változott-e a zenekar felállása?

– Igen, én és a fentebb említett fiatalemberek vagyunk az alapító tagok, később többen lettünk, és észrevettük, hogy nagyon hiányzik egy énekes. Eleinte néhány alkalommal Csákány Marianna lépett fel velünk, de mivel hozzá az egyházi énekek közelebb állnak, azt a zenei vonalat folytatja. Maga helyett beajánlotta a húgát, Dórá, de ő sem maradt sokáig a zenekarban. Tovább keresgeltünk, és végül a választás egy nagyon jó ismerősömrre, Balogh Mariannára esett, aki hatalmas tehetség. Marianna több mint másfél évig volt az énekesünk, gyakorlatilag az együttes egyik arca lett.

– Egy ideje viszont ismét új énekesetek van, méghozzá egy férfi, ami eléggé ritka ebben a műfajban...

– Ez így van. Marianna nagyon szereti a népzene, ha teheti, most is eljön néha fellépni velünk, de mivel Budapesten tanul színészetet, ezt nem könnyű megoldania. Tehát ismét énekest kellett keresnünk. A Trinitas református zenekarnak is én vagyok az egyik alapítója, vezetője, ahol szintén jó zenészek vannak. Az énekesünk az ottani énekes és dobos, Szalontai Richárd lett. Nagyon örülünk annak, hogy elvállalta, így egy újabb színfoltja lett az együttesnek férfi népi-énekesként.

– Immár negyedik éve léptek fel különböző rendezvényeken. Mikor éreztétek azt, hogy elértétek a célokat, befutott, ismert zenekarrá váltatok?

– Úgy hiszem, ebben a szakmában sosem lehet az ember teljesen elégedett önmagával. Az előadóművészetben mindennap taposni kell az utat ahhoz, hogy ott tudjunk maradni, hogy a közönség

– Meg lehet élni a muzsikálásból?

– Hála Istennek most már a határon túlra is kapunk meghívásokat, de még mindig nem tartunk ott, hogy ebből el tudjuk tartani magunkat, így ahogy nekem, úgy a zenekar többi tagjának is van tisztességes munkája. Ha meg lehetne belőle élni, valószínűleg nem is foglalkoznánk mással, csak a muzsikálással és a táncal.

– A fesztiválok, népiünnepélyek szezonja általában májustól októberig tart, a Sodró számára az elmúlt hónapok mégsem voltak eseménytelenek...

– Valóban nem. Az idei évkezdet annyira zsúfolt volt, mint még soha, igazán nem volt okunk a panaszra. Sokan szerveztek farsangi bált, és a sok meghívásnak nagyon örültünk. De sajnos a külföldi felkéréseket le kellett mondanunk, inkább az itthoniaknak muzsikáltunk: tíz nap alatt tizenöt fellépésünk volt. Emellett folkkocsmákat is szerveztünk.

– Tehát különböző rendezvényeken zenéltek. Ti döntitek el, hogy hol mit adtok elő?

– Több repertoárunk van, és egy tánc házban például mi, táncosok szoktuk felmérni, hogy milyen a közeg, a helyszínen dől el, milyen táncal kezdünk, és mivel folytatjuk tovább. A fesztiválokra pedig igyekszünk pörgős koncertanyagot összeállítani. De volt már rá példa, hogy a rendezvény mélyebb érzelmeket közvetítő összeállítást „kívánt meg”.

– Idei tervek?

– Egyelőre azoknak a felkéréseknek szeretnénk eleget tenni, amelyeket eddig

kaptunk, tehát már nagyjából körvonalazódott az idei nyarunk. Ugy néz ki, nem sokat fogunk pihenni, hála Istennek a határon túl is elég sok fellépésünk lesz. Elsődleges célunk a fejlődés. Foglalkozunk utánpótlás-neveléssel is, képzésekre járunk, ahol igyekszünk tanulni. Saját rendezvényünk Ungváron és Beregszászon a folkkocsmá. Ezzel az a célunk, hogy a kárpátaljai közönséget a szakmában élen járó magyarországi művészek fellépésével kényeztessük.

– Köszönöm a beszélgetést!

Hegedűs Csilla

ismerjen. Manapság nagyon felgyorsult a világ, a közönség nagy és színes kínálatból választhat, ezért ebben a műfajban is meg kell újulni, ami nem egyszerű dolog. A megújulás pedig abban rejlik, hogy a még régebbi dolgokhoz nyulunk hozzá, vagyis az ősi forráshoz. Akárhányszor nézem meg például a viski, szatmári, kalotaszegi gyűjtéseket, mindig felfedezek bennük valami különlegeset, olyat, amit be tudok építeni a táncomba. Gyakran utazunk ki a fálvakba, hogy az idős emberektől gyűjtünk anyagot, ez a legjobb, a személyes kapcsolatfelvétel az adatközlökkel.

Szibérián át az alpolgármesteri székiig

Beszélgetés vitéz Kövér György kárpátaljai magyar érdekvédővel

Kövér György politikus, aero-geodéta, publicista, Ungvár egykori alpolgármestere, a KMKSZ alapító tagja, ungvári alapszervezetének egykori elnöke. Annak idején nagy szerepe volt abban, hogy a megyeszékhely számos utcája visszakapja eredeti magyar nevét, és hogy a város főterén felállítsák Petőfi Sándor szobrát.

– Ön 1940-ben Újpesten született, életének jelentős részét mégis a Szovjetunióban élte le. Elmesélné az olvasóknak, hogyan is történt ez?

– 1940. március 28-án születtem Újpesten, a Horthy Miklós utca 69. alatti szülészeti otthonban – az utca ma Görgey Artúr nevét viseli – 11 perccel Laci iker-testvérem után. Azóta, ha távol is vagyunk egymástól, egynek érezzük magunkat, szorosán összetartozunk, mindenben segítjük, támogatjuk egymást. Édesapám, Kövér Jenő diplomás vasútépítő mérnök, erdélyi református nemesi családból származik. A háború idején vezényelték Kárpátaljára, ahová a családjával együtt érkezett.

– Tudomásom szerint az édesapja a világháborúban egy alkalommal megmentette a csapi vasútállomást. Hogyan is történt ez?

– 1944 őszén a csapi állomáson állt egy német lőszeres szerelvény. A szirénák bombatámadást jelezve felbúgtak, erre a derék német katonák elmenekültek. Mert ha egy bomba eltalálta volna a szerelvényt, az iszonyú rombolást okozhatott volna. Édesapám – aki pont ekkor a soros ellenőrző körútján Csapon tartózkodott –, hogy megmentse a várost, felugrott a mozdonyra, és kivezette a szerelvényt az állomásról. Mikor távolabbra menekült, egy repesz súlyosan megbesbesítette. A kései segélynyújtás miatt vérméregzéssel szállították Ungvárra. Isten akaratából életben maradt, de mire felépült, a szovjetek lezárták a határt, így Ungváron rekedtünk. Felépülése után mi, gyerekek, megkérdeztük, mi készíttette arra, hogy felugorjon az elhagyott mozdonyra. Azt válaszolta, ha emberek életének megmentéséről van szó, akkor gondolkodás nélkül kell cselekedni.

– Ennek ellenére a szovjet megszállás idején az édesapja élete komoly veszélyben volt. Hogyan sikerült túlélnie a Vörös Hadsereg és az NKVD atrocitásait?

– Ungvárt az oroszok harc nélkül foglalták el. Miután a németek kivonultak, a szovjet csapatok bevonultak. Nagyon féltettük édesapát, féltünk az atrocitásoktól. Természetes, hogy az NKVD érdeklődött, ki is fekszik az óvóhely elkülönített helyiségében. Kiderítették, hogy magas rangú

pártonkívüli műszaki vezető. Úgy vélekedtek, hogy ha szükségesnek tartják, majd ráérnek ítélkezni felette, miután felépül, ha pedig nem, a sors elvégzi helyettük a piszkos munkát. Végeredményben az mentett meg minket, hogy az édesapám helyettese, aki a cseh adminisztrációból maradt meg az állásában, szlováknak vallotta magát, és apánkat is mint szlovák származású magyart diktálta be.

Döntő szerepet játszott családunk életének további formálásában a szomszéd lakásba beköltözött ezredes. Egy orosz arisztokrata volt, a cári Oroszország volt tisztje, aki mint orosz patrióta, felajánlotta szolgálatát a szovjet vezetésnek. Azok el is fogadták, sőt a rangját is megtarthatta, mert belátták, szükségük van magas képzettségű mérnökökre, ezért az ideológiai nézetkülönbségekkel is megbékéltek. Az ilyeneket szigorúbban figyelték. Amikor édesapánk magához tért a hosszú kómából, kapcsolatba lépett vele. A szüleimhez hasonlóan ő is tökéletesen beszélt németül. A szovjet államvasút kárpátaljai részlegének főparancsnokaként, apámat megtartotta a főmérnöki állásában. Rövid idő után felszólították apámat, hogy lépjen be a pártba, vagy kezdetnek legalább írásban kötelezze el magát a szovjethatalomnak. Ezt határozottan elutasította, ezért menesztették a vasúttól, ráadásul kilakoltatták minket a nagy vállalati lakásunkból. Édesapám, egészen nyugdíjaztatásáig, a magas tudásának és kiváló szervező tehetségének köszönhetően, nagy építővállalatoknál főmérnöki tisztséget töltött be.

– Önéletrajzában írja: László nevű iker-testvérevel együtt kifogásolták, hogy a szovjethatalom a választásukat szlovátította. Lett ennek valamilyen következménye?

– A középiskolában, aki betöltötte a 14. életévet, felszólították, hogy lépjen be a Komszomolba. Az osztályunkban, néhány kivételtől eltekintve, senki nem írta meg a felvételi kérelmet. Végül az osztályfőnökünk, akit nagyon szerettünk és tiszteltünk, elhozta a tagkönyvecskéket, és mindegyikünk kezébe nyomta. Megígérte, ha elveszünk, sem nekünk, sem a szüleinknek nem esik bántódása. Nem is volt érdeke sem az iskolának, sem a Komszomol, illetve a párt vezetőségének, hogy az esetből ügyet csináljon. Jobbnak látták eltussolni. Az elutasítók élén az iskola legjobb tanulója, a testvérem állt.

A tizenhatodik életévüket betöltötték kaptak egységes személyi igazolványt, azaz paszportot. 1956 nyarának elején, még az érettségi előtt hívtak minket, hogy ünnepélyes keretek közt vegyük át ezt az okmányt. A mi iratainkban a nemzetiségünket, mert volt ilyen rovat is, szlováknak írták. A nevünket meg szlávósították. Ezért nem vettük át. Közöltük, hogy ez nem a miénk, a felvételi kérelemben magyarnak írtuk be magunkat, szlováknak nem is beszélünk, ami csak részgazság volt. Végeredményben édesapámat behívták a KGB helyi irodájába, ahonnan visszatérve, falféhr arccal elénk vetette a paszportokat. Közölte, hogy mégiscsak megkapjuk az érettségi bizonyítványt, de a vizsgákra alaposabban készüljünk fel, és csak bizottság előtt vizsgáljunk.

– Eseményekben bővelkedő történelmi idők voltak azok. Talán sokan nem is tudják, hogy 1956 októberében és novemberében nemcsak Magyarországon és Erdélyben, de Kárpátalján is történtek forradalmi megmozdulások. Ön miként vett részt ezekben?

– 1956 novemberében Lászlóval együtt kirakatokra ragasztgattuk Petőfi *Nemzeti dal* című versének első stórfáit. Sajnos, egyszer rajtakaptak, amikor falra festettük a Nye trogájtje vengrov (ne bántsátok a magyarokat) feliratot. Így megbélyegzetté váltunk. Kétévi „átnevelésünk” befejeztével Lacival együtt felvételiztem az Ungvári Állami Egyetem orvosi karára, pszichiáter akartam lenni. Azt mondtam, azért, mert annyi bolond van körülöttünk, hát legalább egy részüket majd meggyógyítom. Azzal a magyarázattal, hogy elég nekik egy lázongó, az ungvári egyetem kapuját bezárták előttem. Csak Laciból lett elismert, neves orvos. A sajtóban megjelent egy cikk Jura hose do vuzu (Jura diplomát akar) címmel, ahol azt fejtegették, hogy a nemes értelmiségi családunkból elég, ha csak egyikünk lesz diplomás. ▀

■ A munkásosztálynak ugyanis szüksége van okos, értelmiségi származású, intelligens, tanulékony dolgozókra. A két év alatt magas fokon elsajátítottam a géplakatos és az univerzális hegesztő szakmákat. Ezért még két évre meghosszabbították az átnevelésemet.

– Az erős ellenállás dacára Ön nem adta fel továbbtanulási szándékát.

– Igen, mivel az ungvári egyetem nem kért belőlem, felvételiztem a Lembergi Műszaki Egyetem gépészmérnöki karára. A gyártól kapott ajánlásnak köszönhetően 1958-ban fel is vettek. Ekkor kezdett éledezni a szovjet diktatúra elleni ukrán nemzeti mozgalom. Ennek hatására én is kiléptem a Komszomolból. Természetes, hogy összehívták a gyűlést, ahol az egyetemről való kizárásunkat követelték. Többeket menesztettek, de mivel az első szemesztert kitűnő eredményekkel végeztem, engem nem zártak ki, csupán egy félévre felfüggesztettek, és egy építkezési vállalathoz vezényeltek „átnevelésre”, ahol a vezetőség és a dolgozók túlnyomó többsége orosz volt. Az évfolyam második felét munkásként töltöttem. Az 1960-as tanév kezdetén jelentkeztem az egyetemen, de a dékán, Komarov professzor, kategorikusan kijelentette, nem vesz vissza. A rektor felajánlotta, hogy válasszak bármilyen más szakot. A geodéziai kar aero-foto-geodézia tanszék vezetője, Makara professzor, aki Kanadából települt vissza – mellesleg magyar szimpatizáns, a későbbiekben menesztették is –, vett magához, amiért a végsőig hálás vagyok neki. E szakmának köszönhetően ingyen, magas fizetés ellenében, bejártam a Szovjetunió nagy részét, ugyanis a geodéta ritka szakma volt, az országban csak három egyetemen tanították, és a bérünk 40%-kal volt magasabb a többi szakmában dolgozókéénál.

– Az egyetemi évek után mikor került vissza Kárpátaljára?

– Tanulmányaim befejezése után kivezényeltek az alma-atai aero-geodéziai tudományos kutatóintézetbe, ahol folytathattam az egyetemen elkezdett fotogrammetriai kísérleteimet. A beosztásom gyakori te-repmunkát igényelt. Ennek köszönhetően, főként lóháton és repülővel, bejártam a szibériai tajga egy részét, megismertem az őshonos népeket, azok szokásait, nyelv-járásait. Megtanultam banni a különböző hajlamú és jellemű emberekkel, ugyanis a kisegítő munkások egy részét a környékbeli büntetőtáborokból kellett kiválogatni. A zord Szaján-hegységben, a vad tajgában, az embert kemény megpróbáltatások elé állító éghajlati körülmények között elsajátítottam a túlélés fortélyait. Egy idő után felfigyeltek a tudományos munkásságomra. Meghívást kaptam tanárnak a Kirgiz Állami Műszaki Egyetemre, ahol biztosították a kísérleteim folytatását és támogatását. Itt

két év alatt sikeresen megírtam a disszertációm, de nem védtem meg, mert a tanári beosztásom megtartása és a tudományos fokozat elnyerésének feltétele a pártba való belépésem volt, amit elutasítottam. Végeredményben nem ezért mondtam le a tudományos karrierről. Ráébredtem, hogy egy szűk tudományág tudósaként csak orosz környezetben kamatoztathatom tudásomat. Éreztem, hogy az élő magyar nyelv, a magyar környezet hiánya miatt elsorvadok. Miután hazatértem Ungvárra, a megyei földhivatal geodéziai osztályának vezetőjeként dolgoztam.

– De mégsem volt sokáig maradása otthon, rövidesen újra Szibéria felé vette az irányt. Mi volt ennek az oka?

– Igen, 1984 elején, egy pályázat elnyerése okán öt évre leszerződtem az Északi-sarkkörön túli Csukotkára, az aranymezők feltérképezésére. A kalandvágy, a romantika késztetett erre. Oda csak repülővel lehet eljutni. Lemberg–Moszkva–Magadan, tovább helyi járaton Magadan–Kepervejem

(Bilibino városka reptere). Ez Csukotka gyöngyszeme. Itt van a világ legészakibb atomerőműve, amely az aranymezők feltérképezéséhez és annak feldolgozásához biztosítja a szükséges energiát. Moszkvában a magadani járatra csak meghívólevéllel lehetett felszállni, mert, ugye, ez zárt zóna volt. A szibériai kiszállásaim alatt megismertem több kisebb-nagyobb várost. Nagyon csodálkoztam, hogy elvárásom ellenére Magadan teljesen elüt a tipikus orosz jellegtől. Egy csinos európaias település, ez a helyi Gulág-régió fővárosa. Ennek az a magyarázata, hogy a várost a politikai, illetve hadifoglyok tervezték és építették. Sok volt köztük a magasan képzett, művelt szakember. Itt a bilibinói járatra felszállókat a fegyveres őrök szigorúan ellenőrizték. Ott, a nyílt tundrán megtapasztaltam a -52 fokal fagy hatását, ennek következményét sajnos a mai napig érzem. Ugyancsak alkalmam volt átérezni azt a felejthetetlen érzést, amit a sarki fény varázslatos látványa vált ki az emberből. Ez örökre bennem maradt.

– Aztán 1989-ben végleg hazatért Kárpátaljára, ahol éppen olyan erők gyülekeztek, szervezkedtek, amelyek később meghatározó tényezők lettek a vidék életében. Ekkor már a magyarság, a magyar értelmiség is szervezkedett, bizakodva tekintett a jövőbe. Ön hogyan élte meg ezeket az éveket?

– 1989 elején végleg visszatértem Ungvárra, ahol bekapcsolódtam a szervező magyar mozgalomba. Ekkor, a peresztrojkának köszönhetően, kiharcoltam, hogy a Jurij nevemet hivatalosan „visszahonosítsam” Györgyre. Igazolást is kértem, ami bizonyította, hogy a György Jenevics és a néhai Jurij Jevgenyevics ugyanaz a személy. Az ukrán nyelvű központi napilapban megjelentettem egy cikket, amelyben felsoroltam a helyi magyarságot ért sérelmeket, többek között az eltitkolt és letagadott „málenkij robot”-ra való elhurcolásokat, amiért sok fenyegetést kaptam. A KGB is bekérte magához. Viszont ez bizonyos mértékben bátorította az óvatoskodó magyarok egy részét, hozzájárult a magyarok szerveződéséhez.

– Ön részt vett a KMKSZ megalapításában, hogyan emlékszik vissza a kezdetekre?

– Igen, részt vettem a KMKSZ (Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség) létrehozásában, az ungvári szervezet alapító elnöke lettem. Ezen a poszton a tilalom és fenyegetések ellenére 1989 őszén Kárpátalján elsőként állítottam emlékművet a sztálinizmus áldozatainak, ahol ezres tömeg jelent meg. A sikeres, erőteljes választási kampánynak köszönhetően, a Szovjetunió első szabad választásán, a megyei és a városi tanácsban a magyar frakciónak meghatározó szerepe lett. Mint a helyi magya-

rok egyik vezető személyiségét, Ungvár alpolgármesterévé választottak, 1990 és 1994 között töltöttem be ezt a tisztséget. Ezalatt elértem, hogy harminc-egynéhány utca visszakapta a magyar nevét, a város főtere Petőfi tér lett, egyik központi utcája Rákóczi nevével viselte. Több magyar szobrot helyreállítottunk, emléktáblákat helyeztünk el. A nevemhez fűződik a magyar nyelven, magyar nemzeti zászlókkal való ünnepi nagygyűlések rendezésének engedélyezése és támogatása, a polgármesteri hivatalba magyar nyelvű kérelmek befogadása, a magyar konzulátus megnyitása, működésének zavartalan biztosítása. Mindez igazolni hivatott Ungvár és Kárpátalja magyar eredetét. Kezdeményezője és alapító tagja voltam a lembergi és a kijevei magyar szövetségeknek.

A KMKSZ alakuló gyűlésén nagy volt a lelkesedés. A felszólalásokban, de a folyosókon is, gyakran hangzott el az igény, hogy végre visszaadjuk településeink tisztességes magyar nevét, a Gorkij-, illetve Lenin-szobrok helyett magyar és ruszin személyeknek állítsunk emlékműveket. ■

Szibérián át az alpolgármesteri székig

█ Eldöntöttünk, hogy Ungváron kell kezdeni a munkát, méghozzá a központi téren, a már ledöntött Sztálin-szobor helyén Petőfi Sándornak kell szobrot állítani. Az engedélyezést a megyei (még szovjet) vezetéstől a KMKSZ elnökének, Fodó Sándornak sikerült kicsikarnia. A vita tárgyát főként az képezte, milyen méretű legyen a szobor, és mekkora legyen a talpazat. Végeredményben Ferenczy Béni alkotását 1990. szeptember 29-én együtt avatta fel Göncz Árpád magyar államfő és Leonid Kravcsuk, Szovjet-Ukrajna vezetője. Ezt követően a városi tanács döntése alapján ezt a teret Petőfi térré kereszteltük át.

– *Alpolgármestersége alatt milyen összetételű volt a város vezetése? Tapasztalt bármilyen magyarellenességet?*

– A 1990. évi választások előtt a szovjetek egy sor progresszív, demokratikus változást vezettek be a választási törvénybe. Így a helyi tanácsok képviselőinek száma a lakosok számától függött, kb. 1000 lakos tartozott egy képviselőhöz. Ungvárt 125 000 fős lakosságának megfelelően 125, nagyjából egyforma választókeretre osztották fel. Mindegyikben több jelölt közül választhattak a szavazók, vagyis valódi választások voltak, nem csupán szavazás. A városi KMKSZ alakulásánál feltérképeztük a lehetőségeket, és azokban a körzetekben indítottunk jelöltek, ahol a legtöbb magyar élt. Két kört írt elő a törvény. Az lett képviselő, aki a körzetében 50%+1 szavazatot kapott. Az első körben mindössze valamivel több, mint harmincan jutottak be, többségük kommunista, de a megválasztottak között voltak néhányan a mieink közül is. Bizakodásra adott okot, hogy nem csak magyarok szavaztak rájuk.

A második fordulóban már azt választották meg, aki a legtöbb szavazatot kapta. A kommunisták sikere azonban aggodalmat váltott ki. Ezért, nehogy többséget szerezzenek a tanácsban, „Pozíciónk” névvel alapítottunk egy választói klubot. Üléseinkre meghívtuk a megalakult nemzetiségi egyesületek vezetőit, aktivistáit. Ugyancsak felosztottuk a körzeteket, összeírtuk a számításba jöhető jelöltek, akiket megfelelőnek ítéltünk, megkerestük őket, és aki egyetértett a programunkkal, feleskettük és támogattuk a jelölését. Ezek mindegyike valamelyik klubtag kíséretében bekapogott a körzete szinte mindegyik lakásába, ismertette a programunkat. A magyarokat más nemzetiségűek kísérték, míg az ukrán/ruszin/orosz/zsidó jelöltek magyarok. Végeredményben, a tanácsban 55%-ban szovjetellenes erők kerültek be. Ezen belül a magyar frakció száma 47 sze-

mélyből állt, 27 magyar + 20 ruszin. Azaz döntő szerepe volt a város vezetésében.

A polgármester személye meghatározó volt. Az üléseinken öt jelölt közül nagyon kemény átvilágítást, vizsgáztatást követően, a cseh származású, de inkább ruszin érzelmű egyetemi tanár, Landovszki Emil történész mellett döntöttünk, megjegyzem, a felesége magyar. A többi lemondott a jelöltségről. Így, a kommunisták jelöltje ellen, az előre megírt forgatókönyvünk szerinti alakuló gyűlésen nem nagy többséggel, de Landovszki lett a városunk életét nagymértékben befolyásoló első személy. Helyettesnek a képviselők közül javasoltak személyeket. Előzetes megegyezés nélkül, teljesen váratlanul, a magyar frakció szerénységemet javasolta. A három jelölt bemutatkozását követően, titkos szavazással a 125-ből 109 szavazatot kaptam. A végrehajtó bizottságba a polgármester javasolta a személyeket, a nemzetiségi egyesületekkel egyeztetve. Tekintélyének

és személyiségének köszönhetően a képviselők nagyobb vita nélkül fogadták el a javaslatait. A bizottság tagjai mind magyar-szimpatizánsok voltak, vagy legalábbis úgy tettek, mintha azok volnának.

– *Már a kezdetektől igyekeztek jó kapcsolatokat kiépíteni Magyarországgal, megyei és városi önkormányzatokkal.*

– Így van. Testvérvárosi kapcsolatot létesítettünk több magyarországi várossal, de ezen túlmenően, egy-egy német, szlovák, lengyel és orosz várossal is. Az ezekkel való együttműködésünk fenntartása és fejlesztése kizárólag az én feladatomból volt. Főleg a magyarországi képviselők látogattak minket rendszeresen, meghívtuk őket az üléseinkre, de hozzájuk is delegáltunk képviselőcsoportokat tapasztalatszerelés céljából.

– *Őn hogyan emlékszik vissza az ukrán függetlenség körül kialakult eseményekre?*

– A Szovjetunió végnapjaiban az országban felütötte a fejét a szélsőséges ukrán nacionalizmus. Galíciából százával jöt-

tek Ungvárra harcias kedvű aktivisták, akik spontán nagygyűléseket szerveztek Ukrajna függetlensége mellett. A városi tanács, a megye erélyes támogatásával, operatíván betiltott minden tömeges gyülekezést a városban, mondván, ezek a rendezvények nagy károkat okoznak. A helyi rendőrség betartotta a határozatot, készséggel fellépett a nacionalista rendbontók ellen. A béke megőrzése érdekében a hágón felállítottak egy kordont, ahol a nacionalista provokátorokat szállító buszokat visszafordították. Rövidesen bekövetkezett az elkerülhetetlen, a birodalom szétesett. A városi tanács első döntései között szerepelt a vallásszabadság helyreállítása. Visszaadtak a felekezeteknek az elkobzott, államosított vagyont, ingatlanjaikat. A kényszerből pravoszlávra vált görögkatolikusok visszatértek a saját vallásukhoz, és mindenáron birtokba kívánták venni a már törvényesen visszakapott szentélyüket. Ennek a pópák által felhergelt ortodox hívők agresszívan próbálták ellenállni.

– *A városi tanács blokádja alatt a pravoszláv hívők egy csoportja betört az épületbe, és megtámadta a polgármestert, de Önt is meg akarták lincselni.*

– A városháza előtt letáborozott ortodox hívek egy része éhségsztrájkba kezdett. Ennek következtében már a kívülállók is kegyetlenséggel vádoltak minket, sőt elhangoztak magyarellenessé megnyilvánulások is. A sátrakat egy idő után felszedték ugyan, de a tömeg, amely túlnyomó többségében asszonyokból állt, követelte, hogy személyesen beszélhessenek velem, vonjam vissza a számukra kedvezőtlen tanácsi határozatot. Le is mentem közejük, de az eleinte nyugodt párbeszéd hamar elmérgesedett, a pópák által felhergelt asszonyok felemeltek, és a fejük fölött vittek, hogy belefúllasszanak az Ungba. A képviselők mentettek

ki szorult helyzetemből. A rendőrségnek végül sikerült szétosztatnia a tömeget, ennek ellenére délután betörték a városháza épületébe, a tanácselnök hivatalába, nekirontottak, ütlegelték, lefogták, hogy kidobják az ablakon. Magas, kisportolt, izmos ember volt, kirángatta magát, és menekülve felmászott a tárgyalóasztal tetejére. Ekkor néhány rendőr és bátor képviselő elég brutálisan kiüzte a felbőszült tömeget.

– *A 2000-es évek közepén meghívást kapott a Magyar Politikai Foglyok Szövetségétől (POFOSZ). A politikai foglyok milyen apropóból hívták meg, hiszen Önt nem ítélték el, nem volt politikai fogoly.*

– Ikertestvérem, László mint a Kárpátaljai Szövetség debreceni tagozatának elnöke, a helyi „Segítő jó szomszédság” nevű mozgalom aktivistája a POFOSZ látókörébe került, és mint politikailag üldözött személyt, felkérték, lépjen be a szervezetükbe. Anno Lacit, mint az évfolyam legjobb tanulóját, próbaként a Huszti járásban épülő, befejezés alatt álló

■ tbc-szanatórium igazgató-főorvosává neveztek ki, abban a reményben, hogy belekóstolva a vezetői állás előnyeibe, sikerül jobb belátásra bírni, beszervezni a pártba. A szanatórium üzembe helyezése után felszólították, ha meg akarja tartani az állását, lépjen be a pártba. Fényes jövőt ígértek neki. Kezdetben kinevezték volna a járási egészségügyi osztály vezetőjévé, utána a megyei főosztály élére, majd aztán Kijevbe miniszterhelyettesnek is. Mivel Laci elhárította az ajánlatot, mint egyszerű orvos tevékenykedett tovább, de azért mégis megkapta a legfelsőbb kategóriát.

Laci elhívott egyszer az egyik POFOSZ-gyűlésre, ahol elmondtam, milyen megpróbáltatásokon mentem keresztül a szovjetellenességem miatt, milyen üldöztetéseknek voltam kitéve. Kifogásoltam, hogy a magyar társadalom nagy része azt sem tudja, mi is a POFOSZ. A baloldali kormányok elhallgatják az '56-os felkelés jelentőségét, a fiatalok hősiességét, a megtorlást stb. 2006-ban lettem a szövetség tagja. Mély benyomást keltettek bennem ezek az emberek, akik a legnagyobb hálát, elismerést, tiszteletet érdemlik. Igyekszem maximálisan megfelelni az elvárásoknak, miközben aktív tagja vagyok e megbecsülendő szervezetnek. Csak a visszahonosításom után, 2007 júniusában váltam a 45 244. rendes taggá.

– A Vitézi Rendet még Horthy Miklós alapította 1920-ban, olyan egyének számára, akik hadi eseményekben vagy más módon tettek kiemelkedő szolgálatot a magyar nemzetnek. Önből hogyan lett vitéz?

– A „pofoszosok” közt többen egyúttal a Vitézi Rend tagjai is, akik bemutatnak a rend vezérkarának. Megismerve elveimet, tevékenységemet, méltónak találtak, hogy e magas tisztség viselőjévé váljak. 2006. június 17-én Szegeden, a Mátyás-templomban került sor a vitézzé avatásomra. Ez a fenséges ünnepi szertartás, azok a magas tisztségű emberek, amit kiváltottak bennem, ma is élnek, és életem végéig a szívemben, a lelkemben maradnak. Én lettem az első külföldi állampolgár, akit vitézzé avattak. Miután közelebbről megismertem a rend tisztikarát, a soros avatási ünnep után (avatás egy évben egyszer történik) javasoltam, hogy célszerű kiterjeszteni a VR tevékenységét az elcsatolt részre is. Magamra vállaltam ennek megszervezését.

Dr. Dupka Györggyel karöltve, a magyar érdekvédelmi szervezetek vezetőivel konzultálva, első ízben 17 közismert, tekintélyes személyt találtunk méltónak a jelölésre. Igen ám, de a többségük nem rendelkezett magyarországi vízummal, és nem is állt szándékukban kiváltani azt. Még friss volt a seb a lelkeken, amit a 2004. decemberi 5-i sikertelen referendum váltott ki. Hiába magyaráztuk, hogy az a

síralmas eredmény a magyar társadalom politikai éretlenségével magyarázható. Sikerként meggyőzőm az előjáróimat, hogy a kárpátaljai magyarokra jó hatással lenne a Vitézi Rend jelenléte, ezért vitézzé avatást először és talán utoljára tartottak a határokon túl, nevezetesen Salánkon. Gondot okozott a kard, az avatás elengedhetetlen kelléke, mivel bajosan lehetett áthozni a határon. Az átcsémpészést elvben elvetettük, mint ahogy azt is, hogy esetleg ukrán kardot kölcsönözzünk. A problémánkkal Vári Fábrián Lászlóhoz fordultam. Kiderült, hogy a sok kitüntetés közt a legelőkelőbb helyet a Balassi-kard foglalja el, kéresemre azt a rendelkezésünkre bocsátotta.

Az avatási költségeket, az ünnepi ebédet is beleértve, a falu közössége állta. Ekkor neveztek ki a kárpátaljai tagozat törzskapitányává. A jelenlévők átérezhették, hogy nem az anyaországtól elszigetelt, magyarul beszélő ukrán állampolgárok vagyunk, hanem az egységes magyar nemzet szerves, elválaszthatatlan részét képezzük. Az anyaországban jelentős erők vannak, amelyek szívükön viselik a sorsunkat.

Mi sem természetesebb, hogy az úgynevezett rendszerváltást követően feléledt a Vitézi Rend, a tagságot pedig az igazi hősök, az '56-os szabadságharcosok alkották. Mint később megtudtam, a Dél-Alföldi '56-os VR különböző okok miatt nem lett országosan bejegyezve, csupán csak Szegeden, megyei szinten. Az egyetlen bejegyzett, tehát az állam jóváhagyásával működő rend, amely végre hazatérhetett külföldről Göncz Árpád jóváhagyásával, még 1992-ben kapott hivatalos működési engedélyt. Felkerestem a székkapitányukat, és közöltem átregisztrálási szándékunkat. Az anyaországot körülvevő államok mindegyikében működnek tagozatok. Ezenkívül jelentős tagsága van az amerikai és kanadai tagozatoknak is. A többi vitézi szervezet, különböző okok miatt ebből a rendből vált ki.

A legnagyobb veszteségeink nem abból erednek, hogy legyőztünk, hanem annak következményei, hogy összefogás híján végül saját magunkat veszejtettük el. Most, amikor Hazánk ellen – egyébként a történelmünkben nem példa nél-

küli – eszeveszett rágalomhadjárat folyik, amikor veszély fenyegeti önállóságunkat, s térre akarják kényszeríteni a magyart, különösképpen fontos és szükséges a széles körű összefogás, a progresszív hazafias erők együttműködése, ezek egyesítése. Sajnos, nem mindegyik vitézi közösség előjárói képesek felfogni a megosztottság ártalmasságát.

– A Vitézi Rend felkeltette az ukrán biztonsági szolgálat, az SZBU figyelmét is, olyannyira, hogy Önt fel is keresték.

– Tavaly tavasszal, amikor az ungvári lakásomon tartózkodtam, felkeresett egy fiatal ember, az állambiztonsági szervezet egyik tisztje. Közölte, hogy tudomást szereztek a VR-ről. Érdeklődött, hány tagja van, milyen a felépítési szerkezete, mik a feladataink, milyen alapon működünk, és mivel Ukrajnában nem vagyunk bejegyezve, nem adnám-e át neki a taglistát? Ezt kategorikusan megtagadtam. Elmagyaráztam, hogy ez nem politikai párt, ezért semmiféle politikai tevékenységet nem folytatunk. Viszont feladatunknak tekintjük a helyi magyarság nemzeti tudatának növelését.

Kötelességünk szülőföldünk megtartása, a nemzeti értékeink mind szélesebb körű megismertetése, a kultúránk jellegzetességének megőrzése. Megkérdezte, van-e magyar útlevelem, mert náluk csak ukrán állampolgárként szerepelek. Válaszoltam, hogy igen, magyar állampolgár is vagyok, de e tekintetben másokról nem nyilatkozom. Elem tett aláírásra egy nyilatkozatot, miszerint ukrán állampolgárként erélyesen fellépek bármilyen szeparatizmus ellen, igyekszem azt csírájában elfojtani és jelenteni. Ezt megtagadtam, mert semmiféle államellenes tevékenységgel nem szándékozunk foglalkozni, sem ilyesmi iránt érdeklődni, a nyomozásra pedig, gondolom, van elég emberük. Viszont hálásak lennének, ha a hivataluk elejét vennék a magyarellenes kirohanásoknak, azok szervezőit felelősségre vonná. Ebben mi szolidárisak lehetünk. Végeredményben finoman, de erélyesen meggyőzött, hogy írjak egy rövid nyilatkozatot, miszerint én, személy szerint nem foglalkozom, és nem is fogok államellenes tevékenységgel foglalkozni, azt szervezni, ilyen irányú felbujtást végezni.

– Elérkeztek a beszélgetésünk végére, amelynek során egy kalandokban bővelkedő, tartalmas életpályát ismerhettem meg. A további munkához jó egészséget és erőt kívánok!

Lengyel János

A képeken: v. Kövér György; Szibériában, távol a civilizációtól; az ungvári magyar katonai temetőben v. Dupka György, fia, Márk, valamint v. Jávorszky István társaságában 2014-ben; a 2015. március 15-i ünnepségen Ungváron.

„Halljunk szót, uraim!”

A IX. Kárpátaljai Vőfélytalálkozón

Igazi falusi környezetet idéző helyszínen, a Tiszaháti Tájélmúzeumban került sor az immár kilencedik alkalommal megrendezett kárpátaljai vőfélytalálkozóra. Az összejövetelt forgószínpad-szerűen minden esztendőben más helyen tartják, azzal a céllal, hogy minél többen ismerjék meg az eleink által létrehozott, az emberi élet jelentős eseményeihez kapcsolódó szellemi-tárgyi emlékeket. Fontos, hogy a fiatalabb nemzedék tagjai is megbizonyosodjanak róla: nagy- és dédszüleink korában megadták a módját e jeles alkalomnak.

A péterfalvai vidámparkban gyülekező vőfélyeket – akik nemcsak a megye különböző részeiről és Magyarországról érkeztek, hanem Felvidékről, Vajdaságból és Erdélyből is – Bacskai Béla nagyvőfély, Virág László, a Kárpátaljai Magyar Vállalkozók Szövetségének elnöke és Molnár László, a KMKSZ kulturális titkára fogadta. Ezután a „násznép” vidám zenészó mellett szekerekre, hintóba ült, és a Tiszaháti Tájélmúzeumba hajtott. Itt Kulcsár Ferenc, Magyarország beregszászi külképviseletének konzulja köszöntötte az egybegyűlteket. A szép számú közönség először a Napsugár Hagyományörző Gyermekcsoport és az Egyes Kárpátaljai Népi Zenede növendékeinek a jeles eseményhez kapcsolódó műsorát tekinthette meg, majd pedig a jelenlévő tíz vőfély bevonásával bemutatták a hagyományos falusi lakodalom valamennyi fontos mozzanatát. Megelevenedtek a helyi szokások is. Az ugocsai Tiszaháton a görögkatolikusoknál az járja, hogy a lányok zöld levelekből mind a vőlegény, mind a menyasszony számára koszorút fontak, amelyet a templomi szertartáskor a pap az ifjú pár fejére

helyezett. Elkészült az a kerek, szépen fonott kalács is, amelyet itt nemes egyszerűséggel lyukas kenyérnek neveznek, és amely az ifjú

pár végtelenbe tartó közös útját szimbolizálja. Ebből a násznép valamennyi tagja kap egy darabkát a vőlegénytől.

Ékesszólóan és fáradhatatlanul mondták a különböző, olykor pajzán rigmusokat a vőfélyek. Közülük a legidősebb az immáron 58 éve vőfélyeskedő 75 esztendőes Fulajtár Bernát (Dobóruszka) szívet melengető, hazafias verseket adott elő. Az egyetlen hölgy vőfély, Nyers Tímea a vajdasági Palicsról érkezett. Beszámolt róla, hogy azon a vidéken a gyengébbik nem tagjai közül már hárman vannak, akik ezt a szép hivatást választották. Bizony először nem volt könnyű elfogadtatni a férfinéppel, hogy ezen a téren is egyenjogúság van.

Az egész nap folyamán rendületlenül húzta a talpalávalót az immár Kárpát-medence-szerte is jól ismert Kokas Banda.

E. G.

A könyv ma is érték

Az Internet és az Facebook megjelenése visszaesést eredményezett az olvasók számának tekintetében, de úgy tűnik, az emberek lassan ráunnak a technika vívmányaira, és visszatérnek a könyvekhez. Többek között erről beszélgettünk Varga Évával, a Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnökével.

– Hány magyar könyvtár működik Kárpátalján?

– Színmagyar egy sem, ugyanis a magyarok településeken lévő közkönyvtárak és iskolai könyvtárak is vegyes könyvállományúak. A megyében

egyébként összesen 484 közkönyvtár működik, ebből 96 nemzeti kisebbségek által lakott településeken található. Közülük 78 van olyan településen, ahol magyarok is élnek.

– Mennyire korszerűek a könyvek tárházai?

– Ez változó. Hála Istennek egyre kevesebb az olyan könyvtár, amely a 20. század második felét idézi fel annak, aki betér oda olvasni. Fejlesztésre a költségvetésből is kapnak pénzt, de leginkább a pályázatok révén tudnak modernizálódni, szépülni. A magyar településeken működő könyvtárak közül egyre többen vesznek részt a Bethlen Gábor Alap által meghirdetett pályázatokon. A legaktívabbak e téren a Beregszászi és a Nagyszőlősi járás intézményei, illetve nagy örömmel az aknaszlatinai könyvtár is élt a lehetőséggel.

– Milyen gyakran és honnan érkeznek könyvek az állomány gyarapítása céljából?

– Az Intermix Kiadó folyamatosan ellátja a könyvtárakat magyar nyelvű kiadványokkal, és az Együtt folyóiratot is rendszeresen megküldik. De – járásoktól függően – költségvetési pénzből is lehet gyarapítani az állományt. Ezenkívül a Márai-program keretében is hozzájuthatunk könyvekhez. Nagy örömmel szolgál, hogy a programhoz évről évre több könyvtár csatlakozik. A könyvtárosok maguk választják ki a katalógusból azokat a kiadványokat, amelyekre szükségük van, s azokat rendelik meg. A könyvek vidékünkre történő szállításában nagy segítségünk vannak a külképviseletek, amiért köszönet illeti azokat.

– Milyen a könyvtárak látogatottsága, mivel tudják becsalogatni az embereket?

– Örömmel tapasztaljuk, hogy a korábbi évekhez viszonyítva egy kis javulás tapasztalható e téren. Mint már említettem, az Internet és az Facebook megjelenése visszaesést eredményezett az olvasók számának tekintetében, de úgy tűnik, az emberek lassan ráunnak a technika vívmányaira, és visszatérnek a könyvekhez. Eppen ezért igyekszünk kielégíteni a látogatók olvasási igényét. A legaktívabb olvasóink a gyerekek. A kötelező olvasmányok mellett igen kedveltek körükben a meséskönyvek (ezekből a kiadványokból egyébként sosincs elég). Több településen különböző szakköröket indítanak, tartanak a könyvtárakban, hogy becsalogassák a gyerekeket. Példaként említhetem a Sárosorosziban működő Hangrafordító könyvtári kört, amelynek tagjai megzenésített verseket énekelnek.

– Köszönöm a beszélgetést.

Tudósítónk

Határtalanul magyarul

Felvidéki, kárpátaljai és partiumi fiatalok is versenyeztek

Hét esztendővel ezelőtt rendezték meg először Nyíregyházán a *Határtalanul magyarul* című vers- és prózamondó versenyt diákok számára, amelyre felvidéki, kárpátaljai és partiumi fiatalok is beneveztek. A lírakedvelők körében hagyományt teremtett a kezdettől fogva Orémusz Maja által szervezett rendezvény, amelyre idén 30 diák jelentkezett.

A verselők négy kategóriában mérték össze tudásukat: 5–6., 7–8., 9–10. és 11–12. osztályosok szerepeltek együtt a Városmajori Művelődési Házban rendezett versenyen.

Külföldről érkezett a Nagyberegi Református Líceum, a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium és a szatmárnémeti Kölcsy Ferenc Főgimnázium csapata.

A zsűri tagjai Gyuris Tibor színművész, Kovács Kriszta tévébemondó, műsorvezető és Podlovics Lajos rádióbemondó voltak.

A kárpátaljai diákok jó eredményeket értek el a megmérettetésen: a III. kategória 1. helyezette Radvánszky Zsófia, a II. kategória 3. helyezette Tarpai Zsófia, az I. kategória különdíjasa pedig Láncki Il-dikó lett.

BH/nyiregyhaza.hu

Chioggiai csetepaté

A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház ismét egy fergeteges, új előadással rukkolt elő: **Carlo Goldoni: Chioggiai csetepaté** című vígjátékának premierjére a közelmúltban került sor. A másfél órás olaszos temperamentumú darab egy kis olasz halászfaluban játszódik, a férfiak többsége hónapokig halászik a tengeren, a nők pedig várják őket asszonyi hűségük legjavával...

Mészáros Tibor, a Debreceni Csokonai Színház prózai színésze, a darab rendezője lapunknak elmondta, régóta ismeri a beregszászi társulatot, mondhatni baráti a kapcsolatuk. Beregszászra hazaérkezik, hiszen a barátaihoz jön. Vele beszélgettünk az előadás után.

– Nagyszerű, pörgős, humorral tele darabot láthattunk. Kinek volt az ötlete, hogy Carlo Goldoni komédiáját alkalmazzák színpadra?

– Kacsur András színházigazgatóval és Vidnyánszky Attilával, a színház főrendezőjével nem titkolt céllal egy olyan előadást választottunk, ami „utaztatható”, és a közönség is szeretni fogja. Én mindig nagy kihívást látok abban, hogy ne csak egy könnyed előadást „tegyünk a színpadra”, hanem olyat, amiben a színészek megmutathatják magukat, feladatot találnak benne. Úgy véltük, erre a *Chioggiai csetepaté* nagyon pontos, szélsőséges játékot igénylő stílusával a legalkalmasabb. Bevallom őszintén, mivel tudtam, kikhez jövök, bennem is volt kísérletező kedv, hogy az eredetihez tegyünk olyan elemeket, amik valóban kihívást jelentenek, ide értve a mozgást, a megjelenítést, a technikai igényeket.

– Általában egy-egy darabban egy vagy két főszereplő van. Most viszont azt tapasztaltuk, hogy mindenkinek egyformán sok volt a szövege, a színészek kivétel nélkül „belakták” a színpadot.

– Igazság szerint nagyon szélsőséges

mindegyik figura, nincs is nulla állapot, szinte hatvan százalékon kezd mindenki. De ez az olaszos temperamentumnak a sajátossága. Nekem az jelentett kihívást, hogy mindezt el tudjam érni a színészeknél, ugyanis rögtön a kezdéstől a végéig a darab komoly színészi

hozzáállást kíván, és rendszeren megmozgatja a vétagokat. Erre a beregszászi színészek maximálisan alkalmasak.

– Amikor hozzáláttak a munkához, a szereposztás már megfogalmazódott önből? Vagy közben alakult ki?

– A szereposztás fontos, és valóban már az elején tudtam, hogy ki kit fog alakítani. Nagyon oda kell figyelni arra, hogy kihez milyen jellem áll közelebb, hogy azt teljes egészében vissza tudja adni a színpadon. Barátaim, kollégáim mindent megoldottak, a közös munka felemelő volt.

– Hány hónap próba és felkészülés előzte meg a premiert?

– Tavaly októberben kezdtünk hozzá a munkához, az olvasópróbák után lefektettük a játékszabályokat. De sajnos nem volt egyszerű összehozni egy-egy próbát, ugyanis a színészek nagyon sokat utaznak. Tehát ez is kihívás volt, szétdarabolt próbafolyamatban kellett megtalálni azokat a periódusokat, amelyek egy normál próbafolyamatban természetesen alakulnak.

Mindez nem volt egyszerű, hiszen egy éppen alakuló dologban egy egyhetes szünet nagyon veszélyes. Egy hét után mindig kellett egy kis idő, amikor újra összeszedtük a dolgokat, csak úgy tudtunk tovább haladni. Az utóbbi időszakban reggel kilenctől este nyolcig dolgoztunk, tehát nagyon megfeszített volt a vége, de azt hiszem, megérte, mert nagyszerű premieren vagyunk túl. Nagyon örülnék annak, ha a továbbiakban sok helyre elvinnék a darabot, természetesen határon túlra is.

–csillag-

Május, a nyár kapuja

Zsuzsa a nyugágyban ülve, a napszemüveg sötét lencséjén át érdeklődve figyeli a madarak céltalannak tűnő kergetőzését a felhőtlen, tündöklően azúr égbolt tengerén. Gyönyörű látvány, csak ne kezdenének máris száradni a faágakon az alig kizöldült, zsenge levelek, ne kókadoznának a szárazságtól a kiskertben a virágok. A májusi eső aranyat ér – dűnyögi maga elé az anyjától egykor sokszor – főleg olyankor, ha sokáig nem esett eső – hallott szöveget. Mert régen is voltak ám száraz, esőtlen időszakok, de mostanában ez a szélsőséges időjárás egészen másféle. Eszement és kiszámíthatatlan, a globális felmelegedés következménye, amely alól nem mentesül a világ egyetlen pontja sem. Ez az emberi gondatlanságnak, az östermészet pusztításának „eredménye”.

Az előbbi, kellemesen, lustán tekerő gondolatai helyét szomorúság váltja fel: még csak május eleje van, tegnap volt anyák napja, mégis alig tudott gyöngyvirágot szerezni, hogy vigyen egy csokrot édesanyjának. A temetőbe, a sírjára... Sok éve annak, hogy már csak oda mehet hozzá ezen a napon. Édesanyja a gyöngyvirágot szerette, ő meg az orgonát. Szinte hihetetlen, hogy a bódító illatú májusi virág idén nem is napok, szinte órák alatt elvirágzott. Ilyen eddig nem fordult elő: egyetlen szál orgonát nem tudott bevinni a szobájába május elsején, hogy vázába tegye. Szomorú sóhajjal nézi az orgonafát: mintha leforrázták volna a leveleit...

Alig pár napja, május éjjelén a balkonra kiülve élvezte a langyos, balzsamos levegőt, három héttel annak utána, hogy a tél végleg odébb állt: eltűntek az április első napjaiban még gyakori éjszakai fagyok, meg a csúszós, jeges járdák mellől a szennyes hókupacok. Majd a szokatlan meleg hatására két éjszaka alatt kizöldültek a fák, bokrok, növények. Egyszóval akkor ott, a balkonon, azon a simogató, varázslatos májusi éjen egyetlen egyszer sikerült meglesnie a tavaszt, érezni az orgonaillatot. A néma éjszakában az őt körül lengő orgonaillat emlékeket ébresztett benne, nosztalgiával gondolt vissza a régi májusokra, az ablaka alatt felhangzó szerenádokra, amelyeket a sebesen szálló évek rég elvittek magukkal, már minden a múlté, de az emlékek élő, örökre az övé marad.

Ma már nincs éjjeli zene, inkább a májusfa járja. Hát az is a figyelmesség megnyilvánulása a fiúk részéről a nekik tetsző lányok iránt, talán még szép is annak, aki szereti. Megváltozott a világ, ez miért ne változott volna meg? A fiatalok most ennek örülnek, s ez így van jól! Bár az idei májusjére visszagondolva, szerinte a májusfa állításából hiányzik a

romantika, a váratlan meglepetés csodája. A szomszédos lépcsőház valamelyik emeleti lakásában lányos család élhet, mert a csendes éjben megjött a májusfa. Aligha okozhatott a megajándékozott lánynak meglepetést, hiszen vagy négy fiú ügködött azon, hogy felsikerítse a balkonra a díszes fát, méghozzá akkora hangerővel, hogy a túloldalon lévő házak emeletein is kigyúltak a fények az ablakokban. Az is lehet, hogy a lány, aki kapta a májfát, éppen ennek örült igazán, mert így sokan látták, s megtudták, hogy kinek állítottak... Egykor a neki éjjeli zenét hozó fiúk olyan nesztelenül álltak meg az ablaka alatt, és a zene olyan halkán, szívhez szólón csendült fel az éjszakában, mint egy szívet megdobogató álom folytatása...

Szégyenkezve, gyorsan kitöröli az emlékezés árulkodó könnycseppjeit a szeme sarkából, aztán saját magán mulatva folytatja az emlékezést: ami azt illeti, ezen a májusi éjszakán sem maradt el az éjjeli zene, bár közel sem olyan volt, mint amire ő várt. Azzal kezdődött, hogy a szomszédos balkonra kiült mosakodni az emeleti lakók kedvence, a vörös-csíkos bundájú, szép cicalány. A májuszás hajchíó lezajlása után a fel park bokrai alól azonnal előmerészkedett két hatalmas kandúr, akik nyilván addig valahol ott lapultak a közelben. A cicalányt meglátva olyan fültépő szerelmes kornyikálásba fogtak, hogy az ablakokban ismét kigyúltak a fények. Mivel a vágyakozó macskákat a lakók fenyegető kiabálása nem riasztotta el – továbbra is bőszen cifrázták a szörnyűséges nyávogást, majd a körmeiket kieresztve tépni, marni kezdték egymást –, előbb vizet locsoltak a nyakuk közé, majd apróbb tárgyakkal dobálták, célzották meg őket, míg végül elijesztették a két harcost. Hogy azután a vízzel-e, vagy a dobálással, nem tudni, de váratlanul csend lett. Mindenki megnyugodott és nyugovóra tért, kivéve a csíkos cicalányt, aki

közönyös pillantásokat vetve imádói után, egykedvűen tisztogatta tovább szépséges bundáját.

Vége van az éjszakai szerenádoknak – nyugtázta magában, s nyújtózkodva felállt: jöhet az alvás. Már az álom határán járt, amikor a fák közül két, egymással feleselő, furcsán panaszos, eddig soha nem hallott madárhang szökött be hivatlanul a szobájába. Úgy is aludt el, hogy álmában még sokáig hallgatta a feleselő, két szőlamban hangosan sipítózó, unalmas hü-hü-hüt. Sőt, azóta is hallgatja minden éjjel. Éjfél után rendre felébred az éjjeli madarak két betűt ismételtető éles hangjára, s azt találem anyák napi virágot, de még csak egy ölelést, egy köszöntő szót sem. És nem azért, mert nem szerettem az édesanyjamat, de abban az időben a nőknek csak a nők napjára járt virág, akkor kaptak kitüntetést, köszöntést, ünneplést. Anya nem ilyesmire vágyott, ezért emlegette mindig az anyák napját...

Zsuzsa lustán felül: elég a napozásból, letelt a negyedóra, amit előírt magának, hogy D-vitamint és valami szint kapjon a teste, de a sugarak mégse ártsanak meg. Megint eszébe jut a gyöngyvirág.

Kár, hogy már csak anyá sírjára vihettem ki a virágokat, pedig hogy örült volna egykor a kis csokroknak! Akkor, amikor nem kapott tőlem anyák napi virágot, de még csak egy ölelést, egy köszöntő szót sem. És nem azért, mert nem szerettem az édesanyjamat, de abban az időben a nőknek csak a nők napjára járt virág, akkor kaptak kitüntetést, köszöntést, ünneplést. Anya nem ilyesmire vágyott, ezért emlegette mindig az anyák napját...

Ő meg átsiklott felette, oda sem figyelt igazán, vagy ha igen, azzal háritott, hogy az csak régen volt ünnep, most már nem divat! Van helyette a nők napja, ezen a napon tartják meg a nagy bulikat... Is-tenem, de sokáig viselte a szemellenzőt. Aztán amikor a hályog végre lehullott róla és tisztán látott, már nem volt anyá, akinek odaadhatta volna az általa annyira áhított anyák napi kis gyöngyvirágokat, akit átölelhetett volna, és elmondta volna, hogy mennyire szereti, milyen hálás, hogy életet adott neki, hogy itt van vele... Sosem tudja jóvá tenni a neki okozott szomorúságot. Vannak dolgok, amelyeknek a súlyát egész életében cipelni kell, mert a bocsánatkéréssel örökre elkésett. Keserű szájjal tűr bele a hajába, majd hirtelen észbe kap: jaj, a frizurám!

Tegnap voltam a fodrásznál, milyen feledékeny vagyok, manapság nem olcsó mulatság a fodrászkodás, nem tehetem csak úgy tönkre a hajamat! Bár ideje lefürödni, jól kimelegedtem... Könnyű zuhanyzó sapkát ügyeskedik rá a hajára, és beáll a zuhany alá. Legközelebb csak két hét múlva megyek újra a hajammal, beszéli meg magával a frizurája dolgát. Aztán hangosan felnevet, mert eszébe jut, mit meséltek neki az ott dolgozó fodrásznők és a manikűrösök. Hát, abban a szalonban is történnek ám érdekes dolgok, járnak oda igencsak furcsa, sőt, rafinált teremtményei az Istennek! ►

■ Igaz, az ott dolgozó hölgyek a maguk hibáit sem szépítették, s nevetve beszéltek el neki a megtörtént sztorikat. A szép, fiatal, kékszemű manikűrös volt a mesélésben az első. Az alábbi esettel kezdte, ami az ő anyukájával történt meg, évekkal ezelőtt. Igaz, az anyja akkoriban még a régi üzletben volt fodrásznő, nem ebben a szalonban, ahol most már a lányai dolgoznak.

A májusi ünnepekhez köthető ez az esemény is. A szalonba bement egy addig soha nem látott, kétes kinézetű, ismeretlen nő. Megkérdezte, kihez ülhetne le, tartós hullámokat, vagyis dauer szeretne csináltatni. Szép akarok lenni a májusi felvonuláson! – jelentette ki. Kedves arcú fodrásznő jelentkezett, hogy ő nemsokára szabad lesz, várjon az asszony néhány percet, s akkor belefog a frizura elkészítésébe. Azt is előre jelezte a kliensnek, hogy mennyibe kerül majd a munka, mert bizony egy dauer és befésülés nem olcsó ám! A nő bólintott, hogy tisztában van vele, nem gond, kifizeti. A ridiküljét felakasztotta a fogasra, de megkérte a fodrásznőt, hogy egy, a ridikülből kiemelt nagyobbacska tárcát hadd tegyen le maga elé az asztalra, hogy szem előtt legyen, mert abban érték van, valaki véletlenül el ne emelje a fogasról a táskájával együtt. A fodrásznő készségesen beleegyezett. A nő boldog volt, mert nagyon szép lett a drága frizura. Mondta is, hogy rendkívül meg van elégedve a látvánnyal, azonnal fizet, csak felváltja a pénzt a szomszédos élelmiszerboltban, vesz magának, no meg hálából a fodrásznőnek is egy banánt, s jön vissza azonnal. A tárca maradjon csak itt, ha jön, elviszi. A ridiküljét a hóna alá csapva elsietett. Eltelt egy óra, majd több is, de az asszonynak nem volt se híre, se hamva. Zárás körül a fodrásznő úgy gondolta, elteszi az asztalról a tárcát, becukja a szekrénybe, hogy megőrizze, ki tudja, nem történt-e az asszonnyal valami, lehet, hogy azért nem jött vissza... Aztán másnap délben úgy döntött, hogy megnézi a vaskos tárca tartalmát, mielőtt a gazdája jelentkezne. Akkor már furessállotta, hogy még mindig nem jelentkezett a tulajdonosa, valami nagyon nincs rendben a tárca körül! Amikor belenézett a kis táskába, az „érték” láttán majdnem rosszul lett: nem volt abban más, mint egy szakadt női bugyogó, meg egyetlen szál cigaretta. A család nőnek bottal üthette a nyomát, soha többé nem mutatkozott a szalon közelében, örökre odaveszett a frizura ára...

– Nem éppen ilyen jellegű, más, de érdekes történeteknek én sem vagyok híján – folytatta nevetve a kedves kis manikűrös. Nagyon meleg, korányári napon egy hölgy jött a körmeit megszépíttetni. Nos, én szaporán munkához láttam. A boltban kellemesen hűvös volt, ő szemben velem foglalt helyet, behuppant

az asztal túloldalán a kerekeken guruló, nagyon kényelmes fotelbe, és szemét lehunyva néhány percen belül édesdeden elaludt. Közben – talán a súlya miatt, vagy mert nagyon elengedte magát és nekidőlt a hátának – a fotel mindjobban távolodni kezdett a munkaasztaltól. Rázós volt a dolog – ugye ollóval dolgoztam –, s ő egyre messzebb került tőlem. Hiába szölongattam, jóízűen aludt tovább. Hirtelen riadt fel, majd méltatlankodva számon kérte tőlem, kikérve magának, hogy miféle székre ültettem bele, hiszen az mozog, és miért tartja őt hátulról a tanuló kislány, no meg egyáltalán... Elég sok időbe telt, mire megértette, hogy nem ellene, hanem az érdekében történt, hogy a tanuló kislány beállt a háta mögé, hogy őt tartsa, s fogja a széket, hogy fel ne boruljon, mialatt én dolgozom, nehogy baj történjen, bele ne vágjak a kezébe. A hölgy nem köszönte meg a gondoskodást, sértődötten távozott.

– A régi üzletben történt a másik megmosolyogató eset is, sok évvel ezelőtt, amikor szemöldök- és szempillafestés közben szintén elaludt egy hölgy a székre. Azt kérte, hogy jó sötét színűre fessek be a pilláját, hadd maradjon rajta a festék a megszokottnál tovább. Megígértem, csak arra kértem, nehogy közben kinyissa a szemét, mert a fekete festék, ha belefolyik a szemébe, nagyon fogja csípni.

Persze, hogy nem nyitja ki a szemét, nem bolond – mondta a nő méltatlankodva, és valóban szorosan lehunyta a szemét, ami olyan jól sikerült, hogy nemsokára el is aludt, időnként jó nagyokat horkantva. Közben telt-múlt az idő, már rég le kellett volna mosni róla a festéket, de én csak álltam felette, nem tudtam, mit tegyek... Attól féltem – ami később be is igazolódt –, hogy akármilyen óvatosan érek hozzá vagy fogom meg a kezét, hogy ne ijedjen meg, ha felébred, azonnal kinyitja a szemét. Így megint a tanuló lány segített, mellém állt két vizes vattakoronggal, s amint a nő szeme felpattant, és felkiáltott a fájdalomtól, mert a festék azonnal marni kezdte, kezébe nyomtuk a két vizes vattát, hogy tegye rá a szemére. Szegény nem győzött eleget szőgyenkezni, hogy így járt, s vizes vatta ide vagy oda, sokáig alig látott.

– El sem tetszik képzelni, mennyi vendégünk alszik el itt szépítkezés közben! Ica nénire emlékeztek? – szőlt közbe az egyik fodrásznő. Mennyi minden eszünkbe jut most, el sem tudjuk mesélni mindet. Nem pletykálni akarunk, szegény hölgy már régen nem él, évekkal ezelőtt ő is még a régi boltba járt hozzánk. Meg tetszik hallgatni? Bólogattam: meg én, szívesen...

Magányos, egyedül élő asszony volt szegény, sokszor akkor is bejött a boltba, ha nem kellett neki frizura, inkább csak emberi szó... Aztán meg télen nálunk jó

meleg volt, szeretett itt elüldögelni, mi meg nem bántuk. Késő ősszel azért jött be egyszer, mert sürgősen frizura kellett neki. Az egyik kollégánk be is csavarta a haját, aztán beültette a hajszárító búra alá. Ott persze ő is mindig elszunyókált, de most pár perc múlva kijött, hogy nagyon melege van, levénne magáról a felső, ujjnyi vastag harisnyanadrágot, elég lesz az alatta lévő vékonyabb. Beteszi a táskájába, amikor kell, majd kiveszi. Jaj, a szemüvege a búra mellett maradt, a széken, na nem baj, úgyis visszamegy. A padhoz lépett, ahol a táskáját hagyta. Ott most két táska várt a gazdájára. Belegyömöszölte az egyikbe a vastag harisnyanadrágot, és elégedetten visszatért szárítani a haját. Sűrű, ősz haja volt, nem egykönnyen száradt meg a csavarók miatt, de ő ráért, különben is hamarosan elbóbiskolt. Késő délutánra járt az idő, lassan végéhez közeledett a munkanap, a hajszárítóban csak ő ült egyedül a függönnyel elkerített kis kabinban, ezért történhetett meg, hogy elfeledkeztek róla. Már az éjjelre felgyújtott takaréklámpák pislákoltak az üzletben, amikor felébredt a nagy csendre, vagy, mert arra gondolt, hogy már biztosan megszáradhatott a haja.

Csodálkozva tapasztalta, hogy egyedül van a boltban, de megijedni már nem maradt ideje, mert otthon a fodrászának eszébe jutott Ica néni, és autóból ülve visszasietett hozzá, sűrű bocsánatkérések közepette. Ica néni cseppet sem haragudott, volt neki nagyobb bánata, amiatt szomorkodott. Amikor ugyanis ki akarta venni a táskából a harisnyanadrágját, hogy abban menjen haza, nem találta. A szemüvege nélkül összetévesztette az egymás mellett álló két táskát a színük miatt, így nem a sajátjába tette bele a harisnyát. Ezek után a fodrásznő nem kérte el Ica nénitől a frizurája árát, de ő nagyon sajnálta a jó meleg harisnyanadrágját, ami többé nem került meg.

– No és a kozmetikusunk meg a katonanő? Arra ki emlékszik? Egyszerre hárman kezdték el mesélni, amiből aztán egy kukk sem volt érthető.

– Várjatok, majd én, amit kifelejték, ti mondjátok hozzá – mondta az egyik fodrásznő. A régi üzletben a kozmetika egy teljesen elkülönített szobában volt. A kliensek időpontot kaptak a kozmetikusnőtől, úgy jöttek arcápolásra, szépítkezésre. Akkor még Mila velünk dolgozott, szegény meg volt áldva az egyik kliensével: a rendszeresen visszajáró vendége katonanő volt, a határon teljesített szolgálatot, s amikor reggel vége lett az éjszakai ügyeletnek, először a kozmetikushoz ment, csak utána haza. Mindig nagyon fáradtan érkezett, és az arcpakolása alatt ő is azonnal elaludt. Ami nem lett volna baj – mert Mila egy lehajtható ágyon fekve kente fel a több mint negyven percig száradó pakolást az arcra –, csak a katonanő ne húzta volna le a lábáról a csizmáját! ■

Május, a nyár kapuja

◀ Mert az éjszakai ügyelet alatt beleizzadt a csizmába a lába, s ne szépítsük a dolgot, kegyetlenül bűdös volt. A kozmetikus, ha tudta, hogy jön a vendég, már az előtte való napon ki volt akadva, és mindig biztatta a nőt, amikor megjött, hogy nem fontos levennie a csizmát, hagyja csak a lábán, ám a lány erről soha nem hagyta magát lebeszélni. Boldogan lerúgta, hogy megszabaduljon a csizmától, végre pihentesse a lábát. A kozmetikusnő mindig sietve tette fel a nő arcára a pakolást, hogy aztán futva kimenekülhessen az istállónál is bűdösebb kicsi helyiségből arra az időre, amit a katonanő mély alvásban töltött el. Őt ugyanis nem zavarta a saját rémes szaga. Egy alkalommal a kozmetikusnő férje beugrott valamiért a feleségéhez, aztán fulladozva rohant ki a szűk kis helyiségből, mivel Milát nem találta ott. Ő adta asszonyának az ötletet, hogy tegyen az arcára műtös maszkot, talán úgy el tudja majd viselni ennek a nőnek a további kezelését, szépítését, s nem kell megszégyenítenie, sőt, megsérteni se fogja, ha azt mondja neki, hogy az arcpakoláshoz használt kenőcsre allergiás, ezért viseli. El is vitte a feleségét a gyógyászati boltba, ahol beszerezték a szükséges orvosi maszkot, és még idejében visszaértek, hogy a nőről le tudja mosni a pakolást, s folytathassa az arctisztítást, meg a gyógymasszázst. Nos, amikor Mila érintésére a nő felébredt, a maszk láttán úgy megijedt, hogy nagyot visítva leugrott a magas asztalról, és az ajtó kivágva kirohant a fodrászatba, ahol a frizurákra váró hölgyek a hihetetlenül bűdös nő meg az arcára száradt rettenetes színű kenőcs láttán majdnem szívbajt kaptak. A végén derült ki az ijesdés oka: a vendég éppen azt álmodta a vastag gyógypakolás alatt – ami, ahogy száradt, egyre jobban húzta, feszítette a bőrét –, hogy az arcát fogják operálni. Amikor Mila fölé hajolt a zöld orvosi maszkban, úgy gondolta, ez nem álom, valóság, ő a műtőasztalon fekszik, és éppen az orvos hajol fölé szikével a kezében. Ekkor ugrott le az asztalról, és kezdett el sikoltozni. Ez volt a katonalány utolsó látogatása a kozmetikában, mert nemsokára áthelyezték dolgozni egy távoli határátkelőhöz. Azon a napon, amikor erről értesítette a kozmetikusnőt, az nagy bulit csapott munka után, hogy megünnepelje a nő távozását. Érdekes, akkor is május volt, pár nappal az első nyári hónap előtt.

Nos, amikor Zsuzsa néni május végén ismét eljön hozzánk, még több régi történettel fogjuk fogadni, s együtt jót mulatva a valós eseteken, vidáman nyitunk kaput a nyárnak – mondták a fodrászt dolgozói.

Weinrauch Katalin

Derékfájás

– Jó napot, Varga néni. Foglaljon helyet, mondja el, mi a panasz.

– Jaj, drága doktor úr, nem tudok én leülni, mert úgy szaggat a derekam, hogy csillagokat látok. Ha megpróbálnám, úgy lőne a derekamba meg a faromba, hogy nem bírnék egy szót sem szólni, nemhogy panaszkodni. Merthogy nekem annyi panaszom van, de annyi, hogy számát se tudom...

– Azért csak próbálkozzon. Nézzon csak rám, Varga néni, nekem is fáj a derekam, de azért le tudok ülni és fel is tudok állni.

– A maga derékfájása egész más, doktor úr, mert az orvosoknak másképp fáj, mint nekünk. Kinn álltam az ajtó előtt vagy másfél órát, míg rám került a sor, oszt csak sajnálgattam magamat, hogy annyi éve járok már ide ezzel a nyavalyával.

– Nem is látszik Varga néni, hogy annyi éve betegeskedik, mert még olyan fiatalosan mozog. Azért csak hatnak és használnak azok a gyógyszerek, amiket szed, meg aztán, ahogy telik-múlik az idő, a tudósok gondolkodnak, igyekeznek, mindig kitalálnak valami új, hatásosabb gyógyszert, új gyógymódot.

– Nem segít már rajtam semmi, drága doktor úr, én már beletörődtem, magammal viszem a bajomat a sírba.

– Nem kell így elcsüggednie, Varga néni!

Ahogy vizsgálom, tapogatom a gerincét, ellenőrizem a reflexeit, nem látok, nem találok semmi vesztes elváltozást. Felírok egy jó, új orvosságot, napjában háromszor vegyen be belőle étkezés előtt, és pár nap múlva táncolni fog.

– Mi lenne az a gyógyszer?

– Nemrég vezették be a gyógyászatba, csodákat mesélnek a hatásáról, B. a neve.

– Jaj, csak azt ne, doktor úr! Két-három napi szedés után olyan lesz az ember gyomra, mintha abban folya az isonzóji csata.

– Én magam is szedtem, semmi mellékhatását nem észleltem.

– Az azért van, mert maguk, orvosok nem kezelődnek rendszeresen. Ha fáj valamijük, bekapnak itt-ott egy-két tablettát, oszt mennek tovább, bezzeg ha megállás nélkül szednének orvosságokat, megláthatnák magukat!

– Talán igaza van, Varga néni, lehet, hogy érzékeny erre a gyógyszerre. Akkor felírom a P.-t. Naponta étkezés előtt...

– Ne is mondja tovább, drága doktor úr! Elég belőle bevenni reggel evés előtt egy árva szemet, oszt olyan kiütések lesznek a bőrömön, hogy arról kódulok.

Mint jó embere, ajánlom a doktor úrnak: sose szedje! Lehet, hogy ideig-óráig semmit nem fog érezni, de bármikor magára jöhet a viszketegség.

– Hát, ha ez sem megy, úgy van egy új kenőcsféleség, két-három bedörzsölés a fájós helybe, és volt baj, nincs baj!

– Csak nem az M.-et szándékozik felírni, doktor úr?! Attól óva intem magát is. Az, hogy egy kicsit bűdös, még hagyján, de ha bedörzsöli magát, attól olyan forrósága lesz, hogy jégre fog kíváncskodni. Dörzsölje be magát, a fájós részét, ha már annyira kínozza a baj, inkább az F. krémmel. Csak akkor ne vegyen magára fehér alsót, mert kékesre festi az anyagot.

– Hagyjuk akkor a tablettákat, kenőcsöket, Varga néni, felírom az R.-t, másnaponként egy-egy szuri a farizomba, három-négy injekciót követően...

– Azt akarja mondani, ugye, hogy nem fog fájni? Hát a fránya derekam, az nem, de ahova beadják azt az injekciót, azt a helyet nemhogy simogatni nem fogja az ember, de inkább nyalogatná, drága doktor úr! Nehogy vegyen be abból egyet is! Arról nem is beszélek, mi minden nyavalyát lehet kapni a mai injekciós túktól, de maga a beadott orvosság sem szívódik fel napokig, azon a szent helyen áll, oszt rothasztja a húst.

– Hát akkor...

– Ne is mondja tovább, doktor úr, mert az sem jó. És ajánlom, sose használja. Próbálta már a lapulevelet?

– Ószintén szólva nem.

– Na, látja! Úgy július közepe táján, amikor már a hangyák kezdenek a szárán mázskálni, törjön le öt-hat levelet, áztassa két napon át ecetben, majd darálja össze mákdarálón, nyomkodja ki a levét, keverjen bele egy csipetnyi timsót, és azzal dörzsölje be napjában legalább kétszer a fájós részt. Csinálja ezt úgy tíz napig, utána azt sem fogja tudni, hogy van dereka.

– De...

– Várjon egy kicsit, ez még nem minden. Dörzsölés után mozogni, nem feküdni kell. Igaz, ha nem akar, akkor is fog, mert egy keveset csíp. Én már évek óta ezt teszem, oszt utána olyan vagyok, mintha semmim se fájna. Látja: naponta akár órákat is állok a rendelők ajtója előtt, és bírom. Ne, ne próbáljon most felállni, doktor úr, nehezére esik az magának. Én meg kitalálok magam is, hisz ismerem a járást. Megyek, mert vannak ám nekem gyomorpanaszaim is. Úgyhogy tegye azt, amit mondtam, meglátja kutyabaja lesz. Néhány nap múlva meglátogatom, doktor úr!

Szöllősy Tibor

„Ha jót tehetsz, azt tedd meg...”

(Édesapám emlékére)

A hányatott sorsú kárpátaljai nép valamivel több, mint egy évtizednyi korszakát szeretném írásomban felidézni édesapám, Ujfalussy Lajos sorsa tükrében.

Édesapám Királyházán született 1911-ben, vasutas családban.

Nagyon jóakarátú ember volt. Azt az elvet vallotta, amire engem is igyekezett nevelni: „Ha jót tehetsz, azt tedd meg, csak rosszat ne tegyél! Azt helyetted megteszik mások, de az ne Te legyél!”.

1938 novemberében Kárpátalja északi része a megyeközponttal, Ungvárral együtt ismét Magyarország része lett. De a nagyszőlősi járási Tekeháza, ahol mi laktunk, Csehszlovákia fennhatósága alatt maradt. Ez időben vált Nyugat-Ukrajna Szovjet Ukrajna részévé, ennek következtében megkezdődött a fehérgárdista ukrán nacionalista szicsgárdista menekültek beözönlése Kárpátalja területére. Politikai követelésekkel léptek fel, és a szicsgárdista hadsereget is megalakították.

1939 novemberében az új, még törvénytelen hatalom valamilyen ünnepet készült méltóképpen megünnepelni. Parancsba adták, hogy a falu minden lakosa köteles a házára kitenni a sárga-kék ukrán zászlót. Mivel ilyen zászló nem volt kapható sehol, a lakosok egy része, félve a megtorlástól, felvásárolta az üzletben kapható sárga és kék krepp-papírt, amit az ablakok belső oldalára rögzítettek. Mivel az idő rövidege miatt az üzlet nem tudta pótolni a színespapír-tartalékokat, több lakos maradt zászló nélkül. Ezért a szicsgárdisták puskatussal betörték a zászló nélküli ablakokat rámástól. Ezt magam is láttam.

Egy másik eset, amit apám mesélt el. A cseh származású hazatelepülő főjegyző őt bízta meg a törvények védelmével, vagyis ő maradt a főjegyző helyett. A szicsgárda egyik parancsnoka, Kupcsik Vaszil, aki iskolatársa volt, megparancsolta apámnak, hogy adja meg az engedélyt a jószág rekvizálására a hadsereg étkeztetésére. Ezt apám a csehszlovák törvényekre hivatkozva megtagadta. Ezért kegyetlenül megpofozta őt, de az engedélyt ennek ellenére sem kapta meg.

Az ukrán nacionalista hatalom mindössze egy napig tartott. 1939. március 14-én Volosin Augusztin görögkatolikus pap, miniszterelnök megszökött, és ekkor bevonult a magyar hadsereg. Így a szicsgárdistáknak nem volt alkalmuk a retorzióra apám ellen.

1941-ben a II. világháború kitörése után Kárpátalja területén több partizán-csoportot vetettek be. Így a magyar Pataki

Ferenc csoportját is. A Nagyszőlősi járás területén, többek között Tekeházán is működtek, ahol az apám unokabátyja, Ujfalussy Gyula bújtatta őket. Apámat kérte meg, hogy szerezzen nekik személyazonossági igazolványokat. A hatalmi szervezeteknek sikerült felszámolni ezt a partizán-csoportot. Ujfalussy Gyulát és 18 éves fiát, Gyulát – akit Budapesten fogtak el egy rádióadó készülékkel – a máramarosi börtönbe zárták, és a hadbíróság ítélete alapján agyonlőtték őket.

Mivel gyanították, hogy apám lehetett az igazolványok forrása, bizonyíték hiányában áthelyezték a tekeházi jegyzőségből a vercei jegyzőségre, amely a Huszti járáshoz tartozott. Ehhez a községhez tartoztak a ruszin lakosú Verce, Rákospatak, Kistarna, Sósújfalú és Csarnató települések.

A háború utolsó évében jöttek az öt falu katonaköteles lakóinak részére a SAS-behívók. Mivel az apám hatáskörébe tartozott a beérkező posta kezelése, a bizalmi emberein keresztül előre értesítette a behívót kapott egyéneket, és mire kikerültek a hívók a falvakba, a hadköteles férfiak már elbujdostak az erdőkbe, nem volt kinek kézbesíteni őket.

Gyanították, ki lehet az értesítő, ezért 1944-ben behívták katonának. Székesfehérvárra került egy olyan kaszárnyába, ahol a Don-kanyarban sebesült harcosok voltak elszállásolva. Kéz és láb nélküli rokkantak, vakok. Helyükre készítették az újabb utánpótlást. Az ezredparancsnok apámat tette meg tolmácsnak. Az általa felolvasott parancsot kellett lefordítani szlovák és ruszin nyelvre. A parancsnak a lényege az volt, hogy aki beteg, jelentkezhet, és orvosi vizsgálat után hazaengedhetik, de aki szimulál, agyonlövök.

Az apám, mint szakaszvezető, összeismerkedett egy szanitéccal, aki felajánlotta: hatszáz pengő ellenében el tudja rendezni az orvosokkal, hogy hazaengedjék.

Másnap jelentkezett az ezredparancsnoknál azzal, hogy beteg. A parancsnok figyelmeztette apámat, hogy ha szimulál, ő lesz az első, akit saját kezével fog agyonlőni. Természetesen a félelem benne volt, de barátai segítséggel sikerült összeszedni 600 pengőt. A szanitéc átadott apámnak két tablettát, amit be is vett. A következő napokban megtörtént az orvosi vizit, és apámat hazaengedték. Éjszaka érkezett Királyházára. A mezőkön keresztül jött, hogy meg ne lássa senki. Már aludtam, amikor hazaérkezett, és nem volt tudomásom arról, hogy a padlásra költözött. Csak október 27-én jött le, amikor a szovjet hadsereg

bevonult. Egy hét múlva kinevezték a Vercei Községi Tanács titkárává, majd egy évig volt a magyar Csepe falu tanácsbírója.

1946. február 26-án az első képviselőválasztáson megválasztották a Salánki Községi Tanács képviselőjének, majd a tanács ülésén a községi tanács titkárának.

1948-ban apám életében egy újabb nehéz időszak következett: elkezdődött a mezőgazdaság kollektivizálása. Ez az erőszakos cselekedet kemény ellenállásba ütközött. Az emberek nem szívesen adták oda véres verítékekkel összekuporgatott vagyonkájukat (földjeiket, jószágaikat, csürjeiket) a közös gazdaságnak: senki nem akart egyik napról a másikra nincstelenné válni.

Ekkor közbelépett a KGB. Meg kellett törni a gazdagabb réteg ellenállását. A KGB-s tiszt elvtársak főleg este nyolc óra után érkeztek. A megtorló fenyegetéseik, ijesztgetéseik hajnalig is eltartottak, és apámnak mindezt le kellett fordítani. Az apám eredményes tolmácsolásának következtében több embernek sikerült elkerülni, hogy beírják a kulákok névsorába, ami teljes vagyonelkobzással járt volna.

Apám nem sokáig bírta elviselni a KGB-s tiszt megalmazó, embertelen viselkedését, megromlott egészségi állapotára hivatkozva beadta lemondási kérvényét. A járási hivatal elbocsátotta, mivel a KGB is jelezte, hogy apám nem az államhatalmi szervek érdekében cselekszik, nem akar részt venni a szovjetrendszer megerősítésében.

A községében lévő lakásból áthelyezték a református parókia egyik szobájába, egy másik szobát közösen használtunk Horkay Lajos tiszteletes úr családjával. 1948 májusában a falusi fogyasztási szövetkezet egyik vegyesboltjának vezetését vette át. 1950 elején megválasztották a falusi fogyasztási szövetkezet elnökévé, így át kellett adnia az üzlet vezetését. At is adta, hiány nélkül. Mint újonnan megválasztott elnököt, elküldték két hónapra Ungvárra egy továbbképző tanfolyamra, amit sikeresen be is fejezett.

Am ekkor jött a meglepetés! Behívatta Nagyszőlőse a járási fogyasztási szövetkezet irodájába Tenyák M. elnök, és közölte vele, hogy leváltják, mivel az általa korábban vezetett boltban 25 ezer rubel hiányt találtak. Apám kérte, hogy mutassák meg neki azt a dokumentumot, amely kimutatja a hiányt. Ilyet nem tudtak felmutatni. Ehelyett figyelmeztették, hogy ha két héten belül nem fizeti ki a 25 ezer rubel hiányt, bírósági ítélet alapján 25 évre börtönbe kerül. ►

„Ha jót tehetsz, azt tedd meg...”

■ Nagyon megijedt a szibériai börtönöktől, ahova a kárpátaljai elítélteket szállították. Először a közeli erdőben akart bujkálni, de rájött, hogy ez értelmetlen. (Ezt anyám mesélte el.) Eldöntötték, hogy eladják a családi házat, amely bérbé volt adva Királyházán. Eladnak bútort, ékszert, mindent, ami értékesíthető. Ez meg is történt, de a pénz nem volt több a követelt összeg felénél. Ekkor egy mesebeli fordulat – jótett helyébe jót várj! – következett: a salánki lakosság szerette apámat, és azok, akiket sikerült megmenteni a kulák retorzióktól, összefogtak és összegyűjtötték a faluban a hiányzó összeget. A gyűjtést – ha jól emlékszem – Zán Béla és Gece Mózes gazdálkodó emberek végezték, amiért az apám örökké hálás volt. Kifizette a mondvcinált hiány összegét, és megszűnt a börtön veszélye. Csak annyink maradt, ami rajtunk volt, meg az ócska konyhabútor. De jött a folytatás.

Kitettek a parókián lévő lakásunkból is. Igaz, a tiszteletes úr családját is, mert az épületben egy ukrán tannyelvű általános iskolát létesítettek.

Éz 1950-ben történt. Akkor fejeztem be a Huszti Tanítóképző magyar tagozatának 2. osztályát. Mivel földönfutó szegények lettünk, édesapám arra kért, hogy hagyjam ott a képzőt, vagy iratkozzam át levelező tagozatra, mert nem tudja biztosítani a tanuláshoz szükséges kiadásokat. Megegyeztünk abban, hogy az iskolát nem hagyom. Beláttam, hogy otthonról nem számíthatok anyagi támogatásra. Önállóvá váltam. A sors megtanított, hogy lehet a tanulás mellett munkából megélni. Ösztöndíjat kaptam, falusi futballcsapatban játszottam minimális pénzért, tanulóársaimnak szemléltető eszközöket festettem a gyakorlati órákra. Így tanultam, sokat éhezve, még két esztendeig. A ballagásra még öltönyt is tudtam venni magamnak.

1952-ben a Kisdobronyi Általános Iskolában tudtam le a kötelező gyakorlatot, majd ide neveztek ki orosz nyelv és irodalom, valamint tornatanárnak. Kaptam tanítói lakást, magamhoz vehettem a szüleimet. Apám az első hónapokban klubvezetői állást kapott, majd megválasztották a községi tanács titkárává, később pedig elnökévé.

A nincstelenség okozta gyenge étkezés, az állandó stresszhelyzet (17-szer költözködtünk albérletből albérletbe) megviselte a szervezetét. 1966. augusztus 29-én (két asszony kíséretében, akiknek csak egy pecsétre lett volna szükségük) a kolhozirodától a községháza felé vezető úton összeesett. 55 évesen halt meg szívinfarktus következtében. A kisdobronyi temetőben a polgári temetés után a református egyházközség férfi tagjai zsolttárok éneklésével hálálták meg sokéves – a falu érdekében végzett – tevékeny munkáját és emberi magatartását.

Régóta készültem arra, hogy felelevenítsem apám életének fontos állomásait. Az ő sorsa arról tanúskodik, hogy minden időben, minden körülmények között lehet jót tenni. Milyen kár, hogy az emberi jósaágról oly kevesen írnak, a jó cselekedetek érdemtelenül kerülnek a feledés mocsarába.

Ujfalussy István, Orosháza

Könyvbemutató csattanókkal

A Kárpátaljai Hírmondó hasábjain korábban hírt adtunk arról, hogy Kovács Elemér író, újságíró, a KárpátInfo hetilap munkatársa nagy fába vágta a fejszéjét: gyűjteni kezdte az „átkos” korszakból ránk maradt humoros, néha tragikomikus történeteket, anekdotákat. A több éves kitartó munka meghozta a gyümölcsét, az ungvári Intermix Kiadó gondozásában, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával nemrég napvilágot látott *A vasfüggönyön innen. Kárpátaljai magyar anekdotákincs* című kötet.

A könyv segít mélyebben megismertetni a szovjet érárt, az akkori kárpátaljai hétköznapokat, a korszak jellegzetességeit, az abban az időben keletkezett politikai anekdoták hátterét. Mint ismeretes, egy-egy anekdota akár több év szabadságvesztéssel is járhatott. A kiadványban olvashatunk a kárpátaljai 56-osokról, illetve helyet kaptak benne az elmúlt harminc évben keletkezett szomorkás történetek is, amelyek a kárpátaljaiak életét, mindennapi küzdelmeit ábrázolják, egyfajta összefoglalásául adva a korszaknak.

A könyvbemutatót a beregszászi központi járási könyvtárban tartották. A rendezvényen Dupka György, az Intermix Kiadó igazgatója ismertette Kovács Elemér munkásságát, majd a sztálini idők irodalmának jellegzetességeiről beszélt. Kovács Elemér a gyűjtőmunka mikéntjéről, nehézségeiről tájékoztatót, megemlítette, hogy az anekdoták között számos személyes történet található, amelyek sokszor a nyomorúságos életet mutatják be. Természetesen a jelenlévőkkel is megosztott néhány anekdotát a gyűjteményéből, majd dedikálta könyvét az érdeklődőknek. A szerzőnek gratulált Szilágyi Mátyás, Magyarország Beregszászi Konzulátusának főkonzulja is.

A könyv elektronikus változatban elérhető a www.kmmi.org.ua oldalon.

Sz. J.

Parasztosan...

Vannak korok, amikor egy adott kérdésre csak egyféle válasz adható. Történt pedig, hogy a múlt század hatvanas éveinek elején a beregardói dohánytermesztők délben leültek szalonnát sütni. Éppen ekkor futott be hozzájuk az elnök, Ohár György, aki gondolt egy merészet, és megkérdezte a brigád egyik oszlopos tagját, Szabó Julist, hogy lenne-e szíves megsütni az ő szalonnáját is.

– Hogyne, elnök elvtárs – válaszolt készségesen Julis. – Csak azt mondja meg, hogy úriasan vagy parasztosan kéri?

No, erre csak egyféle választ adhatott a Kalinyin kolhoz irányítója.

– Természetesen parasztosan!

Az elnök a brigádvezető kíséretében került egyet a dohánytáblában, s majd visszaérkezve, úgy bő fél óra múlva odament a még mindig a déli pihenőjüket töltő brigádtagokhoz. Konkrétan Szabó Julishoz.

– No, megsütötte a szalonnát?

– Hogyne.

– És... hol van?

– Hát az elnök elvtárs, ugye, parasztosan kérte.

– Akkor meg mi van?

– Tudja, elnök elvtárs, parasztosan úgy sütjük a szalonnát, hogy amikor zsírozunk a kenyeret, akkor nem csupán a kenyérből eszegetünk, hanem a szalonnából is mindig lecsípünk. Így a végére elfogy mind a kettő...

Egy kis visszaemlékezés

Örömmel vettem a Kárpátaljai Szövetség elnökségének és a Kárpátaljai Hírmondó szerkesztőségének felkérését, hogy a folyóirat régi olvasójaként egy kérdőívben jellemezzem a folyóiratot. Elégedett vagyok a lap terjedelmével, a fotók mennyiségével és minőségével, és legszívesebben a visszaemlékezéseket olvasom a lap hasábjain. Engedjék meg, hogy magam is bővítsem ezt a témakört.

Dédapám, Csigás Pál „vasgyárnok” volt az írások szerint Frigyesfalván, ahol az osztrák Schönborn bárónak vasbányája volt. Allítólag tizenhat gyermeke született. Nagyapám, a legfiatalabb, Munkácson alapított családot, amelybe két fiú és két leány született. Mozdonyvezető volt, az érettségi után fiai is a vasútnál helyezkedtek el. Nagynéném, édesapám húga, sokszor mondta nekünk, gyerekeknek: „Jegyezzétek meg, olyan jó szakember volt a nagyapátok, hogy bár tudták róla, Kossuth-párti, mégis rábízták a császár életét!”. Ugyanis, amikor 1916-ban Ferenc József meglátogatta a fronton a katonákat, az őt odaszállító vonatot nagyapám, Csigás József vezette.

Trianon után nagyszüleim Munkácson maradtak, de gyermekeik átjöttek Magyarországra. Édesapám, Dr. Csigás Ferenc Zoltán (1893–1964) egy ideig még a vasútnál volt, aztán elvégezte a jogi egyetemet, és államtudományi doktorátust szerzett. Bátyja a vasúttól ment nyugdíjba.

Gyermekkorunkban egy évben kétszer mentünk Munkácsra. Nyáron a nagyszülők halálának évfordulóján, télen Mindenszentekkor.

Üdvözlettel:
Horváth Tiborné Csigás Éva Mária,
Budapest

Tisztelt olvasóink, várjuk visszajelzéseiket!

Előző lapszámunkban tájékoztattunk arról, hogy a megnövekedett példányszám révén lapunkat a jövőben eljuttatjuk a kárpátaljai művelődési és oktatási intézményekbe, közel száz magyar nyelvű iskolába, mintegy hetven könyvtárba, továbbá egyházi gyülekezetekbe és civil szervezetekhez. A visszajelzések fontosak. Arra kérjük olvasóinkat, írják meg szerkesztőségünknek javaslataikat a Kárpátaljai Szövetség honlapján, facebook-oldalán, e-mailban vagy más elérhetőségeinken.

A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztősége

Tartalmas írások, köszönjük!

Köszönjük a hozzánk eljuttatott lapokat. Nagyon színvonalas írásokat tartalmaznak. Ha van rá lehetőség, szeretnénk, ha rendszeresen eljuttatna hozzánk a Kárpátaljai Hírmondó.

Tisztelettel
Dobsa Aranka,
a Tiszakeresztúri Oktatási-Nevelési Központ igazgatója

A szerkesztőségtől:
Örültünk olvasóink levelének, ismételten köszönjük a támogatást a Miniszterelnökség Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének és összehangolt feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztosságának.

Küldjön egy képet!

A beregszászi polgári iskola növendékeinek és tanárainak egy csoportja 1942-ben.
Beküldte Dalmay Árpád, Nyíregyháza

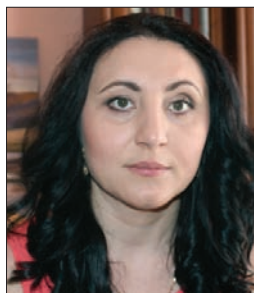
Elismerések

* A Kárpátaljai Református Egyházkerület (KRE) kiemelt patrónusa díját idén Pál Sándor, a Magyar Református Szeretetszolgálat kuratóriumának elnöke vette át. A KRE vezetése kitüntetésben részesítette Gazda Erzsébetet az oktatásügyért évtizedeken át végzett áldozatos munkájáért.

* A Kárpátaljai Megyei Tanács és a megyei állami közigazgatási hivatal Fegyir Potusnyak irodalmi díját (dráma kategóriában) Horváth Sándor író, a Kárpáti Igaz Szó főszerkesztő-helyettese kapta *Szívrenység* című színművéért.

* A magyar sajtó napja alkalmából Aranytoll-díjban részesítették Kőszeghy

Elemért, a Kárpáti Igaz Szó főszerkesztőjét. A Magyar Újságírók Országos Szövetsége (MÚOSZ) oklevelét és a jelképes aranytollat a szakmai szervezet budapesti székházában nyújtotta át Hargitai Miklós elnök és dr. Bálint György, az Aranytoll Bizottság elnöke.

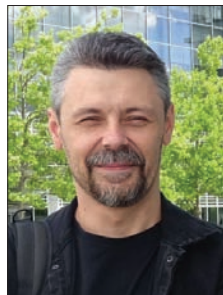

* A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács Tehetségkezelő központi hivatala díját idén Kárpátaljáról dr. Váradi Natália, a GENIUS Jótékonyági Alapítvány irodaigazgatója érdemelte ki.

* Az Amerikai Magyar Koalíció rangos elismerésben részesítette a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolát. Washingtonban a díjat Brenzovics László, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöke, parlamenti képviselő vette át.

* A Krakóban

megrendezett színházi fesztiválon a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház *Remete és Hatujjú (RH+)* című előadása érdemelte ki a legjobb előadásnak járó díjat, emellett Oleg Melnyicsukot, a darab rendezőjét a legjobb rendezőnek választották.

* A lovagrend céljainak és feladatainak

megoldása érdekében végzett munkájáért a Nemzetközi Szent György Lovagrend Nagycsillag érdemrendjét adományozta Sepa Jánosnak, a Beregvidéki Múzeum igazgatójának.

* Az év családorvosa a Kárpát-medencében pályázat idején kárpátaljai nyertese dr. Szabó Erika tiszasalamoni családorvos.

* A Panov család által alapított Mária Terézia-érdeméremet idén Olekszandr Dzembasz történész, a nevickei vár feltárásában jeleskedő régész vehette át. Az ünnepélyes átadáson jelen voltak Habsburg-Lotharingiai Sándor főherceg és Hertha-Margaret főhercegnő.

* A város alapításának 955. évfordulója alkalmából a Beregszászi Városi Tanács Beregszász díszpolgára címmel tüntette ki Vidnyánszky Attilát, a Nemzeti Színház vezérigazgatóját, a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház alapító igazgatóját és rendezőjét a város művelődési életének fejlesztése és hírnevének öregbítése terén kifejtett negyedszázados munkásságáért.

Március

Március 1. Az Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézet Bercsényi Miklós Könyvtárában *A diktatúra mint ideológia* címmel kerekasztal-beszélgetést szerveztek. Az alkalom apropója a kommunista diktatúrák áldozatainak február 25-i emléknapja volt. Vitaindító beszédet Dr. Kiss Éva, a Magyar Történelem és Európai Integráció Tanszék vezetője tartott.

Március 1. Először lépett színpadra Kárpátaljai Magyarország egyik vezető jazz-zenekara, a Sárík Péter Trió. A Magyarország Beregszászi Konzulatusa, valamint a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet rendezésében megvalósuló koncertnek a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adott otthont.

Március 1–4. A Kárpátaljai Magyar Diákok és Fiala Kutatók Szövetsége (KMDFKSZ) közreműködésével ötödik alkalommal szerveztek ingyenes orvosi szűrővizsgálatokat Kárpátalján a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája Külföldi Programjának keretében. A magyarországi orvostanhallgatók Gáton, Csonkapapiban, Somban és Haranglábban dolgoztak. A tervek szerint a szűrés összefüggésben folytatódik.

Március 1–2. Kárpátalján tájékoztódtak az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) nyugat-ukrajnai speciális megfigyelő missziójának munkatársai.

Március 2. Idén második alkalommal rendezték meg az Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézet (UMOTI) Magyar Filológiai Tanszékének szervezésében az Arany János nevét viselő balladamonddó versenyt.

Március 2. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felsőfokú Szakképzési Intézete Turisztikai szolgáltatások szakának húsz diákja vehette át Ifjú szakember („molodszij szpecialiszt”) fokozatú diplomáját.

Március 5. A Kárpátaljai Megyei Tanács képviselői kollégájuk, Viktor Ruszin kezdeményezésére azzal a kérelemmel fordultak a megyei ügyészséghez és a rendőrséghez, hogy záros határidőn belül vizsgálják meg a szélsőséges Karpatszka Szics félkatonai szervezet megalakulásának és tevékenységének törvényességét.

Március 6. A beregszászi művelődési házban megnyílt Anatolij Szakalos kárpátaljai képzőművész kiállítása.

Március 6–7. A Beregszászi Szent Vencel Borrend szervezésében megrendezésre került a XV. Beregszászi Nemzetközi Borfesztivál.

Március 7. A Nemzetstratégiai Kutatóintézet Kárpát-haza Galéria sorozatának keretében a budapesti Forrás Galériában megnyílt Angyalossy Sándor kárpátaljai grafikusművész, építész *Vonal, sík, harmónia* című kiállítása.

Március 10. Megtartotta soron következő közgyűlését a Kárpátaljai Református

Egyházkerület. A kerületi közgyűlésen minden évben bemutatkozik egy intézmény. Ezúttal a nagydobronyi Irgalmas Samaritanus Református Gyermekotthonban forgatott kisfilmet tekintették meg az egybegyűltek. Az otthont csaknem negyed évszázadon át igazgató Katkó Lászlótól fia, ifj. Katkó László veszi át a döntéshozás feladatát 2018-tól.

Március 10. A Kárpátaljai Magyar Vállalkozók Szövetsége (KMVSZ) megtartotta évertékelő közgyűlését.

Március 11. Az elmúlt 450 év során a Beregszászhoz közeli Badalóban szolgált református lelkeseknek és a helyi gyülekezetben egykor fél évszázadon át szolgáló Rátz Miklós tiszteletesnek állított emléktáblákat avatott fel Grezsa István kormánybiztos.

Március 11. Az 1848–49-es magyar forradalom és szabadságharc idején még két különálló falnak számító ungi Palágy és Komoróc községekből 82 önkéntes állt be nemzetőrnek. Emléküket megőrzendő állítottak emlékművet a palágykomoróci görögkatolikus templom kertjében, amelyet a szentliturgiát és az istentiszteletet követően avattak fel.

Március 11. A Magyar Melódiák Kamaragyűttes (jelenlegi művészeti vezetője Havata Diána, tagjai: Nagy Anikó, Jevhen Canyko, Halusz István, Szvid András, Stefkó Antal, Stefkó Alla) fennállásának 70. évfordulója alkalmából fergeteges koncertre került sor Ungváron.

■ **Március 13.** Harmadik alkalommal rendezett szónokversenyt a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felsőfokú Szakképzési Intézete.

Március 13. Az 1848/49-es magyar forradalom és szabadságharc 170. évfordulója alkalmából Magyarország kormányának támogatásával Ungváron, a Boksay József Megyei Szépművészeti Múzeumban megnyílt a *Történelem 360 fokban* című kiállítás.

Március 14–15. Megyeszerte megemlékezések zajlottak nemzeti ünnepünk alkalmából. Magyarország ungvári főkonzulátusának és beregszászi konzulátusának ünnepi fogadásán Buhajla József és Szilágyi Máttyás főkonzulok a magyar államfő nevében állami kitüntetésekkel adták át.

Március 15. Az ungvári Dayka Gábor középiskolában a tantestület és a Magyar Értelmisségi Kárpátaljai Közössége (MEKK) szervezésében lezajlott a Nemzeti dal-mondó verseny.

Március 15. Lemberg (Lviv) irányából Kárpátaljára tartó, baseball ütőkkel, boxerekkel és késekkel felszerelt 29 személyt tartóztattak fel Ukrajna Biztonsági Szolgálatának (SZBU) munkatársai a megyehatárt képező Alsóverceken.

Március 15. Kilenc magyar regisztrációval rendelkező gépjármű szélvédőjét törtek be ismeretlen vandálok éjjel Beregszászon.

Március 24–28. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RF KMF) az intézmény névadója, Rákóczi fejedelem születésnapjára emlékezve idén 13. alkalommal szervezte meg a Rákóczi-napokat. A rendezvénysorozat nyitóprogramjaként öregdiák-találkozóra került sor az Öregdiák Szövetség szervezésében. Március 26-án a főiskola felnőttképzési központja által szervezett nyelvtanfolyamok végzőseinek adták át a tanúsítványokat ünnepélyes keretek között. Március 27–28-án *Multikulturalizmus és diverzitás a 21. században* címmel rendezett nemzetközi tudományos konferenciát a II. RFKMF Filológia Tanszéke és az Ungvári Nemzeti Egyetem (UNE) Történelem és Nemzetközi Kapcsolatok Karának Multikulturális Oktatás és Fordítás Tanszéke. Március 28-án a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT) és a Rákóczi-főiskola közös szervezésében megnyílt Soltész István festőművész, építész egyéni tárlata.

Április

Április 3. Magyar állami támogatással épülő görögkatolikus óvoda alapkövének ünnepélyes megszentelésén vett részt Grezsa István kormánybiztos Mátyfalván, ahol több mint hét évtizede az egyházi óvoda lesz az első magyar nyelvű oktatási-nevelési intézmény.

Április 4–7. Az Aknaszlatinai Bolyai János Középiskola 2010 után másodszer adott otthont a Kárpát-medencei Bolyai

nevet viselő iskolák találkozójának.

Április 5. A budapesti Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér bejárata előtt kapott helyet Mihajlo Kolodko kárpátaljai szobrász Liszt Ferenc-miniszobrára.

Április 7. A kárpátaljai magyarság helyzetét és jövőjének a kilátásait tekintették át a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) XXIX. soros közgyűlésének küldötti Beregszászon. Helyzetértékelő beszámolót Brenzovics László, a KMKSZ elnöke, az ukrán parlament képviselője tartott.

Április 10–11. A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és az OSZK Könyvtári Intézet Oktatási és Humánerőforrás-fejlesztési Osztály szervezésében *Innovatív módszerek a könyvtárakban* címmel két-napos képzést szervezett a könyvtárosok, közművelődési munkatársak számára.

Április 11–14. Az *Együtt* című irodalmi folyóirat szerzői az Erdélyi Magyar Írók Ligája küldöttségének közreműködésével rendhagyó módon ünnepelték meg a magyar költészet napját. A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet által szervezett irodalmi karaván résztvevői kárpátaljai oktatási intézményekben tartott író-olvasó találkozókra adtak ízelítőt műveikből a diákoknak.

Április 13. A Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács és a Budapesti Gazdasági Egyetem *Jó gyakorlat a falusi turizmusban* címmel tanfolyamot indított Beregszászon a falusi vendégfogadók számára. A képzésnek a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adott otthont.

Április 17. *Ihletés...* címmel négyfordulós kulturális programsorozatot szervezett a Kárpátaljai Magyar Diákok és Fiala Kutatók Szövetsége (KMDFKSZ) Ungváron. Helyszínül minden alkalommal az ungvári Váralja kávéház szolgált. A korábbi évek gyakorlatához híven a programok sorát zenei esttel kezdték, a következő állomás táncház volt, amelyben a Sodró együttes muzsikált. A Kovács Vilmos Irodalmi Társaság (KVIT) tagjai családi hangulatú felolvasó délutánt tartottak. A programsorozat záróakkordjaként képkiallításra került sor.

Április 18. A beregszászi főiskolai Református Ifjúsági Gyülekezet (FRIGY) istentiszteletének keretében adták át a húsvéti jótékonsági akció során az Elfelejtve program számára összegyűjtött adományokat.

Április 18–21. A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet által szervezett irodalmi karaván résztvevői az *Együtt* című irodalmi folyóirat szerzői mellett ezúttal a felvidéki küldöttség tagjai voltak.

Április 19. A II. Beregszászi Amatőr Zenésztársaság és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Hallgatói Önkormányzata, a KMKSZ ISZ Beregszászi Alapszervezete, a Főiskolai Református Ifjúsági Gyülekezet (FRIGY) és a Kölcsey Ferenc Szakkollégium Hallgatói Önkormányzata

együttműködésével valósult meg a főiskola átriumában.

Április 19. A Nagybereznai járásban Oroszmocsár (Ruszkij Mocsar) község közelében található Javirnik turistaközpontban kapott helyet Mihajlo Kolodko szobrász bronzból készült legújabb alkotása. A vendégház mintegy ezer méter magasságban épült, így a korláton pihenő turista Kárpátalja legmagasabban elhelyezett miniszobrára lett.

Április 20. A „GENIUS” Jótékonsági Alapítvány a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola átriumában rendezte meg a Szól a fülemüle kárpátaljai tehetségkutató verseny elődöntőjét.

Április 21. Az Aknaszlatinai Bolyai János Középiskolában megrendezték a szövetségben élők szavalóversenyét a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség szervezésében.

Április 21. 20 éve a zene szárnyán – ezzel a címmel került megrendezésre Nagy Anikó jubileumi koncertje Ungváron, a megyei filharmónia nagytermében.

Április 23. *Tavaszi Beregszász* címmel első alkalommal került sor regionális plein air-re a Vérke parti városban. Az alkotótábor célja, hogy támogassák és fejlesszék a város képzőművészetét, valamint megőrököítsék a legszebb helyeket és történelmi épületeket.

Április 23. Író-olvasó találkozóra került sor a Beregszászi Járási Könyvtár olvasótermében. Vendégük Katlzer Hilda volt, aki mesélt életéről, munkásságáról, bemutatta verseit, novelláit. A bemutatón jelen volt Lengyel János író is.

Április 27 – május 3. Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem (EPMSZ) történetében először szervezte Kárpátaljára Akadémiai Napok elnevezésű programsorozatát, amelynek központi helyszíne Jánosiban a Helikon Hotel volt, de egyes előadásokat a nagybégányi református templomban és a beregszászi főiskolán is tartottak. A rendezvénysorozatot Varga Pál, az EPMSZ elnöke nyitotta meg. Az első napon a konferencia résztvevői vidékünk történetével és jelenlegi demográfiai helyzetével ismerkedtek. Mások mellett Csatóry György történész, a Lehoczky Tivadar Kutatóközpont vezetője, Molnár József tanszékvezető főiskolai tanár, Togyeriska Erika, a Shalom Alapítvány igazgatója, Bognár Zalán történész, a Károli Gáspár Református Egyetem tanára és Molnár D. Erzsébet történész, a beregszászi Rákóczi-főiskola tanára tartott előadást. A második nap az EPMSZ kirándulást szervezett Ungvárra, Szürtebe és Kisszelmencre. A harmadik nap a kárpátaljai magyar egyházak mutatták be tevékenységüket. A negyedik napon Brenzovics László parlamenti képviselő, a KMKSZ elnöke, Zubánics László, az UMDSZ elnöke, Orosz Ildikó, a Rákóczi-főiskola rektora, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség elnöke és Tóth István nyugalmazott beregszászi

■ főkonzul tartott előadást a kárpátaljai magyar közösség és Ukrajna politikai helyzetéről, valamint az oktatásügyben tapasztalható, számunkra elfogadhatatlan változásokról. Az utolsó napon dr. Grezsa István kormánybiztos mutatta be a magyar kormány kárpátaljai támogatáspolitikáját és a két szomszédos régió között beindult együttműködést. Őt követte Cserniczkó István nyelvész, Kész Margit néprajzkutató, Kész Barnabás történész, Prófus Marianna népi iparművész szakmai tájékoztatója. A kulturális program részeként kiemelt eseménynek számított Matl Péter, Gogola Zoltán, Kovács Éva festőművészek közös kiállításának megnyitása a Helikon Hotelben, de volt könyv- és dokumentumfilm-bemutató, verses-zenés irodalmi és színházi előadás.

Május

Május 2. Dr. Grezsa István kormánybiztos az Ovi-Sport Közhasznú Alapítvány kezdeményezésére és a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program finanszírozásával multifunkcionális sportpályákat adott át a munkácsi 17. sz. magyar óvodában és a nagydobronyi óvodában.

Május 4. Felújították Ungváron a városi gyermekkorház Rákóczi u. 5. szám alatti kertjét, amely Laudon parkként került be a köztudatba. A munkálatokat Magyarország kormánya, a Bethlen Gábor Alap támogatásával az Ukrán Magyar Demokrata Szövetség valósította meg – környezethez illő kovacsoltvasra cserélték az elavult kerítést, amelyen felavatásra került Mihajlo Kolodko szobrászművész 32. köztéri miniszobra, amely a parkot alapító Laudon Istvánnak, az Ungvári Drugeth Gimnázium latin- és görög tanárának állít emléket.

Május 4–6. Megrendezték a Virágok fesztiválját a beregszentmiklósi Telegdy-Rákóczi várkastélyban

Május 5. A Hagyományok Háza Hálózat kárpátaljai kirendeltsége idén először csatlakozott a Magyarországon 7. alkalommal megrendezett Táncháznapja kezdeményezéshez: Visken hagyományteremtő szándékkal megrendezték a néptánc napját.

Május 5. A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház adott otthont a KMPSZ által szervezett gyermekszínházok találkozójának.

Május 5. A Szolyvai Emlékparkbizottság megtartotta hagyományos tavaszi szemléjét a Nemzeti Jelentőségű Intézményként működő Szolyvai Emlékparkban.

Május 6. Nagyszőlősen lezajlott az Ugocsi Szőlővessző Borfesztivál.

Május 7. Magyarország Ungvári Főkonzulátusán megnyílt Soltész Zoltán, a kárpátaljai képzőművészeti iskola egyik legjelentősebb képviselőjének alkotásait bemutató tárlat.

Május 11. Hivatalos látogatásra Kárpátaljára érkezett Volodimir Hrojszman ukrán miniszterelnök és Lilija Hrincevic

oktatási miniszter. A delegáció elsőként az Ungvári 10. Számú Dayka Gábor Középsiskolába látogatott el, ahol az oktatási folyamatba nyertek betekintést. A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) nevében Kulin Judit elnökségi tag nyílt levelet nyújtott át Volodimir Hrojszmannak, amelyben összesítették a kisebbségi oktatás kapcsán felmerülő problémákat, s az új oktatási törvény diszkriminatív pontjait.

Május 12. Szent László legendáját és korát idézte meg a Szelid Lovasközpont Nagyszőlősen. A történelmi lovasnapon a budapesti székhelyű Magyar-Turán Alapítvány, a Petőfi Program ösztöndíjasa, Szilaj István és tanítványai, a Szelid Lovasközpont lovasai és a Salánki Ijász-kör gondoskodtak a látványos és színes programokról.

Május 12. Lendületben a tudomány címmel felsőoktatási tehetségmentor-napot rendeztek a Momentum Doctorandus és a HÖÖK szervezésében a Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán-Magyar Oktatási-Tudományos Intézet Bercsenyi Miklós Könyvtárában.

Május 12–14. A Washingtoni Magyar Ház szervezésében egyedülálló program-sorozatot rendeztek az Amerikai Egyesült Államok több nagyvárosában. A Treasures of Transcarpathia (Kárpátalja kincsei) program komplex és innovatív módon tárta a közönség elé a kárpátaljai magyarság értékeit. Az amerikai érdeklődők előadások, fotókiállítás, kiállítás, filmvetítés és kerekasztal-beszélgetés keretében tájékozódhattak kultúrájukról.

Május 16–17. A már negyedik éve sikeresen működő folkcoesma-program Ungváron, a Váralja kávézóban, majd Beregszászon zárta az idei évad első felét. A programon most is finom borok, sajtok, különleges fellépők és éjszakába nyúló táncházzal várta az érdeklődőket.

Május 18. *Recsk, a magyar Gulag* – kétnyelvű utazó kiállítás megnyitására került sor a "GENIUS" Jótékonyági Alapítvány szervezésében a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola átriumában.

Május 18–19. Múzeumok éjjel-nappal Ungváron – a Lehoczky Tivadar Kárpátaljai Megyei Honismereti Múzeum a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és az Ukrán Magyar Demokrata Szövetség támogatásával kétnapos rendezvénysorozattal tisztelt meg a Múzeumok Nemzetközi Napja előtt.

Május 19. *Hunyadi Mátyás alakja a magyar történetírásban* címmel tartott előadást dr. Körmendi Tamás habilitált egyetemi docens, az ELTE Történelem Segédtudományai Tanszékének vezetője Beregszászon. A rendezvényt a Beregszászi Római Katolikus Egyházközség szervezte a Pásztor Ferenc Közösségi Házban a Mátyás király éve Kárpátalján rendezvénysorozat keretében.

Május 20. Visken megnyílt a II. V4+1 Kárpátaljai Köszozás Tábor. A rendez-

vény a Külgazdasági és Külügyminisztérium támogatásával a Pro-Arte Munkács társadalmi szervezet (elnöke Matl Péter) szervezésében jött létre.

Május 23–25. *A szakképzés helyzete Kárpátalján a 2015–2018 közötti fejlesztések tükrében* címmel szerveznek konferenciát Beregszászon, a Rákóczi-főiskolán.

Május 25–27. Háromnapos rendezvénysorozattal emlékeztek Beregszász alapításának 955. évfordulójára.

Május 25. A Pro Cultura Subcarpathica (PCS) civil szervezet minden évben megemlékezik a Rákóczi-szabadságharc kárpátaljai előzményeiről. Idén is felélevenítték a mezővári és beregszászi zászlóbontás eseményeit.

Május 25–27. A Teleki László Alapítvány *Megújuló Örökség XIX.* címmel több helyszínt (Sároseroszi, Nagyszőlős, Técső) érintő konferenciát szervezett Kárpátalján, amelyen Lángi József, Szarvas Péter, Szabó József és Káldi Gyula építészek előadásai ismertették az elmúlt években feltárt és a jövőnek megóvott műemlékeket.

Május 26–27. II. hUNGaryfest 2018 címmel a magyar nemzet különlegességét, sokszínűségét, továbbá a kárpátaljai magyar kisebbséget bemutató kulturális fesztivált szervezett Magyarország Ungvári Főkonzulátusa Ungváron, az Ung folyó partján.

Május 27. Hálaadó istentisztelet keretében átadták a felújított beregszászi református templomot. Zán Fábian Sándor, a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspöke múltunk próbatételeit idézte, Szamborovszkyné dr. Nagy Ibolya történész a beregszászi református templom történetét ismertette, majd a gyülekezet vezető lelkipásztora, Taracközi Ferenc köszönetet mondott mindenkinek, aki közvetve vagy közvetlenül segített a munkálatok megvalósulásában. Ehhez a gondolathoz csatlakozott Soltész Miklós államtitkár is, aki szerint a fenyegetések csak akkor nem válnak valóra, ha megőrizzük gyülekezeteink, közösségünk erejét, s megmaradunk keresztény hitünk mellett. Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora a felújítást példának nevezte arra, hogyan egymás terhére hordozhatjuk, hiszen Isten mások segítő keze által közvetve is cselekszik.

Május 27. A magyar hősök emléknapján koszorúzások voltak az ungvári, beregszászi és más magyar katonai temetőknél.

Május 31. Kisgejőcön Milan Sasik, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye püspöke felszentelte Szent István király kápolnáját a helyi templom kertjében. Az épület eredetileg Egry Ferenc harangöntő műhelyének raktára volt, majd évtizedeken keresztül a görögkatolikus egyházközség használta kápolnaként.

*Összeállította:
Dupka György és Zubánics László*

Kortárs kárpátaljai alkotók munkái a konzulátuson

Magyarország Beregszászi Konzulátusa kulturális rendezvénysorozatot indított, amelynek keretében kárpátaljai magyar képzőművészeknek kínál bemutatkozási lehetőséget a külképviselet kiállítótermében. Első alkalommal a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT) tagjainak alkotásaiból láthatott reprezentatív válogatást a művészetkedvelő közönség.

A tárlat ünnepélyes megnyitóján Beke Mihály András első beosztott konzul köszöntötte az egybegyűlteket. Elmondta, hogy a konzulátus a jövőben több hasonló rendezvényt kíván megvalósítani, amelyek lehetőséget biztosítanak majd a kortárs kárpátaljai magyar képzőművészeknek a bemutatkozásra.

Szilágyi Mátyás főkonzul hangsúlyozta, hogy egy külképviseletnek az adminisztratív és közigazgatási teendők mellett fontos feladata a kultúra értékeinek bemutatása, a különböző régiók, országok alkotói közösségeinek összekötése a kulturális diplomácia eszközeivel. A konzulátus felvállalja ezt a missziót, amellyel egyrészt a kárpátaljai képzőművészek, másrészt magyarországi alkotók munkáit szeretné

bemutatni a helyi közönségnek. A főkonzul méltatta a RIT tevékenységét, kiemelve, hogy a társaság Kárpátalja gazdag művészeti hagyományait igyekszik összefogni.

Kulin Ágnes, a Révész Imre társaság elnöke öröndetesnek nevezte a magyar külképviselet kezdeményezését. Véleménye szerint a konzulátus vonzáskörében a kárpátaljai művészet olyan helyekre és

olyan személyekhez juthat el, akikhez eddig talán nem.

Megosztotta gondolatait a jelenlévőkkel Erfán Ferenc festőművész, a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeum igazgatója, a Magyar Művészeti Akadémia tagja is, aki köszönetet mondott a bemutatkozási lehetőségért.

Sz. J.

Költészet, zene, Kistárkány

Kistárkány, szlovák nevén Málé Trakany, magyarulka település a Bodrogközben, a Tisza partján, a szlovák-magyar-ukrán hármashatár közelében. Itt él a barátom, Bodnár Orosz Éva költő, akinek nemrég jelent meg második verseskötete *Egyszerű hitvallás* címmel. Ennek kapcsán utaztunk szülőfalujába, ugyanis május 26-án a községi kultúrházban könyvbemutatóval egybekötött zenés-irodalmi estet rendeztek, amire számos barátját is meghívta, többek között Katzler Hilda budapesti költőt, a Credo együtttest és engem.

A rendezvényt Bálint Csilla polgármester asszony nyitotta meg, elmondta, hogy a község vezetősége és személy szerint ő is nagyon büszke arra, hogy Bodnár Éva a munkásságával öregbíti a település hírnevét. Biztosította, hogy csakúgy, mint eddig, az önkormányzat

lehetőségeihez mérten a jövőben is minden támogatást megadnak Évának.

A település első embere után Bodnár Orosz Éva elmondta, hogyan került kapcsolatba a költészettel, később milyen kalandos úton ismerkedett meg Ivaskovics József zeneszerzővel, a Credo verséneklő

együttes vezetőjével, aki számos versét megzenésítette. Ezekből több CD, sőt egy oratórium is született. Miután bemutatott minket, én következtem. Az esten a költészeté volt a főszerep, én viszont humoros

prózával kezdtem, viccekkel, egypercesekkel. Leginkább a Szlovákiával kapcsolatos művek arattak sikert. Katzler Hilda a közelmúltban megjelent, *Prizmán át* című kötetéből olvasott fel verseket.

Az est főszereplője, Bodnár Orosz Éva a rá jellemző szerénységgel, halkán beszélt az új kötet megszületéséről. Ismertette eddigi pályafutása néhány fontosabb állomását. Ő is azon alkotók közé tartozik, aki nem lehet próféta saját hazájában, ami azt jelenti, hogy inkább ismert Magyarországon, mint a Felvidéken. Elmondta, hogy felkérésre gyermekverseket kezdett el írni, már együtt is az anyag, csak kiadóra vár. Miután felolvasta néhány versét, barátja és segítője, a szintén kistárkányi Orlovsky Erzsébet nagy átéléssel és sikerrel adta elő a már-már klasszikussá vált Bodnár-költeményeket. Éva felkérésére Hóksz Zsuzsa is felolvasta egyik versét.

Az est hátralévő részében a Credo adott felejthetetlen koncertet. Az együttes nem volt teljes, Ivaskovics József oldalán Szabó Livia és Fekete Zsuzsanna lépett fel. Természetesen megzenésített Bodnár-verseket adtak elő, köztük a *Szülőföld* címűt. Kellemes meglepetés volt a számomra, hogy József barátom megzenésítette a *De a városok maradnak* című versemet, és éppen itt, Kistárkányban volt az ősbemutatója. Mivel a közönség lelkesen fogadta a dalt, ezért úgy döntöttek, hogy a másnapi, szigetzentmiklósi koncertjükön is előadják.

Lengyel János

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

A Kárpátok, fatemplomok festője

Soltész István festőművész

Soltész István festőművész és építész 1944-ben született Ungváron. Már gyermekkorában magába szívta a festék illatát édesapjának, Soltész Zoltánnak, a kárpátaljai festőiskola meghatározó alakjának műhelyében. Gyakran elkísérte apját és annak festőbarátait különböző alkotótáborokba. Művészetére édesapja mellett komoly hatást gyakorolt Bakonyi Zoltán tanítómester is, akinek rajzstúdiójában sokat tanult a környező világ megörökítéséről.

Elsőre mégsem a festészetet választotta, hanem az építészetet: 1961-ben kezdte el tanulmányait a Kijevi Állami Művészeti Főiskola építészeti szakán, amelyet 1967-ben kitűnő eredménnyel végzett el. 1969-től tagja Ukrajna Nemzeti Építészeti Szövetségének. Kárpátaljára visszatérve tervező mű-építészként dolgozott, majd a Kárpátaljai Művészeti Alapnál helyezkedett el, és ott is maradt nyugdíjazásáig. Számos épület született terve alapján, például Remetén, Beregrákoson, Kovácsréten (Kusnica) vagy Szerednyén, amelyek jól ötvözik a népi és a modern építészet vívmányait.

Az utóbbi három évtizedben egyre többet foglalkozott a festészettel. Soltész István műveivel a hagyományosnak mondható, realista, figuratív kárpátaljai festészetet képviseli, amely a tájat, a természet gazdagságát, valamint az őt körülvevő sokszínű világot tekinti fő ihletforrásának. Alkotásain éppúgy megjelenik a kárpátaljai fatemplomok világa, mint a városrészek, várromok, erdei látképek, hegyormok, hófedte tájak és csörgedező patakok látványa. Az alkotó művészetével a Boksay-Erdélyi-féle realista, posztimpreszionista kárpátaljai iskolát képviseli. Leginkább olaj-, pasztell- és akvarellképeket készít, amelyeket nagy sikerrel mutatott már be egyéni kiállításain Ukrajnában, Franciaországban, Magyarországon és az Amerikai Egyesült Államokban. Csoportos kiállítások résztvevőjeként is szerepelt, munkáit Ungváron, Kijevben, Ilosván, Beregszászon és Kassán láthatta a közönség.

Annak ellenére, hogy az alkotó komoly sikereket ért el külföldön és belföldön egyaránt, hű maradt Kárpátaljához.

Soltész István 2006-ban Ukrajna érdemes művésze elismerésben részesült. 2016 óta a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának tiszteletbeli tagja.

- *ditta* -

